BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 MA
4
D. VI. 86

P. L.

Cost.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 A
4
D.VI.86

P.L

Cosh.

Castlemai. 12

Digitized by Google

E 1146

G. L

pagato 8. 7½

THOMÆ A KEMPIS

Canonici Regularis Ordinis Sancti Auguſtini.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBRI QUATUOR.

ROMÆ, 16[illegible]

Sumptibus [illegible]

Bib[illegible]

Superiorum [illegible]

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ÆTERNO PATRI.

AUGUSTISSIMO *Majeſtatis Tuæ ſolio, quo par eſt, animi obſequio advolutus, libellum, mole quidem exiguum; ſed Unigeniti Tui nomine, & propoſita humano generi ejuſdem imitatione ter maximum, Tuo nomini inſcribo. Neque enim ambigo, fore Tibi gratiſſimum, Filii tui, qui Te abſolutiſſima refert imagine, in priorum etiam hominum cordibus, vitaque imaginem qualemcumque extare, atque circumferri. Lectorum pietati extimulandæ, atque incendendæ præfiximus operi icunculam, qua ſpecioſus ille præ Filiis hominum doloribus deformatus contuentes dulciſſimis illis verbis affatur:* Non eſt dolor, ſicut dolor meus. *Utinam quæ hic de cæleſtis illius doctrinæ vitæque inſtitutionibus, & exemplis leguntur excerpta, in legentium animos altè deſcen-*

lant ; ut ejus veſtigia conſectantes, qui eſt Via, Veritas, & Vita, per delinatas mortalis exilii ſemitas tortuoſas, atque fallaces ad beatiſſimam Cœleſtis Patriæ ſtationem contendant; & Angelicis choris permixti, Tibi, Filio, ac Divino Spiritui, perpetuum gratiarum hymnum, canticumque perſolvant.

VITA

V I T A
THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS

Ex variis auctoribus,

Ab

HERIBERTO ROSWETDO

Concinnata.

THOMAS à Kempis oriundus eſt Kempis, quod permodicum eſt in agro & diœceſi Colonienſi oppidum, unde cognomen quoque ei adhæſit. Parentes habuit, ſi ſæculum ſpectes, nullo quidem generis ſplendore, nulla divitiarum opulentia conſpicuos, ſed quibus omnis nobilitas in pietate, cenſus in vitæ probitate erat. Manuum igitur labore vitam ſuam tolerantes, recula ſua bene contenti vivebant. Quibus gemina proles maſcula obtigit (de pluribus certe non liquet) Joannes, & Thomas: quorum ille natu grandior, ſtudiorum curriculo Daventriæ confecto, Gerardi Magni familia-

ritate uſus, ad omnem vitæ honeſtatem efformatus eſt, & in ordine Canonicorum Regularium, è diſciplina Capituli Windeſimenſis, variis perfunctus muneribus, feliciter obiit.

Thomas igitur noſter natalem habuit circa annum virginei partus 1380. Urbano VI. orbis univerſi Pontificium, & Carolo IV. Imperium adminiſtrante. Poſtquam primam ætatem ſibi parentum oculis exegerat, & jam capeſſendis litterarum ſtudiis idoneus videbatur, Daventriam (quæ Trans-iſulanæ ditionis Metropolis eſt) ſe contulit, tredecenni, ut colligere licet, non major. Daventriam ut peteret, Florentii eum ſacerdotis cum primis pii ac eruditi, & Fratrum Clericorum præfecti fama exciverat, quam crebra commeantium ſtudioſorum turba celebrabat. Florebant tunc ibi bonarum artium ſtudia, ut Belgicæ Athenæum diceres.

Ubi Daventriam pervenit, prima illi cura fuit de fratre ſuo germano inquirere, ut ejus conſilio & opera (nam tenue illi vel nullum peculium erat) ad ſtudia capeſſenda dirigeretur. Commendatur igitur Domino Florentio (nam Gerardus Magnus an. 1384. jam è vivis exceſſerat, cum Thomas noſter

qua-

quadriennis tantum eſſet) ab eo exceptus eſt perhumaniter, qui ei de domo, de libris, de victu proſpexit. Hac occaſione bonæ indolis & honeſtæ frontis adoleſcens, dum inter illuſtres pietate & eruditione viros, qui in Florentii viventes conſortio, religione, vitæ innocentia, morum ſinceritate elucebant, quotidie verſatur, mores eorum expreſſit, quorum delectabatur conſuetudine, domi ſedulus, in ſcholis aſſiduus, in templo frequens. Ubi paucis annis eos non in ſtudiis magis quam pietate progreſſus fecit, quos tot conſcripta ab eo numquam ſatis laudata teſtantur volumina. Dum in Collegio Fratrum Clericorum verſatur, quidquid calligraphia lucrari potuit (nam antiquarii manu valebat) omne id manupretium in commune ſubſidium conferebat.

Fuit à puero divæ Virginis cultor eximius, cui ſtatas quotidie preces ſolitus erat perſolvere. Verum quia instabilis & nutabunda eſt puerilis pietas, cœpit & in eo laxioribus velis pia hæc conſuetudo navigare. Pedetentim igitur ſolitas orationes atque ſuffragia, primo ad unum diem, de hinc ad duos aut tres, demum ad quatuor, tandem ad integram ſeptimanam neglexit; &

 (quod

(quod dolendum eſt) poſtremo univerſa poſtpoſuit. Quod dum ageret, viſum eſt ſibi in viſione nocturna, quaſi ſtaret in atrio magiſtri Florentii: ubi, dum ſimul cum aliis ſcholaribus, qui ſimul confluebant ad audiendum divinum verbum, avidas aures ad ea quæ dicerentur inclinaret, conſpexit in nubibus cæli deſuper venientem Dominam mundi: quæ dum facie decora & fulgenti habitu ad prædictum atrium deſcendiſſet, circuivit Fratres, qui illic verbum Dei audientibus loquebantur: & nunc hunc, nunc illum benigne complexata, gratias videbatur eis refundere, quod tam piis admonitionibus ſatagere viderentur, ne pretium Sanguinis dulciſſimi Filii ſui, in illis juvenibus deperiret. At adoleſcens hæc intuens, & videns Virginem in mulieribus benedictam ruere in amplexus Fratrum dictorum; ardens & æſtuans, liqueſcens, & ſperans ſtabat; & in ipſam amore plenos oculos firmius detorquens, intra ſemetipſum dicebat: Paululum exſpectabo, & cum felix Virgo charitatis inſignia cæteris ſufficienter oſtenderit, tum etiam & mihi, qui eam, etſi non digno, ſaltem quoquo poſſum amore proſecutus ſum, amplexum chari-

ritatis benigne offeret. Sed heu! quia ſæpe in contrarium vadunt ſpes firmæ mortalium, Thomas oſculum, dulce amoris pignus, ſperabat, ſed verbum aſperæ increpationis accepit. Si quidem Virgo beata, poſteaquam ſingulos, qui piis admonitionibus florentem confluẽtium ſcholarium ætatem ad meliora provehebant, dulcibus amplexibus demulſiſſet; venit tandem ad Thomam, & ſeverioribus luminibus eum adſpiciens. Fruſtra, inquit, amplexum petis ſancti amoris, hoſtis acerbe, qui exoſa inimicitiæ negligentia, malo conſule fretus, debitam atque ſolitam mihi penſionem flammantium precum non exolvis. Siquidem ubi nunc ſunt conſuetæ preces tuæ? quo ſolitę orationes avolarunt? ubi mixta ſuſpiriis pia ſuffragia? Nonne refrixit in te charitas, torpuit amor, pietas quondam habita vacillat? Et nunc tu, quaſi nihil peccatum ſit, ſtas, & audaci fronte amplexum inanes, qui argui magis meruiſti? Et indignabunda vultum avertens. Abi, inquit; abi, à me: quia amplexibus meis, indignus cenſeberis, qui tam facilem precem amatæ ſolvere neglexiſti. Atque ſic juſtis increpationibus laceratum relinquens, cælis re-

fuſa diſparuit. Thomas poſt viſionem evigilans, diſcurrit conſcientiam, agnoſcit culpam, & emendationem adpromittit. Et ne de cętero Virginis beatæ fruſtraretur amplexibus, neglecta demiſſaque ſuffragia, ita legenda rurſus arripuit, ut uſque in finem vitæ ſuæ, nulla die in poſterum auſus fuerit prætermittere. O felix reprehenſio, quæ correxit errorem, quæ amoris fœdera nonnihil derupta reſarciit, quæ negligentiæ nævum abolevit!

Cùm jam ſeptennio conſuetudine Domini Florentii reliquorumque Fratrum uſus eſſet, atque omnium virtutum numeris ſe omnibus probaſſet, exarſit in eo Religionis ardor, cujus igniculos D. Florentius animo ejus ſubinde ſubjecerat. Anno igitur 1400. quo Florentius è vita migravit, Thomas noſter ad Montem S. Agneti ſacrum, qui proximè Swollenſi imminet civitati, conceſſit; ubi recens tunc monaſterium Canonicorum Regularium, ſub D. Auguſtini habitu Regulaque militantium, ad Vidrum amnem exſtructum erat. Erat ea Domus ea tempeſtate admodum obſcura, pauciſſimis nota, raroque (ut ſunt fere omnium rerum exordia humilia & difficilia) coleba-

lebatur cive. Ubi in montem hunc Florentii litteris commendatus advenit, à fratre ſuo germano, qui ei tunc monaſterio primum cum poteſtate Prioris præerat, exceptus eſt ſane per quam humaniter; & in cæleſte hoc jubilum ſimul erupere: *Quam bonum & quam jucundum eſt habitare fratres in unum.*

Hic igitur Religionis candidatus, etſi præfervide Religionem expeteret; ne quid tamen temere, ne quid præpropere ageret, fervorem ſuum temporis mora, quæ una prudentiam parit, omnino temperavit. Poſt quinque annos igitur in tyrocinio poſitos, ſexto demum ſacrum habitum induit, & ſequenti ſacro ſe voto ei vitæ generi adſtrinxit. Hic in primis egregia in Deum pietate, erga Superiores obſervantia, in collegas ſuos charitate & benevolentia valde emicuit. Otio, malorum omnium fonti, numquam indulſit, ſed vel ſacris libris lectitandis, vel in communem uſum ſcribendis, vel ingenio ſuo procudendis ſe exercebat, quod ille concubia plurimum nocte à Matutinis Laudibus factitabat, ſe geniumque defraudans ſuum, læſa etiam corporis valetudine, quo de omnibus pietatem colentibus quam optime mereretur. Superſunt

etiamnum univerſa Biblia, in quatuor tomos diſpertita, ingens præterea Miſſarum liber, & nonnulla S. Bernardi Opuſcula præcellenti arte & magna induſtria à Thoma conſcripta.

In Oratorio & Eccleſiaſticis muneribus, dictu difficile, quam reverenti præſentique animo omnia obierit. Dum pſalleret, vultu ſemper in cælum ſublato, ſacro enthuſiaſmo afflatus, dulcedine nimirum Pſalmorum incredibili captus, & extra ſe raptus advertebatur: ſic, ut nonnumquam calcibus non terræ hæreret infixus, ſed ſummis dumtaxat pedum digitis ſolum contingens, reliquo corpore in cælum ſubvolare, ubi animo & deſiderio agebat, meditaretur. In pſallendo erecto corpore conſiſtebat perpetuo, numquã ſedili vel brachio vel tergo innitens. Ingredientium Oratorium nocte dieque primus, egredientium ſemper poſtremus erat. Divinus cultus & Eccleſiaſticum decus mirificè illi cordi erat; adeo ut ſemel cuidam iocul ariter dicenti, videri ſibi felicem Thomam, nec admiratione dignum magnopere, quod tanta vocis alacritate, animi promptitudine, & pietate, Pſalmos decantaret; quippe cui Pſalmi Davidici ſalmones (genus eſt

piſcium delicatiſſimum) ſaperent ; incunctanter reſponderit : Ita eſt , ut ais Deo gratias . Pſalmi mihi ſalmones,qu tamen non raro in nauſeam & mortem, quoties ignavos , rei præſenti nor intentos & voci parcentes conſpicio convertuntur .

Ejus ſermo omnis de Deo & ſacra Scriptura . In præſentia gravium viro rum, ſi ipſo præſente forenſia aut mun dana agitarentur ; velut mutus ac elin guis ſedebat ; nec reſpondebat , ne ro gatus quidem , niſi inſigni alicujus re commoditate illectus: quaſi ignarus re rum, de quibus commentabantur , om nium . Porro ſi de Deo rebuſque cæle ſtibus haberetur ſermo , mox poſtula tus ſententiam , velut limpidiſſimu fons , perpetuis verborum rivulis ſcatu riens loquebatur , aut potius profluebat . Rogatus ex tempore , in quo rumdam commodum,numquam abnui declamare , quod tamen non fecit niſ aliquo ad meditandum capto tempore aut depulſo paululum ſomno . Ea ver dicendi facultate facilitateque pollebat ut complures ſæpenumero ex urbibu lociſque remotioribus fama exciret , & certatim ad Montem S.Agnetis confluerent ; quos eum audiendi cupido ince ferat .

Non

Non minima ſodales ejus cœpit admiratio, cum conſiderarent ejus in adverſis rebus læte ferendis tolerantiam, patientiam in hominum vitiis non ſolum æquabiliter tolerandis, ſed & benigne excuſandis, in omni vita ſobrietatem, pudicitiam, verecundiam, ſeduitatem in provehendis Fratrum commodis, in templi procurando cultu & ornatu impenſum ſtudium, in precibus non minus flagrantiam quam frequentiam, lacrymarum profuſionem, & reliqua ſolidæ pietatis teſtatiſſima indicia. Tanta vero erat in eo vanitatum illecebrarumque mundi diſpicientia, ut præter divina, fluxa omnia velut ad ſe nihil pertinentia adeo negligeret, ut illorum appellationes uſumque addiſcere gravaretur.

Dum animo medetur, corpori quoque curam adhibuit; quod adeo non neglexit, ut certis in ſeptimana diebus pro more habuerit, flagro ſeſe affligere, hymnum illum, *Stetit Jeſus*, decantando.

Sacræ lectionis, cellæque ſuæ ita amans fuit, ut hoc ſymbolum ſæpius ore proferret, libriſque ſuis inſcriberet: *In omnibus requiem quæſivi, ſed non inveni, niſi in angellis & libellis*; quietem inve-

inveniendam inſinuans in abditis receſſibus & libellulis.

Porro ſic affabilis & manſuetus fuit, ut multum reluctans, communi ſuffragio Superior, ætate adhuc florente, crearetur. Poſtea œconomiæ præfectus ſeu procurator, quod propenſus ad eleemoſynas videretur, conſtitutus eſt: quam provinciam etſi obibat diligenter, nihilominus, quoniam à contemplatione & piis libellis conſcribendis nimium avocabatur, priori muneri reſtitutus eſt.

Sæpe accidit, ut dum inter Fratres verſaretur, & cum illis ſermonem miſceret, intus Deum ſe alloquentem maniſeſtè ſentiens, modeſtè petita venia, quaſi quiſpiam eum conventum expectens operiretur, diſcederet in cubiculum: ibi cor ſuum coram Domino effundens, hauriebat illam ſapientiam, quam in ejus ſanctiſſimis libellis omnes pii admirantur.

Cæleſti quoque viſione ſervum ſuum benignus Dominus ſubinde dignatus eſt. Dum enim officii an negotii cauſſa, Joannem de Hueſden Priorem in Windeſem ægrotantem inviſeret, & de quibuſdam Religionis negotiis conſuleret, è Monte S. Agnetis in Windeſem

biiſſet, ibidemque pernoctaret, vidit
.ib matutinum crepuſculum beatorum
pirituum agmina coruſcare ac concur-
are, velut ad magni viri funus prope-
arent, cujus beatam animam cælo
ſſent illaturi. Nec fefellit viſio, cum
urium judicium accederet. Nam ta-
ulæ ſonitu excitatus è lecto exiliit. In-
e futurorum præſagus, mortem Prio-
is Windeſimenſis prædixit.

Dæmonum terriculamenta, expe-
ientia doctus, floccifecit. Cum enim
uadam vice dæmon eum teterrima
orrendaque forma circumſtetiſſet, &
ecto appropinquare conaretur, intre-
nuit primum ad larvalem intuitum:
& quid contra tam horrendi hoſtis inſi-
ias auxilii ſumeret, ignoravit. Tandem
livino ſpiritu inſtigatus, angelicam
œpit ſalutationem tremula voce (ut
imentibus fere evenit) quam optime
otuit, perſonare. Sed diabolus, quaſi
ihil ad hanc ſalutationem motus,
nagis magiſque trepido cæpit proxi-
nare: quouſque in ſalutatione prædi-
ta eouſque perveniſſet, ut *Dominus*
oſter JESUS CHRISTUS, *Amen.*
cclamaret. Quod terrificum nomen
ibi dæmon audivit, quaſi horrendo
uodam tonitruo pavefactus, vultum
ver-

vertit, & quam citiſſime potuit, ad clamantis vocem aufugit. Videns igitur Thomas ad tanti nominis virtutem dæmonem ſtare non poſſe, audacius caput pavidum erexit, & repetitis vicibus benedictum nomen JESUS CHRISTUS, poſt fugientem hoſtem inclamavit: & quo ipſe clamat fortius, eo vehementius teter ſpiritus fugiebat. Quod ubi animadvertit religioſus vir, gratias agens Domino Deo intra ſe dixit: Si hoc ſanctiſſimo nomine JESU, tam facile poſſum averſæ poteſtatis vires infringere, de cætero nolo, ut hactenus feci, vel dæmonum machinamenta timere, vel ſub eorum quamvis horrendis minis, fide vacillante trepidare.

Sed & alia ſigna atque miracula, quæ ipſe paſſim tacito nomine ad incerti preces facta recitat, ipſius precibus oſtenſa creduntur, ut de libri perditi in cella receptione, atque alia pluſcula.

Statura corporis fuiſſe dicitur infra mediocritatem, forma viro convenienti, colore in vultu vivido, ſed fuſco, acie oculorum perſpicaciſſima (quod etiam Moyſi obtigiſſe legimus) ut numquam vel capulo proximus, ſit uſus conſpicillo.

Cum jam annos 71. (comprehenſo ſimul tirocinio) in Monte S. Agnetis religioſam vitam magna cum laude & ſodalium fructu duxiſſet, evocatus eſt à Domino in montem ęternitatis, quem toties proſpexerat, ad quem toties anhelarat: & beata anima, teſtaceo corporis relicto hoſpitio, in æterna tabernacula immigravit, Deo ſuo æternum fruitura. Mortalis illi dies fuit anno ætatis ſuæ 92. partæ per Chriſtum ſalutis 1471. octavo Kalendis Auguſti.

E L O G I A

Hiſce Thomæ de Kempis Libris ab illuſtribus ſanctitate & doctrina viris attributa.

S. Ignatius Societatis Jeſu fundator.

IS, teſte Orlandino, *Hieronymum Natalem, quo die primum receptus eſt, monuit, quotidiè caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, ut neceſſitas, vel infirmitas poſtularet. Idque dixit B. Pater, cum mirifica (uti ſemper ſolebat) laude ejus Libelli: addens, fore, quod in ſe ipſe quidem eſſet expertus, ubi etiam fortuito aperiret, ut quæ præſenti neceſſitati convenientia eſſent, occurrerent.* In hiſtor. Societ. pag. 1. lib. 5.

Nec minus, quod aliis ſuadebat faciendum, ipſe præſtabat: teſtatur Ludovicus Gonzalez, *ſolitum fuiſſe S. Patrem quotidiè unum caput ex libello* Thomæ de Kempis *(qui tunc quidem cenſebatur eſſe Joannis Gerſonis) legere, eo quo poſita ſunt ordine: à prandio alterum quodcunque fortuita libri apertio obtuliſſet; ſemperque in eo inveniſſe,*

quod

quod præſenti animæ ſtatui congrueret: ideoque tam ei familiarem fuiſſe libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quaſi ſpectare liceret. Ita teſtatur Ludovicus Gonzalez *(qui Joannis III. Luſitaniæ Regis juſſu B. Ignatii vitam, ac mores ſtudioſius obſervaverat; in actis, quæ mſ. Romæ extant in Domo Profeſſa.)*

Idem confirmat Petrus Ribadeneira lib. 1. cap. 13. Vit. S. P. IGNATII, ubi ſic habet.

THomæ de Kempis *de Imitatione Chriſti libello plurimum tum utebatur, illiuſque lectionem valdè ſemper probavit: atque illius libri ſpiritum, & doctrinam hauſit, tam avidè arripuit, tam perfectè in ſe expreſſit: ut (multorum judicio) Ignatii vita ſolida quædam, eminens, ac viva eſſet imago, eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo libello continentur.*

Cardinalis Baronius.

FAbianus Juſtinianus è Congregat. Orat. Epiſcopus Adjacenſis lib. 2. pagin. 1. de ſacro Concion. loquens de Tho-

Thomâ noſtro, ità ſcribit: *Libellum* de Imitatione Chriſti, *quem cæteris omnibus privatæ auctoritatis præferendum ab iis, qui vitæ ſpirituali dant operam, cum viris graviſſimis ſentio. Sanè illuſtriſſimum* Baronium *inter ævi noſtri doctiſſimos juxtà ac piiſſimos, nulli doctrina, nulli pietate ſecundum, non ſemel dicentem audivi, à nemine erga divina bene affecto, ſine ſpirituali profectu aliquando legi poſſe. Ita ille.*

Cardinalis Bellarminus lib. de Scriptor. Eccleſ. ita de hoc libello loquitur.

O*Puſculum eſt utiliſſimum, & jure in tota Eccleſia, ſummo omnium conſenſu, receptum, & frequentatum, & in omnes linguas converſum. Ego certè ab adoleſcentia, & uſque ad ſenectam, hoc Opuſculum ſæpiſſimè volvi, & revolvi, & ſemper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo ſapit.*

Joannes Venduillius Epiſcopus Tornacenſis.

I*S quoties* Thomam à Kempis *ſibi depoſceret ad legendum (quod in dies facti-*

aſſitabat) non alia voce, quam DA LI-RUM *κατ' ἐξοχὴν utebatur*. Ita teſtatur Heribertus Roſmeidus.

Ludovicus Granatenſis, Illuſtris ex Ord. Prædic. Eccleſiaſt. Scriptor, & ſpiritualis vitæ magiſter.

HIc in præfat. ad hoſce Libellos in Hiſpanicum idioma à ſe converſos mirus, & multus eſt in eorum encomiis. Longum eſſet, adferre ſingula: vix tamen abſtineo, quin hæc pauca.

Cenſet librum eſſe omni laude ac fama majorem; ut poſt audita quantalibet ejus encomia, ſi ipſe experiri velis cogaris dicere cum Regina Saba, Major eſt ſapientia, & opera tua, quam rumor, quem audivi. *Tu ipſe Lector*, inquit, *fac periculum, proba, tange, guſta, videbiſque vim verborum, & manna comedes, in quo omne genus ſaporis, ut olim Iſraëlitæ, reperies*. Et poſt pauca oſtendit, *hic eſſe quaſi Alexipharmacon contra omnes morbos animæ*; Additque, *immenſam Dei providentiam agnoſci in hoc libello, ut qui tam paucis, ſed ſpiritu plenis verbis tam multa ſuggerit adeo efficacia ad movendum cor hominis, &c.*

Demùm concludens ait; *Ut ergo eum*

ci1-

circumferas, ſinuque geſtes aſſiduè, excudendum parva & commoda forma curavi, ne eſſet oneri, qui lectus ipſe moleſtus non eſt, habeatque fidum viæ hujus vitæ comitem, ſolamen in adverſis, doctorem ducemque in dubiis: Artem praxinque rectè orandi hinc haurias, ac piè vivendi normam, necnon benè beatæque moriendi ſcientiam.

Quamobrem amicum hunc recipe, nec à latere tuo dimitte, ſemel lectum, iterum iterumque relege; non enim tædium adferet ejus lectio, mihi crede, quin decies repetita placebit, & in verbis licèt eiſdem, nova ſemper occurrent, videbiſque divini ſpiritus indolem, qui nunquam exhauritur. Accipe munus hoc grato animo, quod Deus immenſa bonitate nobis contulit, eoque in commodum tuum, utere & fruere. Hæc Ludov. Granat.

Balthaſar Alvarez è Societ. Jeſu.

Ejus viri ſanctitate celebris præclaram de hoc libello exiſtimationem *Ludovicus de Ponte*, & ipſe perquam religioſus ſcriptor commemorat his verbis:

E*Jus ſententiis frequenter utebatur in exhortationibus, eo quod cordi adhæ-*

adhæreſcant, Deuſque illas imprimat ono affectu legentibus. Et cum eſſet Viſitator Provinciæ Aragoniæ, fecit ut in a agnoſcerent ejus libri uſum: cujus molumentum experientia illi percepe-unt, invenientes ſinguli, quacunque ex arte eum aperirent, quod animæ ſuæ onveniebat. In vita P. Alvarez.

REX MAURITANIÆ.

Ex Henrico Sommalio Societ. Jeſu Sacerd.

In epiſtola ad Leonardum Bottenium Cœnobii S. Trudonis Abbatem.

QUanta ſit hujus Libelli dignitas, qua ſe omnibus longè, latèque probavit, vel ex hoc liquido patet, quod poſt ſacros Codices, nullus tam crebro typis fuerit excuſus, nullus tam cupidè ab omnibus expetitus, ac lectitatus, à ſummis, mediis, infimis; nullus, qui in tam varias ſit linguas transfuſus, atque omnium calculis approbatus: Referam hic, quod niſi graviſſimis teſtimoniis niteretur, incredibile videri poſſet.

Cùm quidam è noſtra Societate Jeſu,

antè

ante annos plus minus duodeviginti, Argirium Mauritaniæ profectus fuiſſet, pretium redemptionis captivorum laturus; Rex, qui aliquando Chriſtianus fuerat eum in ſuam duxit bibliothecam, variâ librorum ſupellectili inſtructam. Varios hic illi Codices viſendos porrigit, atque in his Libellum de Imitando Chriſto vulgari Turcarum lingua converſum. Adjecit autem, pluris ſe unicum illum facere, quàm reliquos omnes Mahumetanorum.

Supervacaneum hic eſſet percenſere mirabiles, ex hujus Libelli lectione animorum metamorphoſes, innumeraſque eorum converſiones, quos ad arctam ſalutis ſemitam, à via lata, & ſpatioſa, traduxit; præſertim cum & illæ pleriſque notæ ſint; & proclive ſit cuique in ſemetipſo experiri, quæ, quantaque mutatio dexteræ Excelſi, ſi vel leviter ejus doctrinam delibarit, mox conſequatur. Audivi ego non raro viros optimos, & in Auctorum optimorum lectione diu, multumque verſatos, qui de hoc Opuſculo dicerent: ſe, cum mæſtitia animi, vel moleſtiis aliis afflicti, affectique fuiſſent, ſubita lectione unius tantùm Capitis, in quod fortè incidiſſent, mærorem omnem abſterſiſſe; animumque

 mo-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER PRIMUS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

1 QUi *ſequitur me non ambulat in tenebris dicit Dominus.* Hæc ſunt verba Chriſti; quibus admonemur, quatenus vitã ejus, & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari & ab omni cœcitate cordis liberari.

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit in vita Jeſu Chriſti meditari.

2 Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcedit: & qui ſpiritum

.aberet, abſconditum ibi manna in-
.eniret.

Sed contingit, quod multi ex fre-
uenti auditu Euangelii parvum deſi-
.erium ſentiunt: qui ſpiritum Chriſti
ıon habent.

Qui autem vult plenè & ſapidè Chri-
ti verba intelligere; oportet, ut totam
ritam ſuam illi ſtudeat conſormare.

3 Quid prodeſt tibi, alta de Trinita-
e diſputare; ſi careas humilitate, un-
lè diſpliceas Trinitati?

Verè, alta verba non faciunt ſan-
ctum & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit
Deo charum.

Opto magis ſentire compunctionem,
quàm ſcire ejus definitionem.

Si ſcires totam Bibliam exterius, &
omnium Philoſophorum dicta; quid to-
tum prodeſſet, ſine charitate Dei &
gratia?

*Vanitas vanitatum, & omnia vani-
tas*, præter amare Deum, & illi ſoli
ſervire.

Iſta eſt ſumma ſapientia, per con-
temptum mundi tendere ad regna cœ-
leſtia.

4 Vanitas igitur eſt, divitias peri-
turas quærere, & in illis ſperare.

Vanitas quoque eſt, honores ambire,
&

& in altum ſtatum ſe extollere.

Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi: & illud deſiderare, unde poſtmodum graviter oportet puniri.

Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare.

Vanitas eſt, præſentem vitam ſolùm attendere; & quæ futura ſunt, non prævidere.

Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium manet.

5 Memento illius frequenter proverbii: quia *non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu.*

Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

Cap. II. *De humili ſentire ſuiipſius.*

1 OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat; ſed ſcientia ſine timore Dei, quid importat?

Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſervit; quàm ſuperbus Philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat.

Qui bene ſeipsũ cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis.

Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate; quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto?

2 Quieſce à nimio ſciendi deſiderio; quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici.

Multa ſunt, quæ ſcire parum vel nihil animæ proſunt.

Et valdè inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quam his quæ ſaluti ſuæ deſerviunt.

Multa verba non ſatiant animam; ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3 Quantò plus & meliùs ſcis, tantò graviùs inde judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel ſcientia; ſed potiùs time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quod multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen quia ſunt multò plura quæ neſcis.

Noli altum ſapere, ſed ignorantiam

tuam

tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere; ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſuiipſius vera cognitio, & deſpectio.

De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene & altè ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare: quia neſcis, quam diu poſſis in bono ſtare.

Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

Cap. III. *De Doctrina veritatis.*

1 FElix quem veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet.

Noſtra opinio, & noſter ſenſus, ſæpè nos fallit, & modicum videt.

Quid prodeſt magna cavillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus?

Grandis inſipientia, quòd neglectis utilibus & neceſſariis, ultro intendimus

curioſis & damnoſis. Oculos habentes, non videmus.

2 Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: *& hoc eſt principium, quod & loquitur nobis.*

Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum ſunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt: poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua?

Tædet me ſæpè, multa legere & audire: in te eſt totum quod volo & deſidero.

Taceant omnes Doctores; ſileant univerſæ creaturæ in conſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus.

2 Quantò aliquis magis ſibi unitus, & interius ſimplicatus fuerit, tantò plura & altiora ſine labore intelligit; quia deſuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus, in multis operibus non diſſipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in

ſe

ſe otioſus ab omni propria exquiſitione eſſe nititur.

Quis te magis impedit & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis?

Bonus & devotus homo opera ſua prius intus diſponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis; ſed ipſe inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſeipſum.

Et hoc deberet eſſe negotium noſtrũ: vincere videlicet ſeipſum, & quotidiè ſeipſum fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio.

Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata; ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita.

Quia verò plures magis ſtudent ſcire quàm bene vivere: ideo ſæpe errant, &

pæne nullum vel modicum fructum ferunt.

5 O ſi tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicuti ad movendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis.

Certe adveniente die judicii, non quæretur à nobis quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm bene diximus, ſed quàm religioſe viximus.

Dic mihi, ubi ſunt modò omnes illi domini & magiſtri, quos bene noviſti dum adhuc viverent, & ſtudiis florerẽt?

Jam eorum præbendas alii poſſident; & neſcio utrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6 O quam citò tranſit gloria mundi! Utinam vita eorum, ſcientiæ ipſorum concordaſſent! tunc bene ſtuduiſſent, & legiſſent.

Quam multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parum curant. Et quia magis eligunt magni eſſe, quam humiles, ideo evaneſcunt in cogitationibus ſuis.

Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem.

Ve-

Verè magnus eſt, qui in ſe parvus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat.

Et verè bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

Cap. IV. *De providentia in agendis.*

1 NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed cautè & longanimiter res eſt ſecundum Deum ponderanda.

Proh dolor, ſæpe malum faciliùs, quam bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus.

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia ſciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem, & in verbis ſatis labilem.

2 Magna ſapientia, non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare ſenſibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere; nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere.

Cum ſapiente & conſcientioſo vir[o] conſilium habe: & quære potiùs à me[-]liore inſtrui, quàm tuas adinvention[es] ſequi.

Bona vita facit hominem ſapiente[m] ſecundùm Deum, & expertum i[n] multis.

Quantò quis in ſe humilior fuerit, [&] Deo ſubjectior; tantò in omnibus er[it] ſapientior, & pacatior.

CAP. V. *De lectione ſanctarum Scripturarum.*

1 VEritas eſt in Scripturis ſanct[is] quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu de[-]bet legi, quo facta eſt.

Quærere potiùs debemus utilitate[m] in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſe[r-]monis.

Ita libenter devotos & ſimplices l[i-]bros legere debemus, ſicut altos, & pro[-]fundos.

Non te offendat auctoritas ſcriben[-]tis, utrùm parvæ vel magnæ litteratu[-]ræ fuerit, ſed amor puræ veritatis [te] trahat ad legendum.

Non quæras quis hoc dixerit; ſe[d] quid dicatur, attende.

2 Ho-

Digitized by Google

2 Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus.

Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cùm volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec umquam velis habere nomen ſcientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim non proferuntur.

CAP. VI. *De inordinatis affectionibus.*

1 QUandocumque homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit.

Superbus & avarus numquam quieſcunt: pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis converſantur.

Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur, in parvis & in vilibus rebus.

Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus,

Digitized by Google

tus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere.

Et ideò ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2 Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientię gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæſivit.

Reſiſtendo igitur paſſionibus invenitur pax vera cordis, non autem eis ſerviendo.

Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido & ſpirituali.

CAP. VII. *De vana ſpe, & elatione fugienda.*

1 VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis ſervire, amore Jeſu Chriſti: & pauperem in hoc ſæculo vide.

Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue.

Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua ſcientia, vel aſtu-

aſtutia cujuſcumque viventis: ſed magis in Dei gratia, quia adjuvat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2 Nec glorieris in divitiis, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt: ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur.

Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo: ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine.

Non ſuperbias de operibus bonis: quia aliter ſunt judicia Dei, quam hominum; cui ſæpe diſplicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conſerves.

Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel uni te præponas.

Jugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi, zelus & indignatio frequens.

Cap. VIII. *De cavenda nimia familiaritate.*

NOn *omni homini reveles cor tuũ:* ſed cum ſapiente, & timente Deum age cauſam tuam.

Cum juvenibus, & extraneis rarus eſto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatis non libenter appareas.

Cum humilibus & ſimplicibus, cum devotis & morigeratis ſociare: & quæ ædificationis ſunt, pertracta.

Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita.

2 Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut perſona ignota ex bona fama luceſcat: cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat.

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra; & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

Cap.

Cap. IX. *De Obedientia, & ſubjectione.*

1 Valdè magnum eſt in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe.

Multò tutius eſt, ſtare in ſubjectione, quàm in prælatura.

Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant.

Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant.

Curre hic vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub Prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit.

2 Verum eſt, quod unuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo; & inclinatur ad eos magis qui ſecum ſentiunt.

Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire, propter bonum pacis.

Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt?

Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire.

Si

Digitized by Google

Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3 Audivi enim ſæpè, ſecurius eſſe audire & accipere conſiliũ, quàm dare. Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio, aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CAP. X. *De cavenda ſuperfluitate verborum.*

CAveas tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorũ, etiamſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur, cùm tamen raro, ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus?

Ideò tam libenter loquimur; quia per mutuas locutiones, ad invicem conſolari quærimus: & cor diverſis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et

Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor, ſæpè inaniter, & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt.

Ideo vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otiosè tranſeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt loquere.

Malus uſus, & negligentia profectus noſtri, multum facit ad incuſtodiam oris noſtri.

Juvat tamen non parum ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur.

CAP. XI. *De pace acquirenda, & zelo proficiendi.*

1 MUltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare.

Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet? qui occaſiones forinſecus quærit? qui

parum

arum vel rarò ſe intrinſecùs colligit?

Beati ſimplices, quoniam multam acem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam erfecti & contemplativi fuerunt?

Quia omnino ſeipſos mortificare ab mnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt: ideo totis medullis cordis Deo inhære, atque liberè ſibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis paſſonibus, & de tranſitoriis nimis ſollicimur.

Rarò etiam unum vitium perfectè incimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi & epidi remanemus.

3 Si eſſemus nobis ipſis perfectè morui, & interius minimè implicati: tunc oſſemus etiam divina ſapere, & de cæſti contemplatione aliquid experiri.

Totum & maximum impedimentum ſt, quia non ſumus à paſſionibus & concupiſcentiis liberi; nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adverſitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas conſolationes convertimur.

4 Si niteremur, ſicut viri fortes, ſtare in prælio; profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cœlo.

Ipſe

Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes, paratus eſt adjuvare: qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus.

Si tantùm in iſtis exterioribus obſervantiis, profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio noſtra.

Sed ad radicem ſecurim ponamus: ut purgati è paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

4 Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

Sed modo è contrario ſæpè ſentimus, ut meliores & puriores in initio converſionis nos fuiſſe inveniamus, quam poſt multos annos profeſſionis.

Fervor & profectus quotidiè deberet creſcere: ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi fervoris partem poſſet retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum levitate & gaudio.

6 Grave eſt, aſſueta dimittere: ſed gravius eſt, contra propriam voluntatem ire.

Sed ſi non vincis parva & levia, quando ſuperabis difficiliora?

Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem: ne

ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O ſi adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipſum bene habendo, puto, quòd ſollicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAP. XII. *De utilitate adverſitatis.*

1 BOnum nobis eſt, quòd aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates; quia ſæpè hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat; nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat.

Bonum eſt, quod patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè & imperfectè de nobis ſentiatur, etiamſi bene agimus & intendimus. Iſta ſæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt.

Tunc enim melius interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2 Ideo deberet ſe homo in Deo taliter firmare, ut non eſſet ei neceſſe, multas humanas conſolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogita-

tionibus affligitur; tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit.

Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis, quas patitur.

3 Tunc tædet eum diutius vivere, & mortem optat venire: ut poſſit diſſolvi & cum Chriſto eſſe.

Tunc etiam bene advertit, perfectam ſecuritatem, & plenam pacem, in mundo non poſſe conſtare.

Cap. XIII. *De tentationibus reprimendis.*

1 QUamdiu in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſimus.

Unde in Job ſcriptum eſt: *Tentatio eſt vita humana ſuper terram.*

Ideo unuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui numquam dormitat, ſed *circuit quærens quem devoret.*

Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plenè eis carere non poſſumus.

2 Sunt tamen tentationes homini ſæpe valde utiles, licet moleſtæ ſint & gra-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt & profecerunt.

Et qui tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt.

Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes vel adverſitates.

3 Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis eſt unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus.

Una tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit: & ſemper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas.

Per ſolam fugam non poſſumus vincere; ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4 Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parum proficiet: imò citius ad eum tentationes redient, & pejus ſentiet.

Paulatim, & per patientiam cum longani-

ganimitate (Deo juvante) melius ſuperabis, quàm cum duritia & importunitate propria.

Sæpius accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5 Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi, & parva ad Deum confidentia.

Quia ſicut navis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum, & tentatio hominem juſtum.

Neſcimus ſæpe quid poſſumus; ſed tentatio aperit quid ſumus.

Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis, quia tunc faciliùs hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur; ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviatur.

Unde quidam dixit:

Principiis obſta, ſerò medicina paratur,
Cùm mala per longas invaluere moras.

Nam primò occurrit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio:

poſtea delectatio, & motus pravus, & aſſenſio.

Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio.

Et quanto diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit: tantò in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6 Quidam in principio converſionis ſuæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam verò, quaſi per totam vitam ſuam, malè habent.

Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundùm divinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem, quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7 Ideo non debemus deſperare, cùm tentamur: ſed eò ferventiùs Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique, ſecundùm dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere.*

Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſalvabit, & exaltabit.

8 In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantum profecit: & ibi majus meritum exiſtit, & virtus melius pateſcit.

Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit & fervidus, cùm gravitatem non ſentit: ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit.

Quinam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in parvis quotidianis ſæpè vincuntur: ut humiliati, numquam de ſe ipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAP. XIV. *De temerario judicio vitando.*

1 AD teipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare.

In judicando alios, homo fruſtra laborat, ſæpiùs errat, & leviter peccat ſeipſum verò judicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter tur-

barenıur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2 Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè ſeipſos quærunt, in rebus quas agunt, & neſciunt.

Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire, ſi autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur & triſtes fiunt.

Propter diverſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos & cives, inter religioſos & devotos.

3 Antiqua conſuetudo difficultèr relinquitur, & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quàm virtuti ſubjectivæ Jesu Chriſti, raiò & tardè eris homo illuminatus, quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

Cap. XV. *De operibus ex charitate factis.*

1 PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum, ſed pro utilitate tamen

men indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nihil prodeſt: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum.

Magis ſiquidem Deus penſat ex quãto quis agit, quàm opus quod facit.

2 Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit.

Benè facit, qui communicati magis, quàm ſuæ voluntati ſervit.

Sæpè videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raro abeſſe volunt.

3 Qui veram, & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit; ſed Dei ſolummodò gloriam in omnibus fieri deſiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in ſeipſo vult gaudere; ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, ſed

totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requieſcunt.

O quis ſcintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis.

Cap. XVI. *De ſufferentia defectuum aliorum.*

1 QUæ homo in ſe vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia ſic fortè melius eſt pro tua probatione, & patientia, ſine qua non ſunt multùm ponderanda merita noſtra.

Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare: ut Deus tibi dignetur ſubvenire, & poſſis benignè portare.

2 Si quis ſemel aut bis admonitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere; ſed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor in omnibus ſervis ſuis, qui ſcit benè mala in bonum convertere.

Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualeſcumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere, qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3 Volumus, quod alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus.

Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm rarò proximum, ſicut nos ipſos penſamus.

Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4 Nunc autem Deus ſic ordinavit, ut diſcamus *alter alterius onera portare:* quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos invicem portare, invicem conſolari, pariter adjuvare, inſtruere, & admonere.

Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, melius patet occaſione adverſitatis.

Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit, oſtendunt.

Cap. XVII. *De Monaſtica vita.*

Oportet quòd diſcas teipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non eſt parvum, in monaſteriis, vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela converſari, & uſque ad mortem fidelis perſeverare.

Beatus, qui ibidem bene vixerit, & feliciter conſummaverit.

Si vis debitè ſtare & proficere, teneas te tamquam exulem peregrinum ſuper terram.

Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2 Habitus & tonſura, modicum confert, ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum, verum faciunt religioſum.

Qui aliud quærit, quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet niſi tribulationem & dolorem.

Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubjectus.

3 Ad ſerviendum veniſti, non ad regendum, ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum.

Hîc

Hîc ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace.

Hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAP. XVIII. *De exemplis ſanctorum Patrum.*

1. INtuere ſanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis, quàm modicum ſit, & pænè nihil, quod nos agimus.

Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata?

Sancti & amici Chriſti, Domino ſervierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi.

Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas poſſiderent.

O quàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati ſunt! quàm crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abſtinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adverſus edomationem vitiorũ geſſerunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

Per diem laborabant, & noctibus orationi divinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè ceſſarent.

3 Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur.

Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis.

Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant: vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſervire, etiam in neceſſitate dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed divites valdè in gratia & virtutibus.

Fo-

Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione divina reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, ſed Deo maximi ac familiares amici.

Sibi ipſis videbantur tamquam nihili, & huic mundo deſpecti; ſed erant in oculis Dei pretioſi & dilecti.

In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant; & ideò quotidiè in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati ſunt in exemplum omnibus Religioſis: & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5 O quantus fervor omnium religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reverentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit!

Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti & perfecti fuerunt, qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditaverunt.

Jam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit,

cum patientia tolerare potuerit.

6 Ah tepor & negligentia ſtatus noſtri, quod tam citò declinamus à priſtino fervore; & jam tædet vivere, præ laſſitudine & tepore!

Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa ſæpiùs exempla vidiſti devotorum!

CAP. XIX. *De exercitiis boni Religioſi.*

1 VIta boni Religioſi, omnibus virtutibus pollere debet; ut ſit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

Et meritò, multò plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris; quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tamquam Angeli in conſpectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare, quaſi hodie primùm ad converſionem veniſſemus atque dicere:

Adjuva me Domine Deus, in bono propoſito, & ſancto ſervitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenus feci.

2 Secundùm propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri; & multa diligentia opus eſt, bene proficere volenti. Quòd ſi fortiter proponens, ſæpè deficit; quid illi, qui rarò aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri; & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit.

Juſtorum propoſitum, in gratia Dei potius, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via ejus.

3 Si pietatis cauſa, aut fraternæ utilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſteà poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ amplius nos impediunt.

Exteriora noſtra, & interiora, pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia

utra-

cum patientia tolerare potuerit.

6 Ah tepor & negligentia ſtatus noſtri, quod tam citò declinamus à priſtino fervore; & jam tædet vivere, præ laſſitudine & tepore!

Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa ſæpiùs exempla vidiſti devotorum!

Cap. XIX. *De exercitiis boni Religioſi.*

1 Vita boni Religioſi, omnibus virtutibus pollere debet; ut ſit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

Et meritò, multò plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris; quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tamquam Angeli in conſpectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare, quaſi hodie primùm ad converſionem veniſſemus, atque dicere:

Adjuva me Domine Deus, in bono propoſito, & ſancto ſervitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenus feci.

2 Se-

2 Secundùm propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri; & multa diligentia opus eſt, bene proficere volenti. Quòd ſi fortiter proponens, ſæpè deficit; quid illi, qui raró aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri; & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit.

Juſtorum propoſitum, in gratia Dei potius, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via ejus.

3 Si pietatis cauſa, aut fraternæ utilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſteà poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ amplius nos impediunt.

Exteriora noſtra, & interiora, pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia utra-

utraque expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum; & ad minus ſemel in die, mane videlicet, aut veſpere.

Mane propone, veſpere diſcute mores tuos, qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione; quia in his ſæpius forſitan offendiſti Deum & proximum.

Accinge te, ſicut vir, contra diabolicas nequitias; fræna gulam, & omnem carnis inclinationem facilius frænabis.

Numquam ſis ex toto otioſus; ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5 Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis; ſi jam ultrà vacat, redde te tibi, prout devotio tua deſiderat.

Non poſſunt omnes habere unum exercitium; ſed aliud iſti, aliud illi, magis deſervit.

Etiam

Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia; quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis.

Alia cùm triſtamur, libet cogitare; & alia cùm læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia; & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda.

De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſeculo migraturi, & ad æternum feſtum perventuri.

Ideoque ſollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tamquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7 Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito, & ſtudeamus nos melius ad exitum præparare.

Beatus ſervus (ait Euangeliſta Lucas) *quem, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.*

CAP. XX. *De amore ſolitudinis & ſilentii.*

1 QUære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem.

Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus & otioſis circuitionibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus ſufficiens & aptum, pro bonis meditationibus inſiſtendis.

Maximi Sanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in ſecreto ſervire eligebant.

2 Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.

Hoc ſæpiùs experimur, quando diu confabulamur. Facilius eſt omninò tacere, quàm verbo non excedere.

Facilius eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire.

Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Jeſu à turba declinare.

Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

Nemo

Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet.

Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt.

Nemo ſecurè præcipit, niſi qui bene obedire didicit.

3 Nemo ſecure gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habent.

Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timore Dei extitit.

Non eò minus ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur.

Numquam promittas tibi ſecuritatẽ in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

Sæpè meliores in æſtimatione hominum, gravius periclitati ſunt propter ſuam nimiam confidentiam.

Unde multis utiliùs eſt, ut non penitus tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur; ne nimium ſecuri ſint: ne fortè in ſuperbiam eleventur: ne etiam ad exteriores conſolationes licentius declinent.

O qui numquam tranſitoriam læti-

tiam

tiam quæreret, qui numquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcientiam ſervaret!

O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret, & dumtaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quam magnam pacem & quietem poſſideret!

5 Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi ſicut ſcriptum eſt: *In cubilibus veſtris compungimini.* In cella invenies, quod de foris ſæpius amittes.

Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ bene eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſteà dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6 In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum.

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet & mundet; ut conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumulu degit.

Qui ergo ſe abſtrahit à notis & amicis,

cis, approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis.

Melius eſt latere, & ſui curam agere, quàm ſe neglecto, ſigna facere.

Laudabile eſt homini religioſo, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? *Tranſit mundus, & concupiſcentia ejus.*

Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum, ſed cùm hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas?

Lætus exitus, triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina triſte manè facit.

Sic omne carnale gaudium blande intrat, ſed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa; nam ex iſtis ômnia ſunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere?

Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana?

Leva oculos tuos ad Deum in excelſis,

ſis, & ora pro peccatis tuis, & negligentiis.

Dimitte vana vanis, tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Jeſum, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, melius in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

Cap. XXI. *De compunctione cordis.*

1 Si vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & non eſſe nimis liber, ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit.

Mirum eſt, quòd homo poteſt umquam perfectè in hac vita lætari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ, conſiderat, & penſat.

2 Propter levitatem cordis, & negligen-

gentiam defectuum noſtrorum, non ſentimus animæ noſtræ dolores, ſed ſæpè vane ridemus, quando merito flere deberemus.

Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia.

Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis.

Felix, qui à ſe abdicat, quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare.

Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur.

3 Si tu ſcis homines dimittere, ipſi bene te dimittent tua facta facere.

Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum.

Habeas ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas teipſum ſpecialiter, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc triſtari, ſed hoc ſit tibi grave, quia non habes te ſatis bene, & circumſpecte, ſicut deceret Dei ſervum, & devotum religioſum converſari.

Utilis eſt ſæpè, & ſecurius, quòd homo non habeat multas conſolatio-

nes

es in hac vita, ſecundùm carnem præ-
ipuè.

Tamen quòd divinas non habemus, ut rariùs ſentimus, nos in culpa ſu-nus, quia compunctionem cordis non uærimus, nec vanas & externas omni-io abjicimus.

4 Cognoſce te indignum divina con-olatione, ſed magis dignum multa tri-ulatione.

Quando homo eſt perfectè compun-ctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus.

Bonus homo ſufficientem invenit nateriam dolendi & flendi.

Sive enim ſe conſiderat, ſive de pro-ximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribu-latione hic vivit.

Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò amplius dolet.

Materiæ juſti doloris & internæ com-punctionis, ſunt peccata, & vitia noſtra; quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitæ cogitares, non du-bium, quin ferventius te emendares.

Si etiam futuras inferni ſive purga-torii pœnas cordialiter perpenderes, cre-do quod libenter laborem, & dolorem

ſuſti-

uſtineres, & nihil rigoris formidares.
Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & landimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valdè pigri remanemus.

6 Sæpe eſt inopia ſpiritus, unde tam eviter conqueritur miſerum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, it det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi, in lacrymis, in menſura.*

Cap. XXII. *De conſideratione humanæ miſeriæ.*

1 MIſer es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi, ſicut vis & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundum ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram.

Nemo eſt in mundo, ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quamvis Rex ſit vel Papa.

Quis eſt, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles, & infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo

mo habet, quam dives, quam magnus, quam potens, & excelſus?

Sed attende ad cœleſtia bona, & videbis quod omnia iſta temporalia, nulla ſunt; ſed valdè incerta & magis gravantia, quia nunquam ſine ſollicitudine, & timore poſſideretur.

Non eſt hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; ſed ſufficit ei mediocritas.

Vere miſeria eſt, vivere ſuper terram.

Quanto homo voluerit eſſe ſpiritualior, tanto præſens vita ſit ei amarior; quia ſentit melius, & videt clarius, humanæ corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere; verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3 Valdè enim gravatur interior homo, neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devote rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: *De neceſſitatibus meis erue me Domine.*

Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam.

Nam

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix neceſſaria laborando aut mendicando habeant) ut ſi poſſent hic ſemper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4 O inſani & infideles corde, qui tam profunde in terrenis jacent, ut nihil niſi carnalia ſapiant.

Sed miſeri adhuc in fine graviter ſentient, quam vile, & nihilum erat quod amaverunt.

Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Chriſti, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt, ſed tota ſpes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſum ad manſura & inviſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima.

5 Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia, adhuc habes tempus, & horam.

Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus eſt emendandi.

Quando malè habes, & tribularis nunc tempus eſt promerendi.

Oportet te tranſire per ignem, & aquam, antequam venias in refrigerium.

Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis.

Quam diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio, & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miſeria quietem, ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem.

Ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam; donec tranſeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita.

6 O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa.

Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes.

Meritò ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec umquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles & inſtabiles ſumus.

Citò etiam perdi poteſt per negligentiam, quod multò labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in

fine,

fine, qui tepeſcimus tam mane?

Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit, & ſecuritas, cùm necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in converſatione noſtra.

Benè opus eſſet, quod adhuc iterùm inſtrueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos: ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu.

Cap. XXIII. *De meditatione mortis.*

1 Valdè citò erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas: hodiè homo eſt, non cras & comparet.

Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quod ſolùm præſentia meditatur; & futura non magis prævidet!

Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi hodiè eſſes moriturus.

Si bonam conſcientiam haberes, non multum mortem timeres.

Melius eſſet peccata cavere, quam mortem fugere.

Si hodiè non es paratus, quomodo

cras eris? Cras eſt dies incerta; & quid ſcis, ſi craſtinum habebis?

2 Quid prodeſt diu vivere, quando tam parum emendamur?

Ah, longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpè culpam magis auget.

Utinam per unam diem benè eſſemus converſati in hoc mundo!

Multi annos computant converſionis, ſed ſæpè parvus eſt fructus emendationis.

Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutiùs vivere.

Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper antè oculos habet, & ad moriendum quotidiè ſe diſponit.

Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eamdem viam tranſibis.

3 Cum manè fuerit, puta te ad veſperum non perventurum.

Veſperè autem facto, manè non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut numquam te imparatum mors inveniat.

Multi ſubitò, & improvisè moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt.

Quando illa extrema hora venerit, mul-

multum aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita; & valdè dolebis, quia tam negligens & remiſſus fuiſti.

4 Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cujuslibet adverſitatis pro amore Chriſti.

Multa bona potes operari, dùm ſanus es: ſed infirmatus, neſcio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multum peregrinantur, rarò ſanctificantur.

5 Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem; quia citiùs obliviſcentur tui homines, quàm æſtimas.

Melius eſt nunc tempeſtivè providere, & aliquid boni præmittere, quam ſuper aliorum auxilio ſperare.

Si non es pro teipſo ſollicitus modo, quis erit ſollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus eſt valdè pretioſum. Nunc ſunt dies ſalutis. Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor! quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, undè æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem, ſeu horam pro emendatione deſiderabis: & neſcio, an impetrabis.

6 Eja chariſſime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, ſi modo ſemper timoratus fueris, & ſuſpectus de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere.

Diſce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Chriſto.

Diſce nunc omnia contemnere, ut tunc poſſis liberè ad Chriſtum pergere.

Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7 Ah ſtulte, quid cogitas te diù victurum, cum nullum diem habeas ſecurum?

Quam multi decepti ſunt, & inſperatè de corpore extracti?

Quoties audiſti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt; ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

Alius

Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tamquam umbra ſubitò pertranſit.

8 Quis memorabitur tui poſt mortem? & quis orabit pro te?

Age, age nunc chariſſime, quidquid agere potes; quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur.

Dùm tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter ſalutem tuam, nihil cogites; ſolùm, quæ Dei ſunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando; ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9 Serva te tamquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic manentem civitatem.

Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum, poſt mortem, feliciter tranſire. Amen.

CAP. XXIV. *De judicio, & pœnis peccatorum*.

1 IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter antè diſtrictum ſtabis Judicem, cui nihil eſt occultum: qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit; ſed, quod juſtum eſt, judicabit.

O miſerrime, & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; quid interdum formidas vultum hominis irati?

Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excuſari, vel defendi; ſed unuſquiſque ſufficiens onus erit ſibiipſi?

Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgativus.

2 Habet magnum, & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quam de ſua injuria: qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miſeretur, quam iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omninò

nò ſpiritui ſubjugare conatur.

Meliùs eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quam in futuro purganda reſervare.

Verè nos ipſos deſpicimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

5 Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua?

Quantò ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tantò duriùs poſteà lues, & majorem materiam comburendi reſervas.

In quibus homo peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi accidioſi ardentibus ſtimulis perurgentur; & guloſi ingenti ſiti, ac fame cruciabuntur.

Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt.

4 Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit.

Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur, & avari miſerrima egeſtate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quam hic centum anni in graviſſima pœnitentia.

Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio

damnatis: hic tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis.

Eſto modo ſollicitus, & dolens pro peccatis tuis: ut in die judicii ſecurus ſis cum Beatis.

Tunc enim *juſti ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt, & depreſſerunt.*

Tunc ſtabit ad judicandum, qui modo ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus.

5 Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa; & omnis iniquitas oppilabit os ſuum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus.

Tunc plus exaltabit caro afflicta, quam ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita.

Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicillum, quam deauratū palatium.

Tunc

Tunc juvabit plus conſtans patientia, quam omnis mundi potentia.

Tunc amplius exaltabitur ſimplex obedientia, quam omnis ſæcularis aſtutia.

6 Tunc plus lætificabit pura, & bona conſcientia, quam docta philoſophia.

Tunc plus ponderabit contemptu divitiarum, quam totus theſaurus terrigenarum.

Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quam ſuper delicata comeſtione.

Tunc potius gaudebis de ſervato ſilentio, quam de longa fabulatione.

Tunc plus valebunt ſancta opera quam multa pulchra verba.

Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena.

Diſce te nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari.

Hic primo proba, quid poſſis poſteà.

Si nunc tam parùm vales ſuſtinere quomodò æterna tormenta poteris ſufferre?

Si modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & poſteà regnare cum Chriſto.

7 Si uſque in hodiernam diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes: quid totum tibi profuiſſet, ſi jam mori in inſtanti contingeret!

Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec ſupplicium, nec judicium, nec infernum meruit; quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, ſi mortem & judicium timeat.

Bonum tamen eſt, ut ſi necdum amor à malo te revocat, ſaltèm timor gehennalis coërceat.

Qui verò timorem Dei poſtponit, diù ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAP. XXV. *De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.*

1 ESto vigilans, & diligens in Dei ſervitio; & cogita frequenter, Ad quid veniſti, & cur ſæculũ reliquiſti? Non-

Nonne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies; nec erit tunc amplius timor, aut dolor, in finibus tuis.

Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imo perpetuam lætitiam, invenies.

Si tu permanſeris fidelis & fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debet, quod ad palmam pervenies; ſed ſecuritatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cum quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia antè quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc intra ſe revolvit, dicens: O ſi ſcirem quòd adhuc perſeveraturus eſſem! ſtatimque audivit divinum intus reſponſum: Quod ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris.

Moxque conſolatus, & confortatus divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiosè inveſtigare, ſci-

ſciret, quæ ſibi eſſent futura; ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3 *Spera in Domino, & fac bonitatem* (ait Propheta) *& inhabita terram, & paſceris in divitiis ejus.*

Unum eſt, quod multos à profectu, & ferventi emendatione retrahit; horror difficultatis, ſeu labor certaminis.

Enimvero, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, virilius vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æque multum, ad vincendum & moriendum.

Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones quam alius benè morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes.

Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur; & ferventer inſtare pro bono, quo amplius quis indiget.

Illa

Illa etiam ſtudeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis diſplicent.

5 Ubique profectum tuum capias: ut ſi bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehenſibile conſideraris, cave ne idem facias; aut ſi aliquando feciſti, citiùs emendare te ſtudeas.

Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab aliis notaris.

Quam jucundum & dulce eſt, videre ferVidos & devotos fratres, bene morigeratos & diſciplinatos!

Quàm triſte eſt & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent!

Quam nocivum eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6 Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Bene verecundari potes, inſpecta vita Jeſu Chriſti; quia necdum magis illi te conformare ſtuduiſti, licet diu in via Dei fuiſti.

Religioſus, qui ſe intentè & devotè in ſanctiſſima vita & paſſione Domini exercet, omnia utilia & neceſſaria ſibi, abun-

bundanter ibi inveniet: nec opus eſt, t extra Jeſum aliquid melius quærat.

O ſi Jeſus crucifixus in cor noſtrum eniret, quam citò & ſufficienter docti ſſemus!

7 Religioſus fervidus, omnia bene ortat & capit, quæ illi jubentur.

Religioſus negligens & tepidus, haet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam; uia interiori conſolatione caret, & exeriorem quærere prohibetur.

Religioſus extra diſciplinam vivens, gravi patet ruinæ.

Qui laxiora quærit & remiſſiora, ſemper in anguſtiis erit; quia aut unum, aut reliquum ſibi diſplicebit.

8 Quomodo faciunt tam multi alii religioſi, qui ſatis arctati ſunt, ſub diſciplina clauſtrali?

Raro exeunt, abſtractè vivunt, pauperrime comedunt, groſſe veſtiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt.

Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diverſæ Religionis monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt.

Et

Et ideò turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religioſorum incipit Deo jubilare.

9 O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare!

O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodò ſpiritualibus ſtudiis vacare: tunc multò felicior eſſes quam modo, cum carni ex qualicumque neceſſitate ſervis.

Utinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolùm ſpiritualis animæ refectiones, quas (heu) ſatis raro deguſtamus!

10 Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primo perfectè ſapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contriſtabitur, ſed ponit ſe integrè & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, ſed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deſerviunt.

11 Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſolli-

citu-

citudine & diligentia, numquam acquires virtutes.

Si incipis tepeſcere, incipies male habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & ſenties leviorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens, ad omnia eſt paratus.

Major labor eſt reſiſtere vitiis & paſſionibus, quam corporalibus inſudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuosè.

Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum: & quidquid de aliis ſit, non negligas teipſum.

Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. Amen.

Finis Libri Primi.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

CAPUT I.

De interna converſatione.

1 REgnum Dei intra vos eſt, *dicit Dominus*. Converte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem.

Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire.

Eſt enim *regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu ſancto*, quod non datur impiis.

Veniet ad te Chriſtus, oſtendens tibi con-

nſolationem ſuam: ſi dignam illi ab
ius paraveris manſionem.

Omnis gloria ejus, & decor, ab intra
t, & ibi complacet ſibi.

Frequens illi viſitatio cum homine
iterno, dulcis ſermocinatio, grata
nſolatio, multa pax, familiaritas ſtu-
enda nimis.

2 Eja anima fidelis, præpara huic
ponſo cor tuum: quatenus ad te veni-
e, & in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: *Si quis diligit me,
ermonem meum ſervabit, & ad eum
venіemus, & manſionem apud eum fa-
iemus.*

Da ergo Chriſto locum, & cæteris
omnibus nega introitum.

Cum Chriſtum habueris, dives es, &
ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, &
fidelis procurator in omnibus, ut non
ſit opus in hominibus ſperare.

Homines enim citò mutantur, & de-
ficiunt velociter: Chriſtus autem ma-
net in æternum, & aſtat uſque in finem
firmiter.

3 Non eſt magna fiducia ponenda in
homine fragili & mortali, etiamſi utilis
ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex
hoc capienda, ſi interdum adverſetur &
contradicat.

Qui

Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & è converſo, ſæpè ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene, ſicut melius fuerit.

Non habes hîc manentem civitatem; & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris unitus.

4 Quid hîc circumſpicis, cum iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio, &, ſicut in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda.

Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur.

Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti: & in ſacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Jeſu, devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties; nec multum curabis hominum deſpe-

ctio.

tiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5 Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſſitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus.

Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri?

Chriſtus habuit adverſarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Unde coronabitur patientia tua, ſi nihil adverſitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodò eris amicus Chriſti?

Suſtine te cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6 Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Jeſu, & modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jeſu facit hominem ſeipſum contemnere.

Amator Jeſu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè convertere, & elevare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitivè quieſcere.

7 Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non

non ut dicuntur, aut æſtimantur: hic verè ſapiens eſt, & doctus magis à Deo, quam ab hominibus.

Qui ab intra ſcis ambulare, & medicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus, citò ſe recolligit: qui numquam ſe totum ad exteriora effundit.

Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eveniunt, ſic ſe illis accommodat.

Qui intùs benè diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles & perverſos hominum geſtus.

Tantùm homo impeditur & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8 Si rectè tibi eſſet, & benè purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideò multa tibi diſplicent, & ſæpè conturbant; quia adhuc non es perfectè tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis.

Nil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis.

Si renuis conſolari exterius, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interius.

CAP.

Cap. II. *De humili ſubmiſſione.*

1 NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis.

Habeas conſcientiam bonam; & Deus benè te defenſabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit; nullius perverſitas nocere poterit.

Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideò te debes illi reſignare.

Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare.

Sæpè valdè prodeſt, ad majorem humilitatem ſervandam, quod defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2 Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & levitèr ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat; humilem diligis, & conſolatur; humili homini ſe inclinat; humili largitur gratiam magnam, & poſt ſuam depreſſionem levat ad gloriam.

Humili ſua ſecreta revelat, & ad ſe dulcitèr trahit & invitat.

Humi-

Humilis accepta confuſione, ſatis benè eſt in pace: quia ſtat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

Cap. III. *De bono pacifico homine.*

1 TEne te primo in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodeſt, quam benè doctus.

Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & facilitèr malum credit.

Bonus pacificus homo, omnia ad bonum convertit.

Qui benè in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpè, quod dicere non deberet; & omittit, quod ſibi magis facere expediret.

Conſiderat, quid alii facere tenentur; & negligit, quid ipſe teneatur.

Habe ergo primum zelum ſuper teipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2 Tu benè ſcis facta tua excuſare, & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.

Juſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares.

Si portari vis, porta & alium.

Vide, quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate: quæ nulli novit iraſci, vel indignari, niſi tantùm ipſi.

Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari; hoc enim omnibus naturaliter placet; & unuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit.

Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt, & laudabile nimis vírileque factum.

3 Sunt, qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt; aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores.

Et ſunt, qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent.

Eſt tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferentia ponenda, quam in non ſentiendo contraria.

Qui

Qui meliùs ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui, & dominus mundi, amicus Chriſti, & hæres Cœli.

Cap. IV. *De pura mente, & ſimplici intentione.*

1 DUabus alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet, & puritate.

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & guſtat.

Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet.

Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2 Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & benè caperes.

Cor purum, penetrat cœlum & infernum.

tudine & diligentia, numquam acqui-
:s virtutes.

Si incipis tepeſcere, incipies male
abere.

Si autem dederis te ad fervorem, in-
enies magnam pacem, & ſenties le-
iorem laborem, propter Dei gratiam,
: virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens, ad omnia
ſt paratus.

Major labor eſt reſiſtere vitiis & paſ-
onibus, quam corporalibus inſudare
aboribus.

Qui parvos non vitat defectus, pau-
atim labitur ad majores.

Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem
xpendas fructuosè.

Vigila ſuper teipſum, excita teipſum,
admone teipſum & quidquid de aliis
it, non negligas teipſum.

Tantum proficies, quantum tibi ipſi
vim intuleris. Amen.

Finis Libri Primi .

THOMÆ A KEMPIS

CANONICI REGULARIS

Ordinis S. Auguſtini.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

CAPUT I.

De interna converſatione.

1 R*Egnum Dei intra vos eſt*, *dicit Dominus*. Converte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem.

Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire.

Eſt enim *regnum Dei*, *pax & gaudium in Spiritu ſancto*, quod non datur impiis.

Veniet ad te Chriſtus, oſtendens tibi con-

nſolationem ſuam: ſi dignam illi ab
ius paraveris manſionem.
Omnis gloria ejus, & decor, ab intra
, & ibi complacet ſibi.
Frequens illi viſitatio cum homine
terno, dulcis ſermocinatio, grata
nſolatio, multa pax, familiaritas ſtu-
enda nimis.
2 Eja anima fidelis, præpara huic
ponſo cor tuum: quatenus ad te veni-
, & in te habitare dignetur.
Sic enim dicit: *Si quis diligit me, rmonem meum ſervabit, & ad eum venie mus, & manſionem apud eum fa-ciemus.*
Da ergo Chriſto locum, & cæteris
omnibus nega introitum.
Cum Chriſtum habueris, dives es, &
ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, &
fidelis procurator in omnibus, ut non
ſit opus in hominibus ſperare.
Homines enim citò mutantur, & de-
ficiunt velociter: Chriſtus autem ma-
net in æternum, & aſtat uſque in finem
firmiter.
3 Non eſt magna fiducia ponenda in
homine fragili & mortali, etiamſi utilis
ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex
hoc capienda, ſi interdum adverſetur &
contradicat.

Qui

Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & è converſo, ſæpè ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene, ſicut melius fuerit.

Non habes hîc manentem civitatem; & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris unitus.

4 Quid hîc circumſpicis, cum iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio, &, ſicut in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda.

Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur.

Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti: & in ſacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Jeſu, devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties; nec multum curabis hominum deſpe-

ctio.

ctiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5 Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſſitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus.

Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri?

Chriſtus habuit adverſarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Unde coronabitur patientia tua, ſi nihil adverſitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodò eris amicus Chriſti?

Suſtine te cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6 Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Jeſu, & modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jeſu facit hominem ſeipſum contemnere.

Amator Jeſu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè convertere, & elevare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitivè quieſcere.

7 Cui ſapiunt omnia, prout ſunt,

non

non ut dicuntur, aut æſtimantur: hic verè ſapiens eſt, & doctus magis à Deo, quam ab hominibus.

Qui ab intra ſcis ambulare, & medicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus, citò ſe recolligit: qui numquam ſe totum ad exteriora effundit.

Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eveniunt, ſic ſe illis accommodat.

Qui intùs benè diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles & perverſos hominum geſtus.

Tantùm homo impeditur & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8 Si rectè tibi eſſet, & benè purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideò multa tibi diſplicent, & ſæpè conturbant; quia adhuc non es perfectè tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis.

Nil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis.

Si renuis conſolari exterius, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interius.

CAP.

CAP. II. *De humili ſubmiſſione.*

1 NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis.

Habeas conſcientiam bonam;& Deus benè te defenſabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit; nullius perverſitas nocere poterit.

Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideò te debes illi reſignare.

Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare.

Sæpè valdè prodeſt, ad majorem humilitatem ſervandam, quod defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2 Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & levitèr ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat; humilem diligit, & conſolatur; humili homini ſe inclinat; humili largitur gratiam magnam, & poſt ſuam depreſſionem levat ad gloriam.

Humili ſua ſecreta revelat, & ad ſe dulcitèr trahit & invitat.

Humi-

Humilis accepta confuſione, ſatis benè eſt in pace: quia ſtat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

Cap. III. *De bono pacifico homine.*

1 TEne te primo in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodeſt, quam benè doctus.

Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & facilitèr malum credit.

Bonus pacificus homo, omnia ad bonum convertit.

Qui benè in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpè, quod dicere non deberet; & omittit, quod ſibi magis facere expediret.

Conſiderat, quid alii facere tenentur; & negligit, quid ipſe teneatur.

Habe ergo primum zelum ſuper teipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2 Tu benè ſcis facta tua excuſare, & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.

Juſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares.

Si portari vis, porta & alium.

Vide, quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate: quæ nulli novit iraſci, vel indignari, niſi tantùm ipſi.

Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari; hoc enim omnibus naturaliter placet; & unuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit.

Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt, & laudabile nimis virileque factum.

3 Sunt, qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt; aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores.

Et ſunt, qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent.

Eſt tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferentia ponenda, quam in non ſentiendo contraria.

Qui

Qui meliùs ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui, & dominus mundi, amicus Chriſti, & hæres Cœli.

CAP. IV. *De pura mente, & ſimplici intentione.*

1 DUabus alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet, & puritate.

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & guſtat.

Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet.

Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2 Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & benè caperes.

Cor purum, penetrat cœlum & infernum.

Qualis unuſquiſque intus eſt, taliter dicat exterius.
Si eſt gaudium in mundo, hoc utique ɔſſidet puri cordis homo.
Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguia, hoc meliùs novit mala conſcientia.
Sicut ferrum miſſum in ignem amitt rubiginem, & totum candens efficiɹr; ſic homo integrè ad Deum ſe conertens, à torpore exuitur; & in novum ominem tranſmutatur.
2 Quando homo incipit tepeſcere, unc parvum metuit laborem, & libener externam accipit conſolationem.
Sed quando perfectè incipit ſe vincee,& viriliter in via Dei ambulare; tunc ninùs ea reputat, quæ ſibi priùs gravia ɛſſe ſentiebat.

CAP. V. *De propria conſideratione.*

1 NOn poſſumus nobis ipſis nimis credere, quia ſæpè gratia nobis deeſt, & ſenſus.
Modicum lumen eſt in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus.
Sæpè etiam non advertimus, quod tam cæci intus ſumus.
Sæpè malè agimus, & pejus excuſamus.

Paſ-

Paſſione interdum movemur, & zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, & noſtra majora pertranſimus.

Satis citò ſentimus & ponderamus, quid ab aliis ſuſtinemus: ſed quantum alii de nobis ſuſtinent, non advertimus.

Qui benè & rectè ſua ponderaret, non eſſet, quod de alio gravitèr judicaret.

2 Internus homo ſui ipſius curam omnibus curis anteponit, & qui ſibi ipſi diligentèr intendit, facilitèr de aliis tacet.

Numquam eris internus & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialitèr reſpexeris.

Si tibi & Deo totalitèr intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglecto) profeciſti.

Si debes habere pacem, & unionem veram; oportet, quod totum adhùc poſtponas, & te ſolùm præ oculis habeas.

3 Multum proindè proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerves.

Valdè deficies, ſi aliquid temporale reputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus, aut de Deo ſit.

Totum vanum exiſtima, quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura.

Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit univerſa.

Solus Deus æternus & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

Cap. VI. *De lætitia bonæ conſcientiæ*.

1 Gloria boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ.

Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam.

Bona conſcientia valdè multa poteſt portare, & valdè læta eſt inter adverſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt, & inquieta.

Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit.

Noli lætari, niſi cum benefeceris.

Mali numquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem: quia

quia *non eſt pax impiis , dicit Dominus* .

Et ſi dixerint : In pace ſumus ; non venient ſuper nos mala : & quis nobis nocere audebit ? ne credas eis: quoniam repentè exurget ira Dei , & in nihilum redigentur actus eorum , & cogitationes eorum peribunt .

2 Gloriari in tribulatione , non eſt grave amanti , ſic enim gloriari , eſt gloriari in cruce Domini .

Brevis gloria , quæ ab hominibus datur , & accipitur .

Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia .

Bonorum gloria in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. Juſtorum lætitia de Deo , & in Deo eſt : & gaudium eorum de veritate.

Qui veram & æternam gloriam deſiderat , temporalem non curat .

Et qui temporalem requirit gloriam , aut non ex animo contemnit , minùs amare convincitur cœleſtem .

Magnam habet cordis tranquillitatem , qui nec laudes curat , nec vituperia .

3 Facilè erit contentus & pacatus , cujus conſcientia munda eſt .

Non es ſanctior , ſi laudaris : nec vilior , ſi vituperaris .

Quod es, hoc es; nec major dici vales, quam Deo teſte ſis.

Si attendis, quid apud te ſis intus; non curabis, quid de te loquantur homines.

Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones.

Benè ſemper agere, & modicū de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt.

Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4 Qui nullum extrinſecus pro ſe teſtimonium quærit, liquet quod totalitèr ſe Deo commiſit.

Non enim qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt (ait B. Paulus *) ſed quem Deus commendat.*

Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

CAP. VII. *De amore* JESU *ſuper omnia.*

1 BEatus, qui intelligit, quid ſit amare Jeſum; & contemnere ſeipſum, propter Jeſum.

Oportet dilectum pro dilecto relinque-

quere, quia Jeſus vult ſolus ſuper omnia amari.

Dilectio creaturæ fallax & inſtabilis: dilectio Jeſu, fidelis & perſeverabilis.

Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Jeſum, firmabitur in ævum.

Illum dilige, & amicum tibi retine: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſive velis, ſive nolis.

2 Teneas te apud Jeſum, vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, ſolus te poteſt juvare.

Dilectus tuus talis eſt naturæ, ut alienum non velit admittere: ſed ſolus vult cor tuum habere, & tamquam rex in proprio throno ſedere.

Si ſcires te benè ab omni creatura evacuare, Jeſus deberet libentèr tecum habitare.

Penè totum perditum invenies, quidquid extrà Jeſum, in hominibus poſueris.

Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum: quia *omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet.*

3 Citò decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantùm aſpexeris.

Si enim tuum in aliis quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpiùs detrimentum.

Si quæris in omnibus Jeſum, invenies utique Jeſum.

Si autem quæris teipſum, invenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem.

Plus enim homo nocivior ſibi, ſi Jeſum non quærit, quàm totus mundus, & omnes ſui adverſarii.

CAP. VIII. *De familiari amicitia* JESU.

1 QUando Jeſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficilè videtur: quando verò Jeſus non adeſt, totum durum eſt.

Quando Jeſus intùs non loquitur, conſolatio vilis eſt: ſi autem Jeſus unum tantùm verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur.

Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: *Magiſter adeſt, & vocat te?*

Felix hora, quando Jeſus vocat de la-

lacrymis ad gaudium ſpiritus!

Quàm aridus & durus es ſine Jeſu quàm inſipiens & vanus, ſi cupis aliquid extrà Jeſum!

Nonne hoc eſt majus damnum quàm ſi totum perderes mundum?

2 Quid poteſt tibi mundus conferre ſine Jeſu?

Eſſe ſine Jeſu, gravis eſt infernus: & eſſe cum Jeſu, dulcis paradiſus.

Si fuerit tecum Jeſus, nullus poterit nocere inimicus.

Qui invenit Jeſum, invenit theſaurum bonum, imò bonum ſuper omne bonum.

Et qui perdit Jeſum, perdit nimis multum, & plùs quam totum mundum.

Pauperrimus eſt, qui vivit ſine Jeſu: & ditiſſimus, qui benè eſt cum Jeſu.

3 Magna ars eſt, ſcire cum Jeſu converſari; & ſcire Jeſum tenere, magna prudentia.

Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Jeſus.

Sis devotus & quietus, & manebit tecum Jeſus.

Potes citò fugare Jeſum, & gratiam ejus perdere, ſi volueris ad exteriora declinare.

Et ſi illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum?

Sine amico, non potes benè vivere: & ſi Jeſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & deſolatus.

Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, aut lætaris.

Eligendum eſt magis, totum mundum habere contrarium, quàm Jeſum offenſum.

Ex omnibus ergò charis, ſit Jeſus ſolus dilectus ſpecialis.

4 Diligantur omnes propter Jeſum, Jeſus autem propter ſeipſum.

Solus Jeſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus, qui ſolus bonus & fidelis, præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipſum & in ipſo, tam amici quàm inimici, tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant & diligant.

Numquam cupias ſingulariter laudari vel amari, quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet.

Nec velis, quod aliquis tecum in corde tuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore; ſed ſit Jeſus in te, & in omni bono homine.

5 Eſto purus & liber ab intus, ſine ali-

alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te eſſe nudum, & purum cor ad Deum gerere: ſi vis vacare & videre, quàm ſuavis ſit Dominus:

Et revera ad hoc non pervenies, niſi gratia ejus fueris præventus & intractus: ut omnibus evacuatis & licentiatis, ſolus cum ſolo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantùm ad flagella relictus.

In his non debet dejici, nec deſperare: ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſupervenientia ſibi ad laudem Jeſu Chriſti perpeti: quia poſt hyemem ſequitur æſtas; poſt noctem redit dies; & poſt tempeſtatem magnam ſerenitas.

CAP. IX. *De carentia omnis ſolatii.*

1 NOn eſt grave, humanum contemnere ſolatium, cum adeſt divinum.

Magnum eſt, & valdè magnum, tam humano quàm divino poſſe carere ſolatio: & pro honore Dei, libentèr exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſeipsū quærere, nec ad proprium meritum reſpicere.

Quid magni eſt, ſi hilari ſis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.
Satis ſuaviter equitat, quem gratia Dei portat.
Et quid mirum, ſi onus non ſentit, qui portatur ab omnipotente, & ducitur à ſummo ductore?
2 Libentèr habemus aliquid pro ſolatio, & difficilitèr homo exuitur à ſeipſo.
Vicit ſanctus martyr Laurentius ſeculum, cum ſuo ſacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei ſacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Chriſti, etiam à ſe tolli clementèr ferebat.
Amore igitur Creatoris, amorem hominis ſuperavit: & pro humano ſolatio, divinum beneplacitum magis elegit.
Ità & tu aliquem neceſſarium, & dilectum amicum, pro amore Dei diſce relinquere.
Nec gravitèr feras, cùm ab amico derelictus fueris; ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.
3 Multùm & diù oportet hominem in

in ſeipſo certare, antequam diſcat ſeipſum plenè ſuperare, & totum affe-ctum ſuum in Deum trahere.

Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facilè labitur ad cōſolationes humanas.

Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines; ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4 Cùm igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis; quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio.

Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cum humilitate & patientia, expecta cœleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem.

Iſtud non eſt novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit ſæpè tales alternationis modus.

5 Undè

5 Undè quidam, præſente jam gratia, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea; Non movebor in æternum.*

Abſente verò gratia, quid in ſe fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.*

Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantiùs Dominum rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis ſuæ fructum reportat, & exauditum teſtatur dicens: *Audivit Dominus, & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adjutor meus.*

Sed in quo? *Convertiſti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitia.*

Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in fervore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit & recedit, ſecundùm ſuæ beneplacitum voluntatis. Vndè beatus Job ait: *Viſitas eum diluculò, & ſubitò probas illum.*

6. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis.

Sive

Sive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, vel amici fideles; ſive libri ſancti, vel tractatus pulchri, ſive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus.

Tunc non eſt melius remedium quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7 Numquam inveni aliquem tam religioſum & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit fervoris diminutionem.

Nullus ſanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui priùs, vel poſteà, non fuerit tentatus.

Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim ſequentis conſolationis tentatio præcedens eſſe ſignum.

Nam tentationibus probatis, cœleſtis promittitur conſolatio, *Qui vicerit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ*.

8 Datur autem conſolatio divina, ut homo fortior ſit ad ſuſtinendum adverſa.

Sequitur etiam tentatio, ne ſe elevet de bono.

Non

Non dormit Diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideò non ceſſes te præparare ad certamen: quia à dextris & à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui numquam quieſcunt.

CAP. X. *De gratitudine pro gratia Dei.*

1 CUr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem?

Pone te ad patientiam magis, quàm ad conſolationes; & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam.

Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet?

Excedunt enim ſpitituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ jucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ; & à Deo puris mentibus infuſæ.

Sed iſtis divinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diù ceſſat.

2 Multum autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, &

& magna confidentia ſui.

Deus benè facit conſolationis gratiam dando; ſed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo.

Et ideò non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori: nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia, dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3 Nolo conſolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem.

Non enim omne altum; ſanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne deſiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, unde ſemper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me, paratior fiam.

Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere: ſed potiùs ſe pauperem & nudum confitebitur.

Da Deo quod Dei eſt: & tibi adſcribe quod tuum eſt: hoc eſt, Deo gratias

pro

o gratia tribue, tibi autem ſoli cul-
.m, & dignam pœnam pro culpa, de-
ri ſentias.
4 Pone te ſemper ad infimum, &
.bitur tibi ſummum: nam ſummum
)n ſtat ſine infimo.
Summi Sancti apud Deum, minimi
ınt apud ſe: &, quantò glorioſiores,
ntò in ſe humiliores.
Pleni veritate & gloria cœleſti, non
ınt vanæ gloriæ cupidi.
In Deo fundati & confirmati, nullo
ıodo poſſunt eſſe elati.
Et qui totum Deo adſcribunt, quid-
uid boni acceperunt, gloriam ab invi-
em non quærunt: ſed gloriam, quæ à
ölo Deo eſt, volunt: & Deum in ſe
x in omnibus Sanctis laudari ſuper
ımnia cupiunt, & ſemper in idipſum
erdunt.
5 Eſto igitur gratus pro minimo, &
:ris dignus majora accipere.
Sit tibi minimum, etiam pro maxi-
mo: & magis contemptibile, pro ſpe-
ciali dono.
Si dignitas datoris inſpicitur, nullum
datum parvum, aut nimis vile videbi-
tur. Non enim parvum eſt, quod à ſum-
mo Deo donatur.
Etiamſi pœnas & verbera dederit,
gra-

gratum eſſe debet : quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quidquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ſublata. Oret ut redeat: cautus ſit & humilis, ne amittat.

CAP. XI. *De paucitate amatorum crucis* JESU.

HAbet Jeſus nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ crucis.

Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis.

Plures invenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid ſuſtinere.

Multi Jeſum ſequuntur uſque ad fractionem panis: ſed pauci uſque ad bibendum calicem paſſionis.

Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis ſequuntur.

Multi Jeſum diligunt, quamdiù adverſa non contingunt.

Multi illum laudant & benedicunt quamdiù conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt.

Si autem Jeſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2 Qui autem Jeſum propter Jeſum, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtia cordis, ſicut in ſumma conſolatione, benedicunt.

Et ſi numquàm eis conſolationem dare vellent, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3 O quantum poteſt amor Jeſu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus!

Nonne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt?

Nonne amatores ſui magis, quàm Chriſti probantur, qui ſua commoda & lucra ſemper meditantur?

Ubi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4 Raró invenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus.

Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus.

Si

Si dederit homo omnem ſubſtantiam
m, adhuc nihil eſt.

Et ſi fecerit pœnitentiam magnam,
uc exiguum eſt.

Et ſi apprehenderit omnem ſcien-
n, adhuc longè eſt.

Et ſi habuerit virtutem magnam, &
otionem nimis ardentem, adhuc
ltum ſibi deeſt: ſcilicet unum, quod
nmè ſibi neceſſarium eſt.

Quid illud? Ut omnibus relictis ſe
nquat, & à ſe totaliter exeat, ni-
que de privato amore retineat.

Cumque omnia fecerit, quæ facienda
erit, nil ſe feciſſe ſentiat.

Non grande ponderet, quod gran-
æſtimari poſſit: ſed in veritate ſer-
n inutilem ſe pronunciet, ſicut Ve-
s ait: *Cùm feceritis omnia, quæ
cepta ſunt vobis, dicite: Servi inuti-
ſumus.*

Tunc verè pauper, & nudus ſpiritu
poterit, & cum Propheta dicere:
ia unicus & pauper ſum ego.

Nemo tamen iſto ditior, nemo po-
tior, nemo liberior: qui ſe & omnia
nquere ſcit, & ad infimum ſe po-
e.

Cap. XII. *De regia via ſanctæ Crucis.*

1 Durus multis videtur hic ſermo: *Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Jeſum.*

Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: *Diſcedite à me maledicti in ignem æternum.*

Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc ſignum crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad judicandum venerit.

Tunc omnes ſervi crucis, qui ſe Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Chriſtum judicem cum magna fiducia.

2 Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus, in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis.

Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce.

Tolle

Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Jeſum, & ibis in vitam æternam.

Præceſſit ille bajulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce; ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3 Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet: & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris; & non invenies altiorem viam ſuprà, nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam ſanctæ crucis.

Diſpone & ordina omnia ſecundùm tuum velle & videre; & non invenies niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſpontè, aut invitè; & ita crucem ſemper invenies.

Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4 Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis; & quod ampliùs eſt, ſæpè tibimetipſi gravis eris.

F Nec

Nec tamen aliquo remedio, vel ſolatio liberari, ſeu alleviari poteris; ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati.

Crux ergo ſemper parata eſt, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicumque cucurreris; quia ubicumque veneris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies.

Converte te ſuprà, converte te infrà, converte te extrà, converte te intrà: & in his omnibus invenies crucem: & neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5 Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad deſideratum finem, ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit.

Si invitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis gravas: & tamen oportet ut ſuſtineas.

Si abjicis unam crucem, aliam procul dubio invenies, & forſitan graviorem.

6 Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit prӕterire? Quis Sanctorum in mundo, ſine cruce & tribulatione fuit?

Nec enim Jeſus Chriſtus, Dominus noſter, una hora ſine dolore paſſionis fuit, quamdiu vixit: *Oportebat*, ait, *Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam.*

Et quomodo tu aliam viam quӕris, quàm hanc regiam viam, quӕ eſt via ſanctӕ crucis?

7 Tota vita Chriſti, crux fuit, & martyrium: & tu tibi quӕris requiem & gaudium?

Erras, erras, ſi aliud quӕris, quàm pati tribulationes; quia tota iſta vita mortalis plena eſt miſeriis, & circumſignata crucibus.

Et quantò aliis quis in ſpiritu profecerit, tantò graviores ſӕpè cruces invenit: quia exilii ſui pœna, magis ex amore creſcit.

8 Sed tamen, iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuӕ crucis.

Nam, dum ſpontè ſe illi ſubjicit; ıne onus tribulationis in fiduciam vinæ conſolationis convertitur.

Et quantò caro magis per afflictio-:m atteritur, tantò ſpiritus ampliùs :r internam gratiam roboratur.

Et nonnumquam in tantum confor-.tur ex affectu tribulationis & adver-tatis, ob amorem conformitatis crucis :hriſti, ut ſe ſine dolore & tribulatione ſſe non vellet; quoniam tantò ſe ac-eptiorem Deo credit, quantò plura & raviora pro eo perferre potuerit.

Non eſt iſtud hominis virtus, ſed ;ratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit n carne fragili; ut quod naturaliter ſemper abhorret & fugit, hoc fervore ſpiritus aggrediatur & diligat.

9 Non eſt ſecundùm hominem cru-:em portare, crucem amare, corpus :aſtigare, & ſervituti ſubjicere, hono-:es fugere, contumelias libenter ſuſti-ıere, ſeipſum deſpicere, & deſpici op-tare: adverſa quæque cum damnis per-peti, & nihil proſperitatis in hoc mun-do deſiderare.

Si ad teipſum reſpicis, nihil hujuſ-modi ex te poteris.

Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubjicientur

di-

ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum & diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus.

10 Pone te ergo, ſicut bonus & fidelis ſervus Chriſti, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præpara te ad toleranda multa adverſa, & varia incommoda, in hac miſera vita: quia ſic tecum erit, ubicumque fueris: & ſic revera invenies, ubicumque latueris.

Oportet ita eſſe: & non eſt remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore, quàm ut te patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus ejus eſſe, & partem cum eo habere deſideras.

Conſolationes Deo committe: faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit.

Tu verò, pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas conſolationes; quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiamſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere.

11 Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro

Chriſto: tunc benè tecum eſſe æſtima, quia inveniſti paradiſum in terra.

Quamdiu pati grave tibi eſt, & fugere quæris; tamdiu malè habebis, & ſequetur te ubique fuga tribulationis.

12 Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet citò meliùs, & pacem invenies.

Etiamſi raptus fueris uſque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea ſecuratus de nullo contrario patiendo. *Ego*, inquit Jeſus, *oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.*

Pati ergò tibi remanet, ſi Jeſum diligere, & perpetuò illi ſervire placet.

13 Utinam dignus eſſes aliquid pro nomine Jeſu pati! quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Meritò deberes libenter modicum pati pro Chriſto, cùm multi graviora patiuntur pro mundo.

14 Scias pro certo, quia morienten te oportet ducere vitam. Et quant quiſque plus ſibi moritur, tantò magi Deo vivere incipit.

Nemo aptus eſt ad comprehenden dum cœleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad por tandum pro Chriſto adverſa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalu brius in mundo iſto, quàm libenter pat pro Chriſto.

Et ſi eligendum tibi eſſet, magi optare deberes, pro Chriſto adverſa pati, quàm multis conſolationibus recreari; quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis magis conformior.

Non enim ſtat meritum noſtrum, & profectus ſtatus noſtri, in multis ſuavitatibus & conſolationibus; ſed potiùs in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15 Siquidem aliquid melius & utilius ſaluti hominum, quàm pati, fuiſſet; Chriſtus utique verbo & exemplo oſtendiſſet.

Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſque eum ſequi cupientes, manifeſtè ad crucem portandum hortatur, & dicit: *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.*

Omnibus ergò perlectis & ſcrutatis, t hæc concluſio finalis: *Quoniam per ultas tribulationes oportet nos intrare regnum Dei.*

Finis Libri Secundi.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini

DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBER TERTIUS.
De interna conſolatione.

PARS PRIMA.

AD LECTOREM.

Quia hic liber magna ſui parte per modum colloquii inter Deum & hominem: ſeu Dominum *&* ſervum *ſcriptus eſt, diligenter obſervandum* lectori, *ubi vices loquendi mutentur: alias vis verborum, & ſcopus pii* ſcriptoris *ſæpè lectorem fugiet. Itaque nos diſtinctionis gratia literas D. & S. ideſt* Dominus *&* Servus, *appoſuimus.*

CAPUT I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

1 A*Udiam, quid loquatur in me Dominus Deus.*

Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit: & de ore ejus, conſolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt.

Beatæ plane aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intùs auſcultant veritatem. docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti.

Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare.

Beati, qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimento ſæculi ſe excutiunt.

Animadverte hæc anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia; ut poſſis audire, quid in te loqatur Dominus

Deus

Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus:

2 *D.* Salus tua ego ſum, pax tua, & vita tua.

Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna.

Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris à Creatore deſerta?

Omnibus ergò abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAP. II. *Rogat ut Deum intus ſibi loquentem audiat.*

1 *Serv.* L*Oquere Domine, quia audit ſervus tuus. Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua.*

Inclina cor meum in verba oris tui; fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Iſraël ad Moyſen: *Loquere tu nobis & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.*

Non ſic Domine, non ſic oro: ſed magis cum Samuele Propheta humiliter ac deſideranter obſecro: *Loquere*

Domine, quia audit ſervus tuus.

Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis: ſed tu potiùs loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum: quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere: illi autem ſine te nihil proficient.

2 Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt.

Pulchriter dicunt; ſed, te tacente, cor non accendunt.

Litteras tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum.

Mandata edicunt, ſed tu juvas ad perficiendum.

Viam oſtendunt, ſed tu conſortas ad ambulandum.

Illi foris tantùm agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas.

Illi exteriùs rigant, ſed tu fœcunditatem donas.

Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non ergò loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas: nè fortè moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantùm foris admonitus, & intùs non accenſus.

Ne

Ne ſit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non ſervatum.

Loquere igitur *Domine, quia audit ſervus tuus: verba* enim *vitæ æternæ habes.*

Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

Cap. III. *Quòd verba Dei cum humilitate ſunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.*

1 *Dom.* AUdi fili verba mea, verba ſuaviſſima, omnem Philoſophorum, & Sapientjum hujus mundi ſcientiam excedentia.

Verba mea, ſpiritus & vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda.

Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate, atque magno affectu ſuſcipienda.

S. Et dixit: *Beatus, quem tu erudieris, Domine, & de lege tua docueris*

ris eum: ut mitiges ei à diebus malis, & non deſoletur in terra.

2. *D.* Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & uſque nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt & duri.

Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia & parva, & ſervitur ei aviditate magna: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus ſervit & obedit, ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? *Erubeſce Sidon, ait mare.* Et ſi cauſam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix per ſemel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promiſſione, die noctuque fatigari non timetur.

3 Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Eru-

Erubeſce ergò ſerve piger & querulofe, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam.

Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Equidem ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo: ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit.

Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valdè neceſſaria.

Quod non intelligis cùm legis, cognoſces in die viſitationis.

Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione.

Et duas lectiones eis quotidiè lego; unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet, qui judicet eum in noviſſimo die.

5 Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus vermiulus, multò pauperior & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo.

Tu ſolus bonus, juſtus & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolùm peccatorem inanem relinquens.

Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6 Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat *anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi*.

Domine, *doce me facere voluntatem tuam*; doce me coram te dignè & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

Cap.

CAP. IV. *Quòd in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt.*

1 *D.* FIli, ambula coram me in veritate, & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à ſeductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine verum eſt. Sicut dicis, ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipſa me cuſtodiat, & uſque ad ſalutarem finem conſervet.

Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2 *D.* Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me.

Cogita peccata tua, cum diſplicentia magna & mœrore: & numquam reputes te aliquid eſſe propter opera bona.

Revera peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus.

Ex

Ex te ſemper ad nihil tendis; ci laberis, cito vinceris, cito turbaris; ci diſſolveris.

Non habes quidquam unde pot gloriari, ſed multa unde te debeas vi ficare: quia multo infirmior es, quà vales comprehendere.

3 Nil ergo magnum tibi videatur omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretioſum & adn rabile, nil reputatione appareat gnum: nil altum, nihil vero laudal le & deſiderabile, niſi quod æternu eſt.

Placeat tibi ſuper omnia æterna V ritas, diſpliceat tibi ſemper tua maxin vilitas.

Nil ſic timeas, ſic vituperes & fugi ſicut vitia & peccata tua: quæ mag diſplicere debent, quàm quælibet r rum damna.

Quidam non ſincerè coram me an bulant, ſed quadam curioſitate & arr gantia ducti, volunt ſecreta mea ſcir & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſal tem negligentes.

Hi ſæpè in magnas tentationes peccata, propter ſuam ſuperbiam curioſitatem, me eis adverſante, la buntur.

4 Ti-

4 Time judicia Dei, expaveſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti.

Quidam ſolùm portant ſuam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde.

Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad ęterna ſemper anhelant: de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte deſiderare.

CAP. V. *De mirabili effectu divini amoris.*

1 *S.* BEnedico te Pater cœleſtis, Pater Domini mei Jeſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus recordari.

O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quan-

do-

doque tua recreas conſolatione.

Benedico te ſemper & glorifico, cum Unigenito Filio tuo & Spiritu Sancto paraclito in ſæcula ſæculorum.

Eja Domine Deus amator ſanćte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei.

Tu ſpes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2 Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideo neceſſe habeo à te confortari & conſolari: propterea viſita me ſæpiùs, & inſtrue diſciplinis ſanctis.

Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus ſanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3 *D.* Magna res eſt amor, magnum omnino bonum: quod ſolùm leve facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale.

Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit.

Amor Jeſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda

ſem-

ſemper perfectiora excitat.

Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat.

Nihil dulcius eſt amore, nihil fortiùs, nihil altiùs, nihil latiùs, nihil jucundiùs, nihil pleniùs nec meliùs in cœlo & in terra: quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber eſt, & non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona.

Amor modum ſæpè neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit.

Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quam valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, & multa implet,

plet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: ſed ſicut vivax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit.

Si quis amat, novit quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6 *S*. Dilata me in amore, ut diſcam interiori cordis ore deguſtare, quam ſuave ſit amare, & in amore liquefieri & natare.

Tenear amore, vadens ſupra me, præ nimio fervore & ſtupore.

Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te pluſquam me, nec me niſi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, ſicut jubet lex amoris lucens ex te.

7 *D*. Eſt amor velox, ſincerus, pius, jucun-

Digitized by Google

cundus & amœnus: fortis, patiens, lelis, prudens, longanimis, virilis, & ipſum numqua m quærens.

Ubi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi amore cadit.

Eſt amor circumſpectus, humilis & ?tus: non mollis, non levis, nec vanis ?endens rebus: ſobrius, caſtus, ſta-is, quietus, & in cunctis ſenſibus cu-ditus.

Eſt amor ſubjectus & obediens Præ-is, ſibi vilis & deſpectus, Deo devo-s & gratificus, fidens & ſperans ſem-r in eo, etiam cùm ſibi non ſapit ?us: quia ſine dolore non vivitur in iore.

8 Qui non eſt paratus omnia pati, ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt ?nus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura & ıara, propter dilectum libenter am-cti; nec ob contraria accidentia ab deflecti.

Cap. VI. *De probatione veri amatoris.*

D. FIli, non es adhuc fortis, & prudens amator.

S. Quare Domine?

D. Quia

D. Quia propter modicam contrarie-tem deficis à cœptis, & nimis avidè nſolationem quæris.
Fortis amator ſtat in tentationibus, :c callidis credit perſuaſionibus ini-ici. Sicut ei in proſperis placeo, ita :c in adverſis diſpliceo.
2 Prudens amator, non tam do-ım amantis conſiderat, quàm dantis norem.
Affectum potiùs attendit, quàm cen-ım: & infra dilectum, omnia data ɔnit.
Nobilis amator non quieſcit in dono, :d in me ſuper omne donum.
Non eſt ideò totum perditum, ſi ıandoque minus benè de me, vel de ınctis meis ſentis, quàm velles.
Affectus ille bonus & dulcis, quem ıterdum percipis, effectus gratiæ præ-:ntis eſt, & quidam prægustus patriæ ɶleſtis: ſuper quo non nimiùm inni-:ndum, quia vadit,& venit.
Certare autem adverſus incidentes ıalos motus animi, ſuggeſtionemque ɔernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & ıagni meriti.
3 Non ergò te conturbent alienæ hantaſiæ, de quacumque materia in-,eſtæ.

For-

Forte ſerva propoſitum, & intentionem rectam ad Deum.

Nec eſt illuſio, quòd aliquando in exceſſum ſubitò raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invite magis pateris, quam agis: & quam diu diſplicent & reniteris, meritum eſt & non perditio.

4 Scito, quod antiquus inimicus omnino nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum ſcilicet cultu, à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem: ut ab oratione revocet, & ſacra lectione.

Diſplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret.

Non credas ei, neque cures illũ, licet ſępiùs tibi deceptionis tetẽderit laqueos.

Sibi imputa, cum mala inſerit & immunda. Dicito illi:

Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis in me partem ullam: ſed Jeſu

ıecum erit, tanquam bellator fortis : tu ſtabis confuſus.

Malo mori,& omnem pœnam ſubire uam tibi conſentire.

Tace & obmuteſce, non audiam te mplius, licet plures mihi moliris mole- :ias. *Dominus illuminatio mea & ſalus ıea, quem timebo?*

Si conſiſtant adverſum me caſtra, non imebit cor meum. Dominus adjutor neus, & redemptor meus.

5 Certa tamquam miles bonus: & ſi nterdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de impliori gratia mea: & multum præ- :ave à vana complacentia & ſuperbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pæne incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum & de ſe ſtulte præſumentium.

CAP. VII. *De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.*

1 *D.* FIli, utilius eſt tibi & ſecurius, devotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponde-

rare:

are : ſed magis temetipſum deſpicere, & tamquam indigno datam timere.

Non eſt huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius poteſt mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quam miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia.

Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitæ profectus, cum conſolationis habueris gratiam : ſed cum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus ſubtractionem : ita, quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas ; nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omnino dilabi permittas.

Sed ſicut melius potueris, & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias : nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quam ſentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim ſunt, qui cum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides.

Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via ejus; ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantùm vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non amplius.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt : quia

plus agere voluerunt quam potuerunt non penſantes ſuæ parvitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, quam rationis judicium.

Et quia majora præſumpſerunt quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam citò perdiderunt.

Facti ſunt inopes & viles relicti, qui in cœlum poſuerunt nidum ſibi: ut humiliati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare.

Qui adhuc novi ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3 Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu noluerint.

Rarò ſibi ipſius ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius eſt, ſapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quam magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia.

Melius eſt tibi minus habere, quam multum, unde poſſes ſuperbire.

Non ſatis diſcrete agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, oblivíſcens priſtinæ in-

opiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis, & cujuſque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat, ac ſentit.

4 Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit; ſæpè tempore belli nimis dejectus, & formidoloſus reperietur.

Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum benè moderare, & regere, non incideres tam citò in periculum, & offenſam.

Conſilium bonum eſt, ut, fervoris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine.

Quod dùm contigerit, recogita & denuò lucem poſſe reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5 Utilior eſt ſæpè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones, aut conſolationes habeat: vel ſi peritus ſit in ſcripturis, aut in altiori ponatur gradu.

Sed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus, ſi Dei honorem purè, & inregrè ſemper quærat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici, & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAP. VIII. *De vili æſtimatione ſuiipſius, in oculis Dei.*

1 S. L*Oquar ad Dominum meum cùm ſim pulvis & cinis.* Si me ampliùs reputavero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) pulverizavero; erit mihi propitia gratia tua; & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum.

Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quò deveni: quia nihil ſum, & neſcivi.

Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: ſi autem ſubitò me reſ-

pexe-

pexeris, ſtatim fortis efficior, & novo repleor gaudio.

Et mirum valdè, quòd ſic repentè ſublevor; & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis.

Me ſiquidem malè amando, me perdidi: & te ſolum quærendo, & purè amando, me & te pariter inveni; atque ex amore profundius ad nihilum me redegi.

Quia tu, ò dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id, quàm audeo ſperare, vel rogare.

3 Benedictus ſis Deus meus: quia, licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas numquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longè à te averſis.

Converte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

;AP. IX. *Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.*

). FIli, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus, & ultimatus, ſi rè deſideras eſſe beatus.
Ex hac intentione purificabitur affe-ıs tuus, ſæpiùs ad ſeipſum, & ad :aturas malè incurvatus.
Nam ſi teipſum in aliquo quęris, ſta-n in te deficis, & areſcis.
Omnia ergo ad me principaliter refe-s, quia ego ſum qui omnia dedi.
Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo ɔno manantia: & ideò ad me, tam-ıam ad ſuam originem, cuncta ſunt :ducenda.

2 Ex me puſillus, & magnus pau-er, & dives, tamquam ex fonte vivo, quam vivam hauriunt: & qui mihi ɔontè & liberè deſerviunt, gratiam ro gratia accipient.
Qui autem extra me voluerit gloria-i, vel in aliquo privato bono delectari, ıon ſtabilietur in vero gaudio, neque n corde ſuo dilatabitur, ſed multipli-:iter impedietur, & anguſtiabitur.
Nihil ergo tibi de bono adſcribere de-

debes, nec alicui homini virtutem attribuas; ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum te habere volo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro.

3 Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

Et ſi intraverit cæleſtis gratia, & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas & dilatat omnes animæ vires.

Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia *nemo bonus*, *ni-ſolus Deus*, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAP. X. *Quòd, ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.*

1 *S.* NUnc iterum loquar, Domine, & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui eſt in excelſo.

O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſervientibus?

Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

In hoc maximè oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ; quia, cùm non eſſem, feciſti me; cùm errarem longè à te, reduxiſti me, ut ſervirem tibi; & præcipiſti, ut diligam te.

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te?

Quomodo potero tui obliviſci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui & perii?

Feciſti, ultra omnem ſpem, miſericordiam cum ſervo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti.

Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicatis, ſæculo renuntient, & monaſticam vitam aſſumant.

Numquid magnum eſt, ut tibi ſerviam, cui omnis creatura ſervire tenetur?

Non magnum mihi videri debet ſervire tibi: ſed hoc potiùs magnum mihi & mirandum apparet, quòd tam pauperem, & indignum dignaris in ſervum recipere, & dilectis ſervis tuis adunare.

3 Ecce

3 Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & unde tibi ſervio.

Verumtamen, vice verſa, tu magis mihi ſervis, quàm ego tibi.

Ecce cœlum, & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſtò ſunt, & faciunt quotidiè quæcumque mandaſti.

Et hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti.

Tranſcendit autem hæc omnia, quia tu ipſe homini ſervire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4 Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Utinam poſſem tibi ſervire cunctis diebus vitæ meæ!

Utinam, vel uno die, dignum ſervitium exhibere ſufficerem!

Verè tu es dignus omni ſervitio omni honore, & laude æterna.

Verè Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire, nec umquam in laudibus tuis debeo faſtidire.

Sic volo, ſic deſidero: & quidquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

5 Magnus honor, magna gloria, tibi ſervire, & omnia propter te contemnere.

Habebunt enim gratiam magnam,

qui ſponte ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervituti.

Invenient ſuaviſſimam Spiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6 O grata & jucunda Dei ſervitus, qua homo veraciter efficitur liber, & ſanctus!

O ſacer ſtatus Religioſi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, Dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum, & ſemper optandum ſervitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum!

CAP. XI. *Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.*

1 *D.* FIli, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum benè didiciſti.

S. Quæ

S. Quæ ſunt hæc, Domine?

D. Ut deſiderium tuum ponas totaliter ſecundùm beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego ſum in cauſa, benè contentus eris, quomodocumque ordinavero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet; ecce hoc eſt quod te impedit, & gravat.

2. Cave ergo; ne nimium innitaris, ſuper deſiderio præconcepto, me non conſultò; ne fortè poſteà pœniteat, aut diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelaſti.

Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refrænatione uti, etiam in bonis ſtudiis, & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes: vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis, & corruas.

3 In-

3 Interdum verò oportet violentia uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire: nec advertere, quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ut ſubjecta ſit, etiam nolens, ſpiritui.

Et tamdiu caſtigari debet,& cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucíſque contentari diſcat,& ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſſitare.

Cap. XII. *De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.*

1 *S.* DOmine Deus, ut video, patientia eſt mihi valdè neceſſaria; multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea

D. Ita eſt, fil . Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat:

Sed tunc etiam æſtima te pacem inveniſſe, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2 Si

2 Si dixeris, te non poſſe multa pati; quomodo tunc ſuſtinebis ignem Purgatorii?

De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum.

Ut ergo æterna futura ſupplicia poſſis evadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare.

An putas, quòd homines ſæculi hujus, nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies etiamſi delicatiſſimos quæſieris.

S. Sed habent multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates; ideòque parum ponderant ſuas tribulationes.

3 *D.* Eſto, ita ſit, ut habeant quidquid voluerint; ſed quamdiu putas durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

Sed & cùm adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio, ac timore, in eis quieſcunt.

Ex eadem namque re, unde ſibi delectationem concipiunt, indè doloris pœnam frequenter recipiunt. Juſtè illis fit; ut, quia inordinatè delectationes quærunt,

runt, & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

4 O quàm breves, quàm falſæ, quàm inordinatæ & turpes omnes ſunt!

Verumtamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo, *fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere*. Eccl. 18. *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui*. Pſal. 36.

5 Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantiùs à me conſolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſſione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio.

Et quantò te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tantò in me ſuaviores & potentiores conſolationes invenies.

Sed primò, non ſine quadam triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges.

Obſiſtet inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: ſed fervore ſpiritus frenabitur.

Inſtigabit, & exarcebabit te ſerpens anti-

antiquus, ſed oratione fugabitur: inſuper & labore utili aditus ei magnus obſtruetur.

CAP. XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum* JESU *Chriſti.*

1 *D.* FIlli, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia: & qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter & ſpontè ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quòd caro ſua necdum perfectè ſibi obedit, ſed ſæpè recalcitrat & murmurat.

Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare.

Citiùs namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus.

Non eſt moleſtior & pejor animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi, non benè concordans ſpiritui.

Oportet omninò, verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vi prævalere adverſus carnem & ſanguinem.

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis,

,is , ideò plenè te reſignare aliorum vo-
untati trepidas.

2 Sed quid magnum , ſi tu , qui pul-
'is es & nihil , propter Deum te homini
ubdis; quando ego omnipotens & altiſ-
imus , qui cuncta creavi ex nihilo , me
omini propter te humiliter ſubjeci ?

Factus ſum omnium humillimus &
nfimus, ut tuam ſuperbiam mea humi-
itate vinceres.

Diſce obtemperare pulvis. Diſce te
umiliare terra & limus , & ſub om-
ium pedibus incurvare.

Diſce voluntates tuas frangere, & ad
mnem ſubjectionem te dare.

3 Exardeſce contra te , nec patiaris
umorem in te vivere : ſed ita ſubje-
ctum & parvulum te exhibe , ut omnes
uper te ambulare poſſint , & ſicut lu-
um platearum conculcare. Quid habes
omo inanis , conqueri ?

Quid, ſordide peccator, potes contra-
icere exprobrantibus tibi , qui toties
Deum offendiſti , & infernum multo-
ies meruiſti ?

Sed pepercit tibi oculus meus , quia
retioſa fuit anima tua in conſpectu
neo : ut cognoſceres dilectionem meã ,
& gratus ſemper beneficiis meis exiſte-
es :

Et

Et ut ad veram ſubjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIV. *De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.*

1 *S.* INtonas ſuper me judicia tua, Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valdè.

Sto attonitus, & conſidero; quia cœli non ſunt mundi in conſpectu tuo.

Si in Angelis reperiſti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me?

Ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego pulvis quid præſumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2 Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas.

Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas.

Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas.

Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas.

Nul-

Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur & perimus; viſitati verò, erigimur & vivimus.

Inſtabiles quippè ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abjectè mihi de meipſo ſentiendum eſt; quàm nihili pendendum, ſi quid boni videar habere!

O quàm profundè ſubmittere me debeo ſub abyſſalibus judiciis tuis, Domine: ubi nihil aliud me eſſe invenio, quàm nihil & nihil!

O pondus immenſum! ò pelagus intranſnatabile; ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil!

Ubi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Abſorpta eſt omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4 Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo?

Numquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? Iſa. 29.

Quomodò poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo?

Non

Non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit.

Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum*. Pſal. 116.

CAP. XV. *Qualiter ſtandum ſit, & dicendum in omni re deſiderabili.*

1 *D.* Fili, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe probaveris; tunc dona mihi, hoc uti ad honorem tuum.

Sed, ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe: aufer à me tale deſiderium.

Non enim omne deſiderium eſt à ſpiritu ſancto, etiamſi homini videatur rectum, & bonum.

Difficile eſt pro vero judicare, utrùm ſpiritus bonus, an alienus te impellat, ad deſiderandum hoc, vel illud: an

etiam

:iam ex proprio movearis ſpiritu.
Multi in fine ſunt decepti, qui primò ono ſpiritu videbantur inducti.
2 Igitur ſemper cum timore Dei, & ordis humilitate, deſiderandum eſt & etendum quidquid deſiderabile menti ccurrit: maximeque cum propria reſi:nation, mihi totum committendum :ſt, atque dicendum:
Domine, tu ſcis, qualiter melius eſt: fiat hoc, vel illud, ſicut volueris.
Da quod vis, quantum vis, & quando vis.
Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.
Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.
In manu tua ſum, gira, & reverſa me per circuitum.
En ſervus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi: utinam dignè, & perfectè!
3 Concede mihi, benigniſſimè Jeſu, gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque uſque in finem perſeveret.
Da mihi hoc ſemper deſiderare, & vel-

velle: quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet.

Tua voluntas, mea ſit: & mea voluntas, tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet.

Sit mihi unum velle, & nolle tecum: nec aliud poſſe velle, aut nolle, niſi quod tu vis, & nolis.

4 Da mihi omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo.

Da mihi, ſuper omnia deſiderata, in te requieſcere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu ſola requies extra te dura ſunt omnia, & inquieta *In* hac *pace in idipſum*, hoc eſt, in te uno, ſummo, æterno bono, *dormiam & requieſcam*. Amen.

CAP. XVI. *Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.*

1 QUidquid deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum non hîc expecto, ſed in poſterum.

Quòd ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus deliciis frui poſſem:

:m : certum eſt, quòd diù durare non oſſent.

Unde non poteris, anima mea, plenè onſolari, nec perfectè recreari; niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium.

Expecta modicum, anima mea; expecta divinum promiſſum, & habebis abundanriam omnium bonorum in cœlo.

Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna, & cœleſtia.

Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio.

Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2 Etiamſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix, & beata; ſed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit:

Non qualis videtur, & laudatur à ſtultis mundi amatoribus; ſed qualem expectant boni Chriſti-fideles, & prægustant interdum ſpirituales, ac mundicorde, quorum converſatio eſt in cœlis.

Vanum eſt, & breve, omne humanum ſolatium.

Beatum, & verum ſolatium, quod in-

intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique ſecum fert conſolatorem ſuum Jeſum, & dicit ad eum: Adeſto mihi, Domine Jeſu, in omni loco & tempore.

Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio.

Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas, & juſta probatio pro ſummo ſolatio.

Non enim *in perpetuum iraſceris, neque in æternum comminaberis.*

CAP. XVII. *Quòd omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.*

1 *D.* FIli, ſine me tecum agere, quod volo: ego ſcio, quid expedit tibi.

Tu cogitas, ſicut homo, tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus.

S. Domine, verum eſt, quod dicis. Major eſt ſollicitudo tua pro me, quàm omnis cura, quam ego gerere poſſum pro me.

Nimis enim caſualiter ſtat, qui non projicit omnem ſollicitudinem ſuam in te.

Domine, dummodò voluntas mea

recta & firma ad te permaneat, fac de me quidquid tibi placuerit.

Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris.

2 Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterùm benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis bènedictus: & ſi me vis tribulari, ſis æquè ſemper benedictus.

D. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare.

Ita promptus eſſe debes ad patiendum, ſicut ad gaudendum.

Ita libenter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & dives.

3 *S.* Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me.

Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triſte ſuſcipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum.

Dummodò in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis ſuper me.

CAP. XVIII. *Quòd temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ.*

1 *D.* FIli, ego deſcendi de cœlo pro tua ſalute: ſuſcepi tuas miſerias, non neceſſitate, ſed charitate trahente: ut patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortus mei, uſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confuſiones & opprobria benignè ſuſtinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2 *S.* Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum eſt, ut ego miſellus peccator, ſecundùm voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ, pro ſalute mea portem.

Nam etſi oneroſa ſentitur præſens

vita, facta eſt tamen jam per gratiam tuam valdè meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior & clarior.

Sed & multò magis conſolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cœli clauſa perſiſteret: & obſcurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant.

Sed neque qui tunc juſti erant & ſalvandi, antè paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre: quod viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum oſtendere!

Nam vita tua, via noſtra: & per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona noſtra.

Niſi tu nos præceſſiſſes & docuiſſes, quis ſequi curaret?

Heu, quanti longè, retroque manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent!

Ecce, adhuc tepeſcimus, auditis tot ſignis tuis & doctrinis; quid. fieret, ſi tantum lumen ad ſequendum te non haberemus?

CAP.

CAP. XIX. *De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.*

1 *D.* QUid eſt quod loqueris, fili? Ceſſa conqueri, conſiderata mea, & aliorum Sanctorum paſſione.

Nondum uſque ad ſanguinem reſtitiſti.

Parum eſt quod tu pateris, in comparatione eorũ qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima.

Et ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva, ſive magna ſint, ſtude cuncta patienter ſufferre.

2 Quanto melius ad patiendum te diſponis, tanto ſapientiùs agis, & amplius promereris: feres quoque leviùs animo & uſu ad hoc non ſegniter paratis.

Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujuſcemodi mihi patienda ſunt: grave enim intulit dam-

num, & improperat mihi, quæ numquam cogitaveram: ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro.

Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas, & offenſas ſibi illatas perpendit.

3 Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum à bono & ſancto viro, vel à perverſo & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque & quotieſcumque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat:

Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4 Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam.

Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recuſas coronari.

Si autem coronari deſideras, certa viriliter, ſuſtine patienter.

Sine

Sine labore non tenditur ad requiem, nec ſine pugna pervenitur ad victoriam.

S. Fiat, Domine, mihi poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam.

Tu ſcis, quod modicum poſſum pati, & quod citò dejicior, levi exurgente adverſitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te valdè ſalubre eſt animæ meæ.

Cap. XX. *De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.*

1 *S*. Confitebor adverſum me injuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam.

Sæpè parva res eſt, quæ me dejicit & contriſtat.

Propono me fortiter acturum: ſed cum modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit.

Valdè vilis quandoque res eſt, unde gravis tentatio provenit.

Et, dum puto me aliquantulum tutum, cùm non ſentio, invenio me non-

numquam penè devictum ex levi flatu.

2 Vide ergo, Domine, humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam.

Miſerere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus uſquequaque.

Hoc eſt, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quòd tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus.

Etſi non omninò ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valdè ſic quotidiè vivere in lite.

Ex hinc nota mihi ſit infirmitas mea: quia multò faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3 Utinam, fortiſſime Deus Iſraël, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, aſſiſtaſque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit.

Robora me cæleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro ſpiritui necdum plenè ſubacta, prævaleat dominari; adverſus quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima.

Heu

Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ; ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia!

Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit; ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt, & inſperatè.

4 Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes?

Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ; ſed pœnæ ac miſeriæ juſtè ſequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

5 Sed vincit (proh dolor!) delectatio prava mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſenſibus delicias reputat; quia Dei ſuavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec guſtavit.

Qui autem mundum perfectè co-
temnunt, & Deo vivere ſub ſancta
ſciplina ſtudent, iſti divinam dulce
nem veris abrenuntiatoribus prom
ſam non ignorant; & quàm gravi
mundus errat, & variè fallitur, clari
vident.

CAP. XXI. *Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.*

1 *S.* SUper omnia, & in omnibu
requieſces anima mea in D
mino ſemper, quia ipſe Sanctorum ęt
na requies.

Da mihi, dulciſſime & amantiſſi
Jeſu, in te ſuper omnem creaturam
quieſcere; ſuper omnem ſalutem
pulchritudinem; ſuper omnem gloria
& honorem; ſuper omnem potentia
& dignitatem; ſuper omnem ſcientia
& ſubtilitatem; ſuper omnes divitias
artes; ſuper omnem lætitiam & ex
tationem; ſuper omnem famam & la
dem; ſuper omnem ſuavitatem & co
ſolationem; ſuper omnem ſpem & p
miſſionem; ſuper omne meritum & d
ſiderium.

Super omnia dona & munera, qu
po-

potes dare & infundere : ſuper omn
gaudium & jubilationem , quam potei
mens capere & ſentire .

Denique ſuper Angelos & Archange
los , & ſuper omnem exercitum cœli
ſuper omnia viſibilia & inviſibilia , &
ſuper omne , quod tu Deus meus noi
es .

2 Quia tu Domine Deus meus ſupe
omnia optimus es : tu ſolus altiſſimus
tu ſolus potentiſſimus : tu ſolus ſuffi
cientiſſimus & pleniſſimus : tu ſolu
ſuaviſſimus & ſolatioſiſſimus:

Tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus : tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia : in quo cuncta bona ſimul & perfectè ſunt , & ſemper fuerunt, & erunt :

Atque ideo minus eſt & inſufficiens quidquid præter teipſum mihi donas aut de teipſo revelas, vel promittis , te non viſo, nec plenè adepto :

Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari , niſi in te requieſcat , & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat .

3 O mi dilectiſſime ſponſe Jeſu Chriſte , amator puriſſime , dominator univerſæ creaturæ : quis mihi det pennas

veræ libertatis, ad volandum & pauſa-
dum in te?

O quando ad plenum dabitur m
vacare & videre, quam ſuavis es D
mine Deus meus?

Quando ad plenum me recolliga
in te, ut præ amore tuo, non ſentia
me: ſed te ſolum, ſupra omnem ſe
ſum & modum, in modo non omnib
noto?

Nunc autem frequenter gemo, & i
felicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle mi
riarum occurrunt, quæ me ſæpius co
turbant, contriſtant, & obnubilant: ſ
pius impediunt & diſtrahunt, alliciu
& implicant, ne liberum habeam acc
ſum ad te, & ne jucundis fruar amp
xibus; præſto ſemper beatis ſpiritib
Moveat te ſuſpirium meum, & deſ
latio multiplex in terra.

4 O Jeſu ſplendor æternæ gloriæ, ſ
lamen peregrinantis animæ: apud
eſt os meum ſine voce, & ſilentiu
meum loquitur tibi.

Uſquequò tardat venire Domin
meus?

Veniat ad me pauperculum ſuum,
lætum faciat. Mittat manum ſua
& miſerum eripiat de omni anguſtia.

Ve-

Veni, veni: quia ſine te nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & ſine te, vacua eſt menſa mea.

Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus: donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones; vultumque amicabilem demonſtres.

5 Quærant alii pro te aliud, quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna.

Non reticebo, nec deprecari ceſſabo: donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris.

D. Ecce adſum. Ecce ego ad te, quia invocaſti me. Lacrymæ tuæ, & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te.

6 *S.* Et dixi: Domine, vocavi te, & deſideravi frui te, paratus omnia reſpuere propter te.

Tu enim prior excitaſti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ.

Quid habet ultra dicere ſervus tuus co-

coram te, niſi ut humiliet ſe valdè ante te, memor ſemper propriæ iniquitatis & vilitatis?

Non enim eſt ſimilis tui, in cunctis mirabilibus cœli & terræ.

Sunt opera tua bona valdè, judicia vera, & providentia tua reguntur universa.

Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia: te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata ſimul.

Cap. XXII. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.*

1 *S.* APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare.

Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti conſideratione, beneficia tua, tam in generali, quàm in ſpeciali memorari: ut digne tibi exhinc valeam gratias referre.

Verùm ſcio & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſolvere.

Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & cùm tuam nobilitatem atten-

tendo, deficit præ magnitudine ſpiritus meus.

2 Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel ſupernaturaliter poſſidemus, tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus.

Etſi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua ſunt: & ſine te, nec minimum poteſt haberi.

Ille, qui majora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille major & melior, qui ſibi minùs adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipienda majora.

3 Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet; nec indignanter ferre, neque ditiori invidere: ſed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quod tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione, tua munera largiris.

Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus.

Tu ſcis, quid unicuique donari expediat:

diat: & cur iſte minus, & ille amp
habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt
diſcernere, apud quem ſingulorum
finita ſunt merita.

4 Unde, Domine Deus, pro ma
etiam reputo beneficio, non multa
bere, unde exterius & ſecundùm ho
nes laus & gloria apparet: ita ut co
derata quis paupertate & vilitate
ſonæ ſuæ, non modo gravitatem
triſtitiam vel dejectionem inde co
piat, ſed potius conſolationem & hil
tatem magnam: quia tu Deus paup
& humiles, atque huic mundo de
ctos, tibi elegiſti in familiares & do
ſticos.

Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, q
principes ſuper omnem terram conſtitu

Fuerunt tamen ſine querela conv
ſati in mundo, tam humiles & ſim
ces, ſine omni malitia & dolo, ut eti
*pati contumelias gauderent pro nom
tuo*; & quæ mundus abhorret, ipſi a
plecterentur affectu magno.

5 Nihil ergo amatorem tuum, &
gnitorem tuorum beneficiorum, ita
tificare debet, ſicut voluntas tua in
& beneplacitum æternæ diſpoſitio
tuæ:

De qua tantum contentari debe
con-

conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus:

Et ita pacificus & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut cæteris honorabilior & major in mundo.

Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum conſolari, magiſque placere, quam omnia beneficia ſibi data vel danda.

Cap. XXIII. *De quatuor magnam importautibus pacem.*

1 *D.* FIli, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire.

D. Stude, fili, alterius potius facere voluntatem, quàm tuam.

Elige ſemper minus, quam plus habere.

Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe.

Opta ſemper & ora, ut voluntas Dei integre in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2 *S.* Domine, ſermo tuus iſte b
vis, multum in ſe continet perfeƈ
nis.

Parvus eſt diƈtu, ſed plenus ſenſu
uber in fruƈtu.

Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtc
ri, non deberet tam facilis in me tur
tio oriri.

Nam quoties me impacatum ſen
& gravatum, ab hac doƈtrina me
ceſſiſſe invenio.

Sed tu, qui omnia potes, & ani
profeƈtum ſemper diligis, adauge n
jorem gratiam: ut poſſim tuum co
plere ſermonem, & meam perficere
lutem.

3 *Domine Deus meus, ne elonger*
me: Deus meus in auxilium meum re
ce: quoniam inſurrexerunt in me va
cogitationes, & timores magni, a
gentes animam meam. *Pſalm.70.*

Quomodo pertranſibo illæſus? q
modo perfringam eas?

D. Ego, inquit, ante te ibo, & g
rioſos terrę humiliabo. Aperiam jan
carceris, & arcana ſecretorum revel
tibi.

S. Fac Domine, ut loqueris: &
giant à facie tua omnes iniquæ cogi
tiones.

Hæ

Hæc ſpes & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam exſpectare.

4 *Clarifica* me, Jeſu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras univerſas.

Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt, in conſcientia pura.

Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari, Quieſce; & Aquiloni, Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

5 Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me.

Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cæleſti, miniſtra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum.

Eleva mentem preſſam mole peccatorum, & ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: ut, guſtata ſuavitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6 Rape me,& eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata, appetitum meum valet plenariè quietare & conſolari.

Junge me tibi, inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te frivola ſunt univerſa.

CAP. XXIV. *De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.*

1 *D.* FIli, noli eſſe curioſus, nec vacuas gerere ſollicitudines.

Quid hoc, vel illud ad te? tu me ſequere.

Quid enim ad te, utrum ille ſit talis, vel talis, aut iſte ſic & ſic agit, vel loquitur?

Tu non indiges reſpondere pro aliis, ſed pro teipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas?

Ecce, ego omnes cognoſco; & cuncta quæ ſub Sole fiunt, video: & ſcio, qualiter cum unoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia cōmittenda ſunt: tu verò ſerva te in bona pace,& dimitte

agitantem agitare, quantum voluerit.

Veniet ſuper eum, quidquid fecerit, vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2 Non ſit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Iſta enim generant diſtractiones, & magnas in corde obſcuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meũ, & abſcondita revelarem, ſi adventum meum diligenter obſervares, & oſtium cordis mihi aperires.

Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAP. XXV. *In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.*

D. FIli, ego locutus ſum: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Pacem omnes deſiderant; ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea, cum humilibus & manſuetis corde: pax tua, erit in multa patientia.

Si

Si me audieris, & vocem meam ſecutus fueris, poteris multa pace frui.

S. Quid igitur faciam?

D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi ſoli placeas, & extrà me nihil cupias, vel quæras.

Sed & de aliorum dictis, vel factis nil temerè judices: nec cum rebus, tibi non commiſſis, te implices; & poterit fieri, ut parùm, vel rarò turberis.

2 Numquam autem ſentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis, vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternæ quietis.

Non ergo æſtimes te veram pacem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris adverſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundùm tuum affectum.

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magna fueris devotione, atque dulcedine: quia in iſtis, non cognoſcitur verus amator virtutis; nec in iſtis conſiſtit profectus & perfectio hominis.

3 *S*. In quo ergo, Domine?

D. In

D. In offerendo te ex toto corde tuo
oluntati divinæ; non quærendo quæ
a ſunt, nec in parvo, nec in magno,
c in tempore, nec in æternitate.

Itaut una æquali facie, in gratiarum
tione permaneas, inter proſpera &
ntraria, omni æquali lance pen-
ndo.

Si fueris tam fortis & longanimis in
e, ut ſubtracta interiori conſolatio-
, etiam ad ampliora ſuſtinenda cor
um præparaveris, nec te juſtifica-
ris, quaſi hæc tantaque pati non de-
res.

Sed me in omnibus diſpoſitionibus
ſtificaveris, & ſanctum laudaveris:
nc in vera & recta via pacis ambu-
, & ſpes indubitata erit, quod rurſus
jubilo faciem meam ſis viſurus.

Quod ſi ad plenum tui ipſius con-
mptum perveneris, ſcito quod tunc
undantia pacis perfrueris, ſecundùm
ſſibilitatem tui incolatus.

AP. XXVI. *De eminentia liberæ men- tis, quam ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio.*

F. DOmine, hoc opus eſt perfecti
viri, numquam ab inten-
tione

tione cœleſtium animum relaxare: & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire: non more torpentis, ſed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2 Obſecro te, piiſſime Deus meus, præſerva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab univerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus dejiciar.

Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana; ſed ab his miſeriis, quæ animam ſervi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant & retardant; ne in libertatem ſpiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem; & ad ſe, intuitu cujuſdam boni delectabilis præſentis, malè allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro & ſanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me ſupplantet Diabolus, & aſtutia illius.

Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeverandi.

Da pro omnibus mundi conſolationibus, ſuaviſſimam ſpiritus tui unctionem; & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, veſtis, ac cętera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, ferventi ſpiritui ſunt oneroſa.

Tribue talibus fomentis temperatè uti, non deſiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam aliàs caro adverſus ſpiritum inſoleſceret.

Inter hæc, quæſo, manus tua me regat & doceat; ne quid nimium fiat.

CAP. XXVII. *Quod privatus amor à ſummo bono maximè retardat.*

1 *D.* FIli, oportet te dare totum pro toto, & nihil tuiipſius eſſe.

Scito, quod amor tuiipſius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi.

Secundùm amorem & affectum, quem ;eris, quælibet res plùs, vel minùs ad- ıæret.

Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, k benè ordinatus, eris ſine captivitate erum.

Noli concupiſcere, quod non licet ıabere: noli habere, quod te poteſt mpedire, & libertate interiori privare.

Mirum, quod non ex toto fundo corlis teipſum mihi committis, cum omıibus, quæ deſiderare potes, vel ha- ɔere.

2 Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, & nul- um patieris detrimentum.

Si quæris hoc, vel illud, & volueris ſſe ibi, vel ibi, propter tuum commoum, & proprium beneplacitum magis ıabendum: numquam eris in quietudi- e, nec liber à ſollicitudine, quia in mni re reperietur aliquis defectus, & ı omni loco erit, qui adverſetur.

3 Juvat igitur, non quælibet res depta, vel multiplicata exteriùs: ſed otiùs contempta, & deciſa ex corde raicitus.

Quod non tantum de cenſu æris, & divi-

divitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio, quæ omnia tranſeunt cum mundo.

Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus fervoris: nec diù ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat à vero fundamento ſtatus cordis, hoc eſt, niſi ſteteris in me; permutare te potes, ſed non meliorare.

Nam, occaſione orta, & accepta, invenies quod fugiſti, & ampliùs.

4 Confirma me Deus:, per gratiam ſancti Spiritus.

Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcumque rei: vilis, aut pretioſæ, ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum:

Quia nihil permanens ſub Sole, ubi omnia vanitas, & afflictio ſpiritus. O quàm ſapiens, qui ita conſiderat!

5 *D*a mihi, Domine, cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia quærere & invenire, ſuper omnia ſapere & diligere: & cætera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere.

Da, prudenter declinare bland
tem, & patienter ferre adver
tem:

Quia hæc magna ſapientia, non
veri omni vento verborum, nec au
malè blandienti præbere Sirenæ
enim incœpta pergitur via ſecurè.

CAP. XXXIII. *Contra linguas obtrectatorum.*

1 *D.* FIli, non ægrè feras, ſi qui
de te malè ſenſerint, &
xerint, quod non libenter audias.

Tu deteriora de teipſo ſentire de
& neminem infirmiorem te credere

Si ambulas ab intra, non mul
ponderabis volantia verba.

Eſt non parva prudentia, ſiler
tempore malo, & introrſus ad me
verti, nec humano judicio diſturba

2 Non ſit pax tua in ore homin
ſive enim benè, ſive malè interpr
fuerint, non es ideò alter homo.
eſt vera pax, & vera gloria? N
in me?

Et qui non appetit hominibus
cere, nec timet diſplicere; multa
fruetur pace.

Ex inordinato amore, & vano

re, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

Cap. XXIX. *Qualiter, inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus.*

1 Sit nomen tuum, Domine, benedictum in ſæcula: quia voluiſti hanc tentationem, & tribulationem venire ſuper me.

Non poſſum eam effugere; ſed neceſſe habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Domine, modò ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo benè, ſed multùm vexor à præſenti paſſione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero validè humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere poſſum, & quo ibo ſine te?

Da patientiam, Domine, etiam hac vice. Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcunique gravatus fuero.

2 Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & gravari.

Oportet utique, ut ſuſtineam: & utinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat!

Potens eſt autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitùs ſuccumbam; quemadmodum, & priùs ſæpiùs egiſti mecum, Deus meus, miſericordia mea.

Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAP. XXX. *De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.*

D. FIli, *ego Dominus confortans in die tribulationis.*

Venias ad me, cùm tibi non fuerit benè.

Hoc eſt, quod maximè conſolationem impedit cæleſtem; quia tardiùs te convertis ad orationem.

Nam, antequam me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis.

Ideo-

Ideoque fit, ut parum omnia proſint, donec advertas, quia ego ſum, qui eruo ſperantes in me: nec eſt extrà me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium.

Sed jam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconvaleſce in luce miſerationum mearum: quia propè ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa, non solùm integrè, ſed & abundanter, ac cumulatè.

2. *Numquid mihi quidquam eſt difficile*, aut ero ſimilis dicenti, & non facienti?

Ubi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeveranter.

Eſto longanimis, & vir fortis: veniet tibi conſolatio in tempore ſuo.

Expecta me, expecta: veniam, & curabo te.

Tentatio eſt, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret.

Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi ut triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? *Sufficit diei malitia ſua.*

Vanum eſt & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè numquam evenient.

3 Sed humanum eſt, hujuſmodi

imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi ſignum, tam leviter trahi ad ſuggeſtionem inimici.

Ipſe enim non curat, utrùm veris, an falſis illudat & decipiat: utrùm præſentium amore, aut futurorum formidine, proſternat.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet.

Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum à me, ſæpè ſum propinquior.

Quando tu æſtimas penè totum perditum, tunc ſæpè majus merendi inſtat lucrum.

Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare ſecundùm præſens ſentire: nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere, & accipere, tamquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4 Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cœlorum.

Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & cæteris ſervis meis: ut exercitemini ad-

adverſis, quàm ſi cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes abſconditas: quia multùm expedit pro ſalute tua, ut interdum ſine ſapore relinquaris: ne fortè eleveris in bono ſucceſſu, & tibiipſi placere velis in eo, quod non es.

Quod dedi, auferre poſſum; & reſtituere, cum mihi placuerit.

5 Cùm dedero, meum eſt: cùm retraxero, tuum non tuli; quia meum eſ[t] omne datum bonum, & omne donum perfectum.

Si tibi admiſero gravitatem, au[t] quamlibet contrarietatem, ne indigne ris, neque concidat cor tuum: ego cit[o] ſublevare poſſum, & omne onus in gau dium tranſmutare.

Verumtamen juſtus ſum, & recom mendabilis multum, cum ſic facio te cum.

6 Si rectè ſapis, & in veritate aſpici[s] numquam debes propter adverſa tan dejectè contriſtari, ſed magis gauder[e] & gratias agere:

Imò hoc unicum reputare gaudium quod affligens te doloribus, non parc[o] tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos di ligo, dixi dilectis diſcipulis meis: qu[o]

utique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAP. XXXI. *De neglectu omnis creaturæ, ut creator poſſit inveniri.*

1 *S.* DOmine, benè indigeo adhuc majori gratia, ſi debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

Nam, quam diu res aliqua me retinet, non poſſum libere ad te volare.

Cupiebat libere volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?*

Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius, nil deſiderante in terris?

Oportet igitur omnem pertranſire creaturam, & ſeipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre te, omnium conditorem cum creaturis nil ſimile habere.

Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis. Ideò

Ideò enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci ſciunt ſe à perituris & creaturis ad plenum ſequeſtrare.

2 Ad hoc magna requiritur gratia, quę animam levet, & ſupra ſemetipſam :apiat.

Et niſi homo ſit in ſpiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid ſcit, quidquid etiam habet, non eſt magni ponderis.

Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolùm unum immenſum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet.

Eſt magna differentia, ſapientia illuminati & devoti viri, & ſcientia literati atque ſtudioſi clerici.

Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat; quam quæ laborioſè humano acquiritur ngenio.

3 Plures reperiuntur contemplationem deſiderare; ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere.

Eſt magnum impedimentum, quia n ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, &

parum de perfecta mortificatione habetur.

Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur; quod tantùm laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4 Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera noſtra, diſtricta examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus noſtri, non attendimus: & quam impura ſint omnia, non deploramus.

Omnis quippè caro corruperat viam ſuam, & ideò ſequebatur diluvium magnum.

Cùm ergo interior affectus noſter multùm corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5 Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudioſè penſatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bo-

bonus laborator, inveſtigatur: quam pauper ſit ſpiritu, quam patiens & mitis, quam devotus & internus, à multis tacetur.

Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe convertit.

Illa frequenter fallitur; iſta in Deo ſperat, ut non decipiatur.

Cap. XXXII. *De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.*

1 *D.* Fili, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum.

Compediti ſunt omnes proprietarii, & ſuiipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Jeſu Chriſti, ſed hoc ſæpè fingentes & componentes, quod non ſtabit.

Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum.

Tene breve & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia: relinque cupiditatem, & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: & cum impleveris, intelliges omnia.

2 *S.* Do-

2 *S.* Domine, hoc non eſt opus unius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi includitur omnis perfectio religioſorum.

D. Fili, non debes averti, nec ſtatim dejici, audita via perfectorum; ſed magis ad ſublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare.

Utinam ſi tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tuiipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum pure ſtares, & ejus quem tibi præpoſui Patris: tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires quod poſtulas.

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id eſt, cœleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem.

Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3 Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis.

Nam valdè vilis, & parva, ac pæne oblivioni tradita videtur, vera cœleſtis ſapientia: non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam

mul-

multi ore tenus prædicant, ſed vita longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

CAP. XXXIII. *De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.*

1 *D.* Fili, noli credere affectui tuo, qui nunc eſt, cito mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati ſubjectus es, etiam nolens: ut modo lætus, modo triſtis; modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus: nunc ſtudioſus, nunc accidioſus; nunc gravis, nunc levis inveniari.

Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & benè doctus in ſpiritu: non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis; ſed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem.

Nam ſic poterit unus & idem inconcuſſuſque permanere, ſimplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me imprætermiſſe directo.

2 Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto conſtantius inter diverſas itur procellas.

Sed

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & raro totus liber quia invenitur à nævo propriæ exquiſitionis.

Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam; non propter Jeſum tantum, ſed & ut Lazarum viderent.

Mundanus eſt ergo intentionis oculus, ut ſit ſimplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

Cap. XXXIV. *Quòd amanti ſapit, Deus ſuper omnia, & omnibus.*

1 *S.* Ecce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius deſiderare poſſum?

O ſapidum & dulce verbum! ſed amanti Verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti, ſatis dictum eſt: & ſæpè repetere, jucundum eſt amanti.

Te ſiquidem præſente, jucunda ſunt omnia, te autem abſente, faſtidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem ma-

magnam, lætitiamque feſtivam.

Tu facis benè ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec poteſt aliquid ſine te diu placere; ſed ſi debet gratum eſſe & benè ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2 Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet?

Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſa pientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, iotum ad laudem referunt ſui conditoris.

Diſſimilis tamen, & multùm diſſimilis ſapor Creatoris, & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcatio-

tionem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſſibus.

O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, ut tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus!

Quamdiù hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit?

Adhuc (proh dolor) vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus.

Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4 Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me.

Diſſipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

Cap.

CAP. XXXV. *Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita.*

1 *D.* FIli, nùmquam ſecurus es in hac vita; ſed, quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria.

Inter hoſtes verſaris, & à dextris, & à ſiniſtris impugnaris.

Si ergo non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diù ſine vulnere.

Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodò tunc perveneris ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, ſed in cœlis: non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo.

Pro

Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet, & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones.

Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Chriſti tyronem; hæc fabricant cœleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3 Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi; ſcientes quia *non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam* promerendam. (Rom. 8)

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lachrymas, & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus, & animam expone con-

conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſſimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

Cap. XXXVI. *Contra vana hominum judicia.*

1 *D.* Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit, & inſontem.

Bonum eſt & beatum, taliter pati; nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis, quàm ſibiipſi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideò parva fides eſt adhibenda.

Sed, & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile.

Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt; tamen etiam pro minimò duxit, quòd ab humano die judicatus fuit.

2 Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantùm in ſe erat & poterat: ſed, ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit.

Ideò totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia, ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiã va-

vana, ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit.

Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3 Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expaveſces.

Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulofis.

Quòd ſi ad præſens tu videris ſuccumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potiùs reſpice in cælum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione, & injuria, & unicuique reddere ſecundùm opera ſua.

CAP.

CAP. XXXVII. *De pura, & integra reſignatione ſui ad obtinendam cordis libertatem.*

1 *D.* FIli, relinque te, & invenies me.

Sta ſine electione, & omni proprietate: & lucraberis ſemper.

Nam & adjicietur tibi amplior gratia, ſtatim, ut te reſignaveris, nec reſumpſeris.

S. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam?

D. Semper, & omni hora: ſicut in parvo, ſic & in magno. Nihil excipio!, ſed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomodo poteris eſſe meus. & ego tuus; niſi fueris ab omni propria voluntate, intùs & foris, ſpoliatus?

Quantò celeriùs hoc agis; tantò meliùs habebis; & quantò pleniùs & ſinceriùs, tantò mihi plùs placebis, & ampliùs lucraberis.

2 Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione, non enim plenè Deo confidunt, ideò ſibi providere ſatagunt.

Qui

Quidam etiam primò totum offerunt, ſed poſteà tentatione pulſati, ad propria redeunt, ideò minimè in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meę gratiam, non pertingent, niſi integra reſignatione, & quotidiana ſui immolatione priùs facta: ſine qua non ſtat, nec ſtabit unio fruitiva.

3 Dixi tibi ſæpiſſimè, & nunc iterum dico: Relinque te, reſigna te, & frueris magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire: nil repete: ſta purè, & inhæſitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera; ut ab omni proprietate poſſis expoliari, & nudus nudum Jeſum ſequi: tibi mori, & mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAP. XXXVIII. *De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.*

1 *D.* FIli, ad iſtud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber, & tuiipſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis:

Ut ſis dominus actionum tuarum & rector, non ſervus, nec emptitius:

Sed magis exemptus veruſque Hebręus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei:

Qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna:

Qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cœleſtia:

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad benè ſerviendum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2 Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum

audies nonnunquam divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentius implorando ſuffragium.

Propterea namque Joſue & filii Iſraël à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogaverunt, ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAP. XXXIX. *Quòd homo non ſit importunus in negotiis.*

1 *D.* FIli, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego benè diſponam in tempore ſuo.

Exſpecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

S. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere.

Utinam non multùm adhærentem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum

tuum incunctanter me offerrem!

2 *D.* Fili, ſæpè homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cum ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones, circa idem, non ſunt durabiles; ſed magis de uno ad aliud impellunt.

Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

3 Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus, valdè liber eſt & ſecurus.

Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſit: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi fortè in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem.*

CAP. XL. *Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.*

1 *S.* DOmine, *quid eſt homo, quòd memor es ejus: aut filius hominis, quia viſitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid juſtò obtendere poſ-

poſſum, ſi quod peto, non feceris?

Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo: ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo.

Et niſi à te fuero adjutus, & interius informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2 Tu autem, Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum, ſemper bonus, juſtus & ſanctus, benè, juſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia.

Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus, quàm ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me.

Verumtamen citò melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantùm confirmare, ut vultus meus amplius in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3 Unde, ſi benè ſcirem omnem humanam conſolationem abiicere ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo qui me conſoletur.

Tunc

Tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare, & de dono novæ conſolationis exultare.

4 Gratias tibi, unde totum venit, quotieſcumque mihi benè ſuccedit.

Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus.

Unde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari.

Numquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt.

Verè inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cœleſti ſpoliat gratia.

Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5 Eſt autem vera gloria & exultatio ſancta, gloria in te, & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum, non meum: benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor & exultabo tota die;

pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6 Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem eſt: ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia.

O veritas mea & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſeculorum ſecula.

Cap. XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.*

1 *D.* Fili, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & elevari, te autem deſpici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

S. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate cito ſeducimur.

Si rectè me inſpicio, nunquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te.

2 Quia autem frequenter & graviter pecca-

peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juſtè debetur confuſio & contemptus, tibi autem laus, honor & gloria.

Et niſi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura deſpici & relinqui, atque penitus nihil videri, non poſſum interius pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

CAP. XLII. *Quòd pax non eſt ponenda in hominibus.*

1 *D.* FIli, ſi ponis pacem tuam cum aliqua perſona, propter tuum ſentire & convivere, inſtabilis eris, & implicatus.

Sed ſi recurſum habes ad ſemper viventem & manentem veritatem, non contriſtabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio ſtare: & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multùm charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec eſt vera & munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus debes eſſe talibus affe-
:ionibus dilectorum hominum, ut
juantum ad te pertinet) ſine omni hu-
iano optares eſſe conſortio.
Tantò homo Deo magis appropin-
iat, quantò ab omni ſolatio terreno
ngiùs recedit.
Tantò etiam altius ad Deum aſcen-
t, quanto profundius in ſe deſcendit,
: plus ſibiipſi vileſcit.
2 Qui autem ſibi aliquid boni attri-
iit, gratiam Dei in ſe venire impedit:
iia gratia Spiritus ſancti, cor humile
mper quærit.
Si ſcires te perfectè annihilare, at-
ie ab omni creato amore evacuare,
inc deberem in te cum magna gratia
ianare.
Quando tu reſpicis ad creaturas, ſub-
ahitur tibi aſpectus Creatoris.
Diſce te in omnibus propter Creato-
m vincere, tunc ad divinam valebis
ognitionem pertingere.
Quantumcumque modicum ſit, ſi
iordinate diligitur & reſpicitur, re-
irdat à ſummo, & vitiat.

CAP.

CAP. XLIII. *Contra vanam & ſecularem ſcientiam.*

1 *D.* FIli, non te moveant pulchra & ſubtilia hominum dicta. *Non enim eſt regnum Dei in ſermone, ſed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem.

Numquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut ſapientior poſſis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficilium quæſtionum.

2 Cum multa legeris & cognoveris, ad unum ſemper oportet redire principium.

Ego ſum qui doceo hominem ſcientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quam ab homine poſſit doceri.

Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multum in ſpiritu proficiet.

Væ eis, qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingulorum examinaturus conſcientias.

Et tunc ſcrutabitur Jeruſalem in lucernis: & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum; tacebuntque argumenta linguarum.

3 Ego ſum, qui humilem in puncto elevo mentem: ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis.

Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum.

Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4 Nam quidam, amando me intime, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia, quam in ſtudendo ſubtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia; aliquibus in ſignis & figuris dul-

dulciter appareo, quibuſdam verò in multo lumine revelo myſteria.

Una vox librorum, ſed non omnes æque informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

Cap. XLIV. *De non attrahendo ſibi res exteriores.*

1 *D.* Fili, in multis oportet eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt, magis cogitare.

Utilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quam contentioſis ſermonibus deſervire.

Si bene ſteteris cum Deo, & ejus judicium adſpexeris, facilius te victum portabis.

2 *S.* O Domine, quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in

oblivionem tranſit, & vix ſero reditur.

Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur: & quod ſumme neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & niſi cito reſipiſcat, libens in exterioribus jacet.

Cap. XLV. *Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.*

1 Da mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana ſalus hominis.*

Quam ſæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præſumpſi?

Vana ergo ſpes in hominibus: ſalus autem juſtorum, in te Deus.

Benedictus ſis, Domine Deus meus, in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi ſumus & inſtabiles, cito fallimur & perturbamur.

2 Quis eſt homo, qui ita cautè & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facile labitur.

Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeverans preſſuris.

Tu Domine, tu es ſolus fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis:

3 O quam benè ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata.

Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala ſufficit? Si prævisa ſæpe etiam lædunt, quid improviſa niſi graviter feriunt?

Sed quare mihi miſero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi?

Sed homines ſumus, nec aliud quam fragiles homines ſumus, etiamſi angeli à multis æſtimamur & dicimur.

Cui

Cui credam Domine? cui, niſi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rurſum: *Omnis homo mendax*, infirmus, inſtabilis, & labilis, maxime in verbis; ita ut ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

4 Quam prudenter præmonuiſti, cavendum ab hominibus; & quia *inimici hominis, domeſtici ejus:* nec credendum, ſi quis dixerit: *Ecce hic*, *aut ecce illic.*

Doctus ſum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad inſipientiam mihi.

Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto ſerva apud te quod dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abiit.

Ab hujuſmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec umquam talia committam.

Verbum verum & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longe fac à me.

Quod pati nolo, omnimode cavere debeo.

5 O quam bonum & pacificum de aliis ſilere, nec indifferenter omnia cre-

credere, neque de facili ulterius effari:

Paucis ſeipſum revelare; te ſemper inſpectorem cordis quærere:

Nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima & externa, ſecundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

Quam tutum pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea, tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem!

Quam multis nocuit virtus ſcita, ac præpropere laudata!

Quam ſane profuit gratia ſilentio ſervata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia!

Cap. XLVI. *De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.*

1 *D.* Fili, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba?

Per aërem volant, ſed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis: ſi nihil tibi conſcius

es

es, penſa quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere.

Parum ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quam oportet attendis?

Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum umbracula quæris.

2 Sed inſpice te melius, & agnoſces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cum enim baſſari refugis,& confundi pro defectibus, conſtat utique, quod nec verus humilis ſis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſimè poſſent; quid tibi nocerent, ſi omnino tranſire permitteres, nec plus quam feſtucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere poſſent?

2 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio

prio judicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit.

Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt; ego injuriantem novi, & ſuſtinentem.

A me exiit verbum iſtud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum & innocentem judicabo, ſed occulto judicio utrumque ante probare volui.

4 Teſtimonium hominum ſæpe fallit: meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: numquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur.

Ad me ergo currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio.

Juſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo *ei acciderit*. Etiamſi injuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

Sed nec vane exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur.

Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecun-

cundum faciem & humanam apparentiam.

Nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5 *S*. Domine Deus, judex juſte, fortis & patiens, qui hominum nôſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea: non enim mihi ſufficit conſcientia mea.

Tu nôſti, quod ego non novi: & ideo in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuete ſuſtinere.

Ignoſce quoque mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ.

Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia, ad conſecutionem indulgentiæ: quam mea opinata juſtitia, pro defenſione latentis conſcientiæ.

Etſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc juſtificare me non poſſum: quia remota miſericordia tua, *non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens*.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini

DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBER TERTIUS.
PARS SECUNDA.

CAP. XLVII. *Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.*

1 *D.* FIli, non te frangant labore quos aſſumpſiſti propte me, nec tribulationes t dejiciant uſquequaque ſed mea promiſſio in omni eventu t roboret & conſoletur.

Ego ſufficiens ſum ad reddendun ſupra omnem modum & menſuram.

Non diu hic laborabis, nec ſempe gravaberis doloribus.

Exſpecta pauliſper, & videbi: cele-

cundum faciem & humanam apparentiam.

Nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5 *S*. Domine Deus, judex juſte, fortis & patiens, qui hominum nôſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea: non enim mihi ſufficit conſcientia mea.

Tu nôſti, quod ego non novi: & ideo in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuete ſuſtinere.

Ignoſce quoque mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ.

Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia, ad conſecutionem indulgentiæ: quam mea opinata juſtitia, pro defenſione latentis conſcientiæ.

Etſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc juſtificare me non poſſum: quia remota miſericordia tua, *non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens*.

THO-

THOMÆ A KEMPIS

CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini

DE IMITATIONE
CHRISTI

LIBER TERTIUS.

PARS SECUNDÆ.

CAP. XLVII. *Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.*

1 *D.* FIli, non te frangant labores quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te dejiciant uſquequaque; ſed mea promiſſio in omni eventu te roboret & conſoletur.

Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram.

Non diu hic laborabis, nec ſemper gravaberis doloribus.

Exſpecta paulisper, & videbis cele-

celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor & tumultus.

Modicum eſt & breve, omne quod tranſit cum tempore.

2 Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, & ego ero merces tua.

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora: ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus & majoribus præliis vita æterna.

Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino: & erit non dies neque nox, hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura.

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Neque clamabis: *Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt!* quoniam præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiva; anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis & decora.

3 O ſi vidiſſes Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vita ipſa indigni putabantur: profectò te ſtatim humiliares uſque ad terram, & affectares

res potius omnibus ſubeſſe, quam uni præeſſe:

Nec hujus vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4 O ſi tibi hæc ſaperent, & profunde ad cor tranſirent, quomodo auderes vel ſemel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda.

Non eſt parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum qui in hoc ſæculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo conſolantur, modo ſecuri ſunt, modo requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

Cap. XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.*

1 O Supernæ civitatis manſio beatiſſima! O dies æternitatis clariſſima: quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat; dies ſemper læta, ſemper ſecura, & nunquam ſtatum mutans in contraria!

O

O utinam dies illa illuxiſſet , cuncta hæc temporalia finem accep ſent!

Lucet quidem Sanctis perpetua cl ritate ſplendida; ſed non niſi à lon & per ſpeculum peregrinantibus in te ra.

2 Nôrunt cœli cives, quam gaud ſa ſit illa: gemunt exules filii Ev quod amara & tædioſa ſit iſta.

Dies hujus temporis parvi & ma pleni doloribus & anguſtiis:

Ubi homo multis peccatis inquir tur, multis paſſionibus irretitur, mul timoribus ſtringitur, multis curis d tenditur, multis curioſitatibus diſt hitur, multis vanitatibus implicatu multis erroribus circumfunditur, m tis laboribus atteritur, tentationib gravatur, deliciis enervatur, egeſta cruciatur.

3 O quando finis horum malorum quando liberabor à miſera ſervitute tiorum? quando memorabor Dor ne tui ſolius? quando ad plenum læ bor in te?

Quando ero ſine omni impedimen in vera libertate, ſine omni gravam mentis & corporis?

Quando erit pax ſolida, pax imp

tur-

turbabilis & ſecura, pax intus & foris; pax ex omni parte firma?

Jeſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

O quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno?

Relictus ſum pauper & exul in terra hoſtili, ubi bella quotidiana, & inſortunia maxima.

4 Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum.

Nam onus mihi totum eſt, quidquid hic mundus offert ad ſolatium.

Deſidero te intime frui, ſed nequeo apprehendere,

Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſſiones.

Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carne autem invite ſubeſſe cogor.

Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi gravis, dum ſpiritus ſurſum,& caro quærit eſſe deorſum.

5 O quid intus patior, dum mente cœleſtia tracto,& mox carnalium turba occur-

occurrit oranti! Deus meus, ne elon-
geris à me, neque declines in ira à ſe-
vo tuo.

Fulgura coruſcationem tuam, & d
ſipa eas: emitte ſagittas tuas, & co
turbentur omnes phantaſiæ inimici.

Recollige ſenſus meos ad te: fac
oblivîſci omnium mundanorum: da c
abjicere, & contemnere phantaſma
vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut n
la me moveat vanitas.

Adveni cœleſtis ſuavitas, & fug
à facie tua omnis impuritas.

Ignoſce quoque mihi, & miſeric
diter indulge, quoties præter te al
in oratione revolvo.

Confiteor enim vere, quia va
diſtractè me habere conſuevi.

Nam ibi multoties non ſum, ubi
poraliter ſto aut ſedeo: ſed ibi ma
ſum, quò cogitationibus feror.

Ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt.
eſt frequenter cogitatio mea, ubi
quod amo.

Hoc mihi cito occurrit, quod nat
liter delectat, aut ex uſu placet.

6 Unde tu Veritas apertè dix
Ubi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſ
cor tuum.

Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor.

Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpè imaginor.

Si ſpritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector.

Quæcunque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed Beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritus crucifigit: ut ſerenata conſcientia puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

CAP. XLIX. *De deſiderio æternæ vitæ: & quanta ſint certantibus bona promiſſa.*

1 *D.* FIli, cum tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis

exire concupiſcis, ut claritatem meam ſine viciſſitudinis umbra contemplari poſſis: dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe.

Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ & divinis reſpectus: quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire.

2 Fili, ſæpè ignis ardet: ſed ſine fumo flamma non aſcendit.

Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt.

Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt.

Tale eſt & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunum.

Non enim eſt hoc purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pe-

3 Pete, non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile atque honorificum: quia ſi rectè judicas, meam ordinationem tuo deſiderio & omni deſiderato præferre debes ac ſequi.

Novi deſiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Jam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus ęterna & cœleſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit hora iſta: ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris & probationis.

Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modo.

Ego ſum: exſpecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur.

Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo quam in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te ſæpè agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, proceſſum habe-

it: quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utile judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contriſtabitur, & magnum, ſi ſilens portaveris.

In his & ſimilibus multis, probari ſolet fidelis Domini ſervus; qualiter ſe abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix eſt aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, ſicut videre & pati quæ voluntati tuæ adverſa ſunt: maximè autem, cum diſconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6 Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium

mium, nimis magnum: & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen.

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippè invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt uſque ad ſummum.

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa: pallium laudis, pro mœrore pro loco noviſſime, ſedem regni in ſecula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ gaudebit labor pœnitentiæ, & humili ſubjectio coronabitur glorioſe.

7 Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi curæ, qui hoc dixerit vel juſſerit.

Sed hoc magnopere curato, ut ſive Prælatus, ſeu junior, aut æqualis, ali

quid à te expoſcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere.

Quæret alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tuiipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore.

Hoc optandum eſt tibi, ut ſive per vitam, ſive per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAP. L. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.*

1 DOmine Deus, ſancte Pater, ſis nunc & in ęternum benedictus, quia ſicut vis, ſic factum eſt: & quod facies; bonum eſt.

Lætetur in te ſervus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine.

Quid habet ſervus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo?

Tua ſunt omnia, quæ dediſti & quæ feciſti.

Pauper ſum, & in laboribus meis à juven-

ventute mea: & contriſtatur anima mea nonnumquam uſque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imminentes paſſiones.

2 Deſiderio pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur.

Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſervi tui plena modulatione, & devota in laude tua.

Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſimè ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: ſed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non eſt illi ſicut heri & nudius tertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput ejus: & ſub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater juſtè & ſemper laudande, venit hora ut probetur ſervus tuus.

Pater amande, dignum eſt, ut hac hora patiatur pro te aliquid ſervus tuus.

Pater perpetue venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam: ut ad modicum tempus ſuccumbat foris ſervus tuus, vivat vero ſemper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſioni-

occurrit oranti! Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à ſervo tuo.

Fulgura coruſcationem tuam, & diſſipa eas: emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici.

Recollige ſenſus meos ad te: fac me oblivíſci omnium mundanorum: da cito abjicere, & contemnere phantaſmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni cœleſtis ſuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor enim vere, quia valde diſtractè me habere conſuevi.

Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto aut ſedeo: ſed ibi magis ſum, quò cogitationibus feror.

Ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt quod amo.

Hoc mihi cito occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet.

6 Unde tu Veritas apertè dixiſti: *Ubi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum.*

Si

Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor.

Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpè imaginor.

Si ſpritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritus crucifigit: ut ſerenata conſcientia puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

CAP. XLIX. *De deſiderio æternæ vitæ: & quanta ſint certantibus bona promiſſa.*

1 *D.* FIli, cum tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis

exire concupiſcis, ut claritatem meam ſine viciſſitudinis umbra contemplari poſſis: dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe.

Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ & divinis reſpectus: quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire.

2 Fili, ſæpè ignis ardet: ſed ſine fumo flamma non aſcendit.

Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt.

Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt.

Tale eſt & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunum.

Non enim eſt hoc purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pe-

3 Pete, non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile atque honorificum: quia ſi rectè judicas, meam ordinationem tuo deſiderio & omni deſiderato præferre debes ac ſequi.

Novi deſiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Jam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus ęterna & cœleſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit hora iſta: ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris & probationis.

Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modo.

Ego ſum: exſpecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur.

Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo quam in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te ſæpè agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, proceſſum habe-

bit: quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utile judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contriſtabitur, & magnum, ſi ſilens portaveris.

In his & ſimilibus multis, probari ſolet fidelis Domini ſervus; qualiter ſe abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix eſt aliquid tale, in quo tantumlem mori indiges, ſicut videre & pati quæ voluntati tuæ adverſa ſunt: maximè autem, cum diſconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6 Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium

mium, nimis magnum : & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen.

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſpontè deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippè invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit : ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt uſque ad ſummum.

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa : pallium laudis, pro mœrore; pro loco noviſſime, ſedem regni in ſecula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubjectio coronabitur glorioſe.

7 Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit vel juſſerit.

Sed hoc magnopere curato, ut ſive Prælatus, ſeu junior, aut æqualis, ali-

quid à te expoſcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere.

Quæret alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tuiipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore.

Hoc optandum eſt tibi, ut ſive per vitam, ſive per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAP. L. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.*

1 DOmine Deus, ſancte Pater, ſis nunc & in ęternum benedictus, quia ſicut vis, ſic factum eſt: & quod facies, bonum eſt.

Lætetur in te ſervus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine.

Quid habet ſervus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo?

Tua ſunt omnia, quæ dediſti & quæ feciſti.

Pauper ſum, & in laboribus meis à juven-

ventute mea: & contriſtatur anima mea nonnumquam uſque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imminentes paſſiones.

2 Deſiderio pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur.

Si das pacem, ſi gaudium ſanctum ininfundis, erit anima ſervi tui plena modulatione, & devota in laude tua.

Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſimè ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: ſed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non eſt illi ſicut heri & nudius tertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput ejus: & ſub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater juſtè & ſemper laudande, venit hora ut probetur ſervus tuus.

Pater amande, dignum eſt, ut hac hora patiatur pro te aliquid ſervus tuus.

Pater perpetue venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam: ut ad modicum tempus ſuccumbat foris ſervus tuus, vivat vero ſemper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſioni-

bus conteratur & languoribus: ut ite
ium tecum in aurora novæ lucis reſu
gat, & in cœleſtibus clarificetur.

Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſi
voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſ
præcepiſti.

4 Hæc eſt enim gratia ad amicun
tuum, pati & tribulari in mundo, pr
amore tuo, quotieſcumque, & à quo
cumque id permiſeris fieri.

Sine conſilio & providentia tua, &
ſine cauſa, nihil fit in terra.

*Bonum mihi, Domine quod humiliaſt
me: ut diſcam juſtificationes tuas*, & om
nes elationes cordis atque præſumptio
nes abjiciam.

Utile mihi, quod confuſio cooperui
faciem meam: ut te potius, quam ho
mines, ad conſolandum requiram.

Didici etiam ex hoc, inſcrutabile ju
dicium tuum expaveſcere: quia affligi
juſtum cum impio, ſed non ſine æqui
tate & juſtitia.

5 Gratias tibi ago, quia non peper
ciſti malis meis, ſed attriviſti me verbe
ribus amaris, infligens dolores, & im
mittens anguſtias foris & intus.

Non eſt qui me conſoletur, ex omni
bus quæ ſub cœlo ſunt, niſi tu Domin
Deus meus, cœleſtis medicus anima
rum:

rum: qui *percutis & ſanas, deducis ad inferos & reducis.*

Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit. Tob. 13. Pſalm. 17.

6 Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorſum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuoſitatem meam.

Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut benè facere conſueviſti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius eſt hic corripi, quam in futuro.

Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia.

Antequam fiant, nôſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra.

Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum deſideratũ beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli melius nec clarius, quam tibi ſoli notam.

7 Da mihi, Domine, ſcire quod ſciendum eſt; hoc amare, quod amandum eſt; hoc laudare, quod tibi ſumme placet; hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit.

Non me ſinas ſecundum viſionem oculorum exteriorum judicare, neque ſecundum auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in judicio vero, de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui, ſemper inquirere.

8 Falluntur ſæpè hominum ſenſus in judicando: falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantummodo amando.

Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major?

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum, decipit dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unuſquiſque eſt in oculis tuis, tantum eſt, & non amplius, ait humilis ſanctus Franciſcus.

CAP. LI. *Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, cum deficitur à ſummis.*

1 *D.* FIli,non vales ſemper in ferventiore deſiderio virtutum ſtare, nec in altiore gradu contemplationis conſiſtere: ſed neceſſe habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora deſcendere: & ònus corruptibilis vitæ, etiam invite,& cum tædio portare.

Quamdiu mortale corpus geris, tædium ſenties, & gravamen cordis.

Oportet ergo ſæpè in carne, de carnis onere gemere: eo quod non vales ſpiritualibus ſtudiis, & divinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: adventum meum & ſupernam viſitationem firma confidentia exſpectare:exilium tuum,& ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborem oblivíſci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum;

rum ; ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices : *Non ſunt condigna paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

CAP. LII. *Quòd homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus.*

1 *S.* DOmine, non ſum dignum conſolatione tua, nec aliqua ſpirituali viſitatione : & ideo juſtè mecum agis, quando me inopem & deſolatum relinquis.

Si enim adinſtar maris lacrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem.

Unde nihil dignus ſum, quam flagellari & puniri : quia graviter & ſæpè te offendi, & in multis valdè deliqui.

Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione.

Sed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum divitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum digneris conſolari ſervum tuum ſupra humanum modum.

Tuæ

Tuæ enim conſolationes, non ſunt ſicut humanæ confabulationes.

2 Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœleſtem conſolationem?

Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum,& ad emendationem pigrum fuiſſe.

Verum eſt, & negare non poſſum. Si aliter dicerem,tu ſtares contra me,& non eſſet qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum & ignem æternum?

In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & contemptu nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licet hoc ægrè audiam tamen adverſum me, pro veritate peccata mea arguam, ut facilius miſericordiam tuam merear impetrare.

3 Quid dicam reus, & omni confuſione plenus?

Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miſerere mei, ignoſce mihi.

Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine.

Quid

Quid tam maximè à reo & miſero peccatore requiris, niſi ut conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis?

In vera contritione & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt ſibi mutuo, in oſculo ſancto, Deus & pœnitens anima.

4 Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium; longe ſuavius odorans in conſpectu tuo, quam thuris incenſum.

Hæc eſt gratum etiam unguentum; quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum & humiliatum numquam deſpexiſti.

Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliunde contractum eſt & inquinatum eſt.

CAP. LIII. *Quòd gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.*

FIli, pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis.

Abji-

Abjicere ergo oportet omnia impedi
nenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem
ſuſcipere.

Pete ſecretum tibi, ama ſolus habi
tare tecum, nullius require confabula
tionem: ſed magis ad Deum devo
tam effunde precem, ut compunctam
teneas mentem, & puram conſcien
tiam.

Totum mundum nihil æſtima? De
vacationem, omnibus exterioribus an
tepone.

Non enim poteris mihi vacare, & in
tranſitoriis pariter delectari.

A notis & à charis oportet elongari
& ab omni temporali ſolatio mentem
tenere privatam.

Sic obſecrat B. Apoſtolus Petrus, ut
tamquam advenas & peregrinos in hoc
mundo ſe contineant Chriſti fideles
(1. Petr. 2.)

2 O quanta fiducia erit morituro
quem nullius rei affectus detinet in
mundo.

Sed ſic ſegregatum cor habere ab
omnibus, æger necdum capit animus,
nec animalis homo novit interni homi-
nis libertatem.

Attamen ſi vere velit eſſe ſpiritualis,
oportet eum renuntiare tam remotis
quàm

uàm propinquis; & à nemine magis avere, quàm à ſeipſo.

Si temetipſum perfectè viceris, cætera facilius ſubjugabis.

Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo riumphare.

Qui enim ſemetipſum ſubjectum tenet, ut ſenſualitas rationi, & ratio in unctis obediat mihi; hic vere victor eſt ui, & dominus mundi.

3 Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, ut evellas & deſtruas occultam inordinatam inclinationem ad teipſum, & ad omne privatum & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, pæne totum pendet, quidquid radicaliter vincendum eſt: quo devicto & ſubacto malo, pax magna & tranquillitas erit continuo.

Sed quia pauci ſibiipſis perfecte mori laborant, nec plane extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt.

Qui autem libere mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt ut omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet,

atque

atque nulli creaturæ, privato amore, concupiſcenter inhæreat.

CAP. LIV. *De diverſis motibus Naturæ & Gratiæ.*

1 FIli, diligenter adverte motus Naturæ & Gratiæ, quia valde contrariè & ſubtiliter moventur: & vix niſi à ſpirituali & intimo illuminato homine, diſcernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prętendunt, ideo ſub ſpecie boni multi falluntur.

Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſemper pro fine habet:

Sed Gratia ſimpliciter ambulat, ab omni ſpecie mala declinat; fallacias non prætendit, & omnia pure propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

2 Natura invite vult mori, nec premi, nec ſuperari: nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari:

Gratia vero ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propria vult libertate ſungi; ſub diſciplina

amat

amat teneri, nec alicui cupit dominari: ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe; atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari.

Natura pro ſuo commodo laborat; & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit:

Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

Natura libenter honorem & reverentiam accipit:

Gratia vero omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

3 Natura confuſionem time & contemptum:

Gratia autem gaudet pro nomine Jeſu pati contumeliam.

Natura otium amat & quietem corporalem:

Gratia verò vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa:

Gratia vero ſimplicibus delectatur, & humilibus aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis.

Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irri-

irritatur levi injuriæ verbo:

Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia theſaurum ſuum & gaudium in cœlo, ubi nil perit, conſtituit.

4 Natura cupida eſt, & libentius accipit quam donat, amat propria & privata.

Gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, *beatius dare* judicat *quam accipere*.

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus:

Sed Gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere.

Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum:

Sed Gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

5 Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale,

aut

aut melius, aut laudem, vel ſavorem pro benefactis conſequi ſperat; & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit:

Gratia vero nil temporale quærit; nec aliud præmium, quam Deum ſolum, pro mercede poſtulat, nec amplius de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſervire.

6 Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu, & ortu generis; arridet potentibus; blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus:

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat, niſi virtus major ibi fuerit;

Favet magis pauperi quam diviti: compatitur plus innocenti quam potenti, congaudet veraci, non fallaci:

Exhortatur ſemper bonos meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari.

Natura de defectu & moleſtia cito conqueritur:

Gratia conſtanter fert inopiam.

7 Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat & arguit:

Gra-

Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanat; nihil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert; ſed in omni ſenſu & intellectu, æternæ ſapientiæ ac divino examini ſe ſubmittit.

Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire; vult exterius apparere, & multa per ſenſus experiri; deſiderat agnoſci, & agere unde laus & admiratio procedit:

Sed Gratia non curat nova nec curioſa percipere; quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cum nihil novum & durabile ſit ſuper terram.

Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem evitare, laudanda & digne miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere.

Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus

gnus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit.

Quando igitur Natura amplius premitur & vincitur, tanto major Gratia infunditur; & quotidie novis viſitationibus interior homo, ſecundum imaginem Dei, reformatur.

CAP. LV. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.*

1 *S.* DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, & neceſſariam ad ſalutem: ut vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis; nec poſſum reſiſtere paſſionibus ejus, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia, cordi meo ardenter infuſa.

2 Opus eſt gratia tua, & magna gratia: ut vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua.

Nam

Nam per primum hominem Adam
pſa & vitiata per peccatum, in omnes
omines pœna hujus maculæ deſcen-
t: ut ipſa natura, quæ bene & recta à
condita fuit, pro vitio jam & infir-
itate corruptæ naturæ ponatur, eo
iod motus ejus ſibi relictus, ad ma-
m & inferiora trahat.

Nam modica vis, quæ remanſit, eſt
mquam ſcintilla quædam latens in
iere.

Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circum-
ſa magna caligine, adhuc judicium
bens boni & mali, veri falſiqne di-
intiam; licet impotens ſit adimplere
ane quod approbat, nec pleno jam
nine veritatis, nec ſanitate affectio-
m ſuarum potiatur.

3 Hic eſt, Deus meus, quod *conde-*
lor legi tuæ ſecundum interiorem homi-
n, ſciens mandatum tuum fore bo-
m, juſtum & ſanctum, arguens
am omne malum, & peccatum fu-
ndum.

Carne autem ſervio legi peccati, dum
igis ſenſualitati obedio, quam ra-
ni.

Hinc eſt, quod *velle bonum mihi ad-*
et, *perficere autem non invenio*.

Hinc ſæpe multa bona propono, ſed
quia

uia gratia deeſt ad adjuvandum infirnitatem meam, ex levi reſiſtentia reſiio & deficio.

Hinc accidit, quod viam perfectionis ignoſco, & qualiter agere debeam clare ſatis video:

Sed propriæ corruptionis pondere preſſus, ad perfectiora non aſſurgo.

4 O quam maxime eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum.

Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia.

O vere cœleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo: nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te Domine ſine gratia.

Nam dona naturæ, bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio; qua inſigniti, digni habentur vita æterna.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio

ali-

aliquid æſtimentur ſine ea.

Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. (*Cor.*1.)

5 O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis; & divitem multis bonis, humilem corde reddis.

Veni, deſcende ad me, reple me mane conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea.

Obſecro Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ deſiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium.

Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus.

6 Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtirps inutilis ad ejiciendum?

Tua ergo me, Domine, gratia ſemper & præveniat & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum, per Jeſum Chriſtum filium tuum. Amen.

Cap. LVI. *Quòd nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.*

1 *D.* FIlii, quantum à te vales exire, tantum in me poteris tranſire.

Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interius relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione & querela.

Sequere me: Ego ſum via, & veritas, & vita. Sine via, non itur; ſine veritate, non cognoſcitur; ſine vita, non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam ſperare debes.

Ego ſum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si

Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2 *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* (Matth. 19.)

Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi.

Si vis perfectus eſſe, vende omnia. (Ibid.)

Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. (*Lucæ* 9.)

Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim ſervi crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

4 *S.* Domine Jeſu, quia arcta erat vita tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari.

Non enim major eſt ſervus domino ſuo, nec diſcipulus ſupra magiſtrum.

Exerceatur ſervus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera.

Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat planè.

4 *D.* Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia; beatus eris, ſi feceris ea.

Qui habet mandata mea, & ſervat a, ipſe eſt qui diligit me: & ego diligam um, & manifeſtabo ei meipſum: & fa-iam meum conſedere mecum in regno 'atris mei.

5 *S.* Domine Jeſu, ſicut dixiſti & romiſiſti, ſic utique fiat, & mihi pro-nereri contingat.

Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem; ortabo, & portabo eam uſque ad mor-em, ſicut impoſuiſti mihi.

Verè vita boni monachi crux eſt, ſed lux paradiſi.

Inceptum eſt, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6 Eja fratres, pergamus ſimul, Jeſus erit nobiſcum.

Propter Jeſum ſuſcepimus hanc cru-cem: propter Jeſum perſeveremus in cruce.

Erit adjutor noſter, qui eſt dux no-ſter, & præceſſor.

En, Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ no-ſtræ, ut fugiamus à cruce.

Cap. LVII. *Quòd homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.*

1 *D.* Filli, magis placent mihi patientia & humilitas in adverſis, quam multa conſolatio & devotio in proſperis.

Ut quid te contriſtat parvum factum contra te dictum?

Si amplius fuiſſet, commoveri non debuiſſes.

Sed nunc permitte tranſire: non eſt primum, nec novum, nec ultimum erit ſi diu vixeris.

Satis virilis es, quamdiu nil obvia adverſi.

Benè etiam conſulis, & alios nôſti roborare verbis: ſed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, defici conſilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam quam ſæpiùs experiris in modicis objectis: tamen pro ſalute tua iſta fiunt cum hæc & ſimilia contingunt.

2 Pone, ut melius nôſti, ex corde: & ſi te tetigit, non tamen dejiciat, nec di implicet.

Ad minùs ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter.

Etiam ſi minus libenter audis, & indignationem ſentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli ſcandalizentur.

Cito conquieſcet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus: & ſolito amplius conſolari, ſi confiſus fueris mihi, & devotè invocaveris.

3 Animæquior eſto, & ad majorem ſuſtinentiam accingere:

Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus.

Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in Paradiſo.

Ego ſum, qui mœrentes erigo ſoſpitoque: & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4 Domine, benedictum ſit verbum tuum,

tuum, dulce ſuper mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus?

Dummodo tandem ad portum ſalutis perveniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero?

Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo tranſitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere, in regnum tuum. Amen.

CAP. LVIII. *De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei, non ſcrutandis.*

1 FIli, caveas diſputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur. Cur etiam iſte tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur.

Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inveſtigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel diſputatio.

Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimi-

 cus,

cus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.*

Et illud: *Judicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa.*

Judicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda; quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2 Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in regno cælorum.

Talia generant ſæpè lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre.

Talia autem velle ſcire & inveſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit.

3 Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius, quam divino.

Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præſtiti gloriam.

Ego novi ſingulorum merita ; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ

Ego præſcivi dilectos ante ſæcula ; ego eos elegi de mundo , non ipſi me prælegerunt .

Ego vocavi per gratiam , attraxi per miſericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias .

Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam .

4 Ego primum & noviſſimum agnoſco ; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector .

Ego laudandus ſum in omnibus Sanctis meis ; ego ſuper omnia benedicendus ſum , & honorandus in ſingulis quos ſic glorioſe magnificavi & prædeſtinavi , ſine ullis præcedentibus propriis meritis .

Qui ergo unum de minimis meis contempſerit , nec magnum honorat *quia pauſillum & magnum ego feci.*

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi , & cæteris omnibus in regno cœlorum .

Omnes unum ſunt per charitatis vinculum : idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt .

5 Adhuc autem (quod multo altius eſt) plus me, quam ſe & ſua merita, diligunt.

Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitive quieſcunt.

Nihil eſt, quod eos avertere poſſit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igni ardeſcunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis eſt ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati raro aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur.

Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7 Cave ergo, fili, de iſtis curioſè tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet, vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exurgeret?

Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quam longè à perfectione Sanctorum diſtat; quàm is, qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat.

Melius eſt Sanctos devotis precibus & lacrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare; quam eorum ſecreta, vana inquiſitione perſcrutari.

8 Illi benè & optimè contentantur, ſi homines ſcirent contentari & vaniloquia ſua compeſcere.

Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi; quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, & gaudio ſupereffluenti replentur; ut nihil eis deſit gloriæ, nihilque poſſit deeſſe felicitatis.

Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores & dilectiores exiſtunt.

Ideoque habes ſcriptum, quia *mittebant coronas ſuas ante Deum, & ceciderunt in facies ſuas coram Agno, & adoraverunt viventem in ſecula ſeculorum.*

2 Multi quærunt, quis major ſit in regno Dei; qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

Magnum eſt, vel minimum eſſe in cœlo, ubi omnes magni ſunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. (*Iſaiæ* 65.)

Cum enim quærerent diſcipuli, quis major eſſet in regno cœlorum; tale audierunt reſponſum:

Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit ſe, ſicut parvulus iſte, hic major eſt in regno cœlorum. (Matth. 18.)

16 Væ

16 Væ eis, qui cum parvulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis janua regni cœleſtis, eos non admittet intrare.

Væ etiam *divitibus, qui habent hic conſolationes ſuas*: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen veritate ambulatis.

Cap. LIX. *Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.*

1 DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus ſolatium meum, ex omnibus apparentibus ſub cœlo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt numerus?

Ubi mihi bene fuit, ſine te? Aut quando male eſſe potuit, præſente te?

Malo pauper eſſe propter te, quam dives ſine te.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cœlum poſſidere. Ubi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es.

Tu

Tu mihi in deſiderio es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt.

In nullo denique poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo.

Tu es ſpes mea, tu fiducia mea; tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2 Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis.

Etiam ſi variis tentationibus & adverſitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueviſti.

In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

3 In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum & inſtabile invenio, quidquid extra te conſpicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile

utile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, conſormes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum.

Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater.

Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti, ut fiat habitatio ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majeſtatis offendat.

Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum, reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui, longe exulantis in regione umbræ mortis.

Protege & conſerva animam ſervuli tui, inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis;

bilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

Finis Libri Tertii.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini
DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBER QUARTUS.

De Sacramento Altaris.

Devota exhortatio ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

V*Enite ad me omnes, qui lab ratis, & onerati eſtis, & e reficiam vos*, dicit Dom nus.

Panis, quem ego dabo, caro mea e pro mundi vita.

Accipite & comedite, hoc eſt Corp meum, quod pro vobis tradetur: h facite in meam commemorationem.

Qui manducat meam carnem, bibit

bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo.

Verba quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt.

CAPUT I.

Cùm quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

VOX DISCIPULI.

1 HÆc ſunt verba tua Chriſte, veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conſcripta.

Quia ergo tua ſunt, & vera, gratanter mihi & fideliter cuncta ſunt accipienda.

Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea ea ediditi.

Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, ut arctius inſerantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis: ſed terrent me delicta propria: & ad capienda tanta myſteria, me reverberat impura conſcientia.

Provocat me dulcedo verborum tuorum,

rum, ſed onerat multitudo vitiorum meorum.

2 Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam & gloriam.

Venite, inquis, *ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem invitas ad Communionem tui ſanctiſſimi Corporis.

Sed quis ego ſum, Domine, ut ad te præſumam accedere?

Ecce, cœli cœlorum te non capiunt; & tu dicis, * *Venite ad me omnes.*

3 Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis invitatio?

Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, unde poſſim præſumere?

Quomodo te introducam in domum meam, qui ſæpiùs offendi benigniſſimam faciem tuam?

Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt ſancti, & juſti; & tu dicis: *Venite ad me omnes?*

Niſi

vel ſemel digne fere mediam!

5 O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere ſtuduerunt!

Heu, quam puſillum eſt quod ago, quam breve expleo tempus, cum me ad communicandum diſpono!

Raro totus collectus, rariſſime ab omni diſtractione purgatus.

Et certè in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio: nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum, ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6 Eſt tamen valdè magna diſtantia inter Arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum Corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa ſacrificia futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completivam.

7 Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam?

Cur non majori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda; quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum univerſo populo, tantum devotioni de-

demonſtrarunt affectum erga cultum divinum?

8 Saltavit devotiſſimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cythara, Spiritus ſanctus afflatus gratia: docuit populum Iſraël toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exſtitit recordatio coram Arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reverentia & devotio in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi Corporis Chriſti?

9 Currunt multi ad diverſa loca, pro viſitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum.

Et ecce, tu præſens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, creator hominum, & Dominus Angelorum.

Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & novitas inviſorum, & mo-

odicus reportatur emendationis fru-
us: maximè ubi eſt tam levis, ſine
:ra contritione, diſcurſus.

Hic autem in Sacramento altaris to-
ıs præſens es, Deus meus, homo Chri-
us Jeſus: ubi & copioſus percipitur
ternæ ſalutis fructus, quotieſcumque
ıeris digne ac devotè ſuſceptus.

Ad iſtud verò non trahit levitas ali-
ua, nec curioſitas aut ſenſualitas: ſed
rma fides, devota ſpes, & ſincera cha-
itas.

10 O inviſibilis conditor mundi
)eus, quam mirabiliter agis nobi-
cum! quam ſuaviter & gratioſè enim
um electis tuis diſponis, quibus temet-
pſum in Sacramento ſumendum pro-
›onis!

Hoc namque omnem intellectum ſu-
›erat: hoc ſpecialiter devotorum cor-
la trahit, & accendit affectum.

Ipſi enim veri fideles tui, qui totam
vitam ſuam ad emendationem diſpo-
nunt, ex hoc digniſſimo Sacramento
magnam devotionis gratiam, & virtu-
tis amorem, frequenter recipiunt.

11 O admirabilis & abſcondita gra-
tia Sacramenti, quam norunt tantum
Chriſti fideles! infideles autem, & pec-
catis ſervientes, experiri non poſſunt.

In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata, redit pulchritudo.

Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantùm mens, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

12 Dolendum tamen valdè & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quod non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit, & meritum.

Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio: ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valdè, quod multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conſervat univerſum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere!

13 Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, & ab uno tantum conſacraretur ſacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad

ta-

talem Dei ſacerdotem homines afficerentur, ut divina myſteria celebrari viderent?

Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, ut tanto major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quanto latius eſt ſacra Communio diffuſa per orbem.

Gratias tibi Jeſu bone, paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

CAP. II. *Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.*

VOX DISCIPULI.

1 SUper bonitate tua, & magna miſericordia tua Domine confiſus, accedo æger ad Salvatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, ſervus ad Dominum, crea-

tura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego ſum, ut præſtes mihi teipſum?

Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu nôſti ſervum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, unde hoc illi præſtes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, & tu ſic fieri juſſiſti, placet & mihi dignatio tua; & utinam iniquitas mea non obſiſtat!

2 O dulciſſime & benigniſſime Jeſu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſuſceptione ſacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed

Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè ſuſcipere deſidero?

Quid cogitabo melius & ſalubrius niſi meipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me?

3 Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Deſpicio me, & ſubjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus ſanctorum, & ego ſordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cœleſtem cibum, & *panem Angelorum ad* manducandum: non alium ſane, quam teipſum, *panem vivum, qui de cœlo deſcendiſti, & das vitam mundo.*

4 Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit! quam magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur!

O quam ſalutare & utile conſilium tuum, cum iſtud inſtituiſti! quam ſuave & jucundum convivium, cum teipſum in cibum donaſti!

O quam admirabilis operatio tua Domine! quam potens virtus tua! quam ineffabilis veritas tua!

Dixiſti enim,& facta ſunt omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe juſſiſti.

5 Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quod tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris.

Tu Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis, conſerva cor meum & corpus immaculatum: ut læta & pura conſcientia ſæpius tua valeam celebrare myſteria; & ad meam perpetuam accipere ſalutem; quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne, ſanxiſti & inſtituiſti.

6 Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari, in hac lachrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis: toties tuę redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris.

Cha-

Charitas etenim Chriſti numquam minuitur, & magnitudo propitiatioins ejus numquam exhauritur.

Ideo nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare.

Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Miſſam audis; ac ſi eodem die Chriſtus primum in uterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet, aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAP. III. *Quòd utile ſit ſæpe communicare.*

VOX DISCIPULI.

1 ECce, ego ad te venio, Domine, ut bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in convivio ſancto tuo quod paraſti in dulcedine tua pauper Deus.

Ecce: in te eſt totum, quod deſiderare poſſum & debeo; tu ſalus mea & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria.

Lætifica ergo hodie *animam ſervi*

tui, *quoniam ad te* Domine Jeſu *animam meam levavi*.

Deſidero te nunc devote ac reverenter ſuſcipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2 Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te, nulla conſolatio valet.

Sine te eſſe nequeo; & ſine viſitatione tua, vivere non valeo.

Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne forte deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimonia.

Sic enim tu miſericordiſſime Jeſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: *Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam*, *ne deficiant in via*.

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti.

Tu es enim ſuavis refectio animæ: & qui te digne manducaverit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ.

Neceſſarium quidem mihi eſt, qui

tam

tam ſæpe laboro & pecco, tam cito torpeſco & deficio; ut per frequentes orationes & confeſſiones, ac ſacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem, & accendam; ne forte diutius abſtinendo, à ſancto propoſito defluam.

3 Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua; & niſi ſuccurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Retrahit ergo ſancta Communio à malo, & confortat in bono.

Si enim modo tam ſæpe negligens ſum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tam grande juvamen non quærerem?

Et licet omni die non ſum aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc eſt una principalis fidelis animæ conſolatio, quam diu peregrinatur à te in mortali corpore, ut ſæpius memor Dei ſui, dilectum ſuum devota ſuſcipiat mente.

4 O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus, creator

& vivificator omnium ſpirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare eſuriem.

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur devote ſuſcipere, & in tua ſuſceptione ſpiritali gaudio repleri!

O quam magnum ſuſcipit Dominum, quam dilectum inducit hoſpitem, quam jucundum recipit ſocium, quam fidelem acceptat amicum, quam ſpecioſum & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum!

Sileant à facie tua (dulciſſime dilecte meus) cœlum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus ſapientiæ non eſt numerus.

CAP. IV. *Quòd multa bona præſtantur devote communicantibus.*

VOX DISCIPULI.

1 DOmine Deus meus, præveni ſervum tuum in benedictionibus dul-

dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere.

Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Viſita me in ſalutari tuo, ad guſtandum in ſpiritu ſuavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte plenarie latet.

Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum myſterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora.

Eſt enim operatio tua, non humana potentia; tua ſacra inſtitutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur quæ Angelicam etiam ſubtilitatem tranſcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus terra & cinis, de tam alto ſacro ſecreto potero inveſtigare & capere?

2 Domine; in ſimplicitate cordi mei, in bona firma fide, & in tua juſſione, ad te cum ſpe ac reverentia accedo: & vere credo, quia tu præſens es hic in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te ſuſcipiam, & mei ipſum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam: ut totus in te liqueſiam & amore pereffluam, atque de nulla aliena conſolatione ampliùs me intromittam.

Eſt enim hoc altiſſimum & digniſſimum Sacramentum, ſalus animę & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frænantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3 Multa namque bona largitus es, & adhuc ſępius largiris in Sacramento, dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius datoı conſolationis internæ.

Nam multam ipſis conſolationem adverſus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque nova quadã gratia eos intus recreas & illuſtras: ut qui anxii primum, & ſine affectione ſe ante Communionem ſenſerant; poſtea refecti cibo potuque cœleſti, in melius ſe mutatos inveniant.

Quod

Quod idcirco cum electis tuis diſpenſanter agis, ut veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur.

Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes, alacres, & devoti eſſe merentur.

Quis enim ad fontem ſuavitatis humiliter accedens, non modicum ſuavitatis inde reportat?

Aut quis juxta copioſum ignem ſtans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans, ignis jugiter ardens, & numquam deficiens.

4 Unde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec uſque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœleſtis fiſtulæ: ut ſaltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam ſitim meam, & non penitus exareſcam.

Et ſi necdum totus cœleſtis & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, eſſe poſſum: conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam,

ex humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deeſt, Jeſu bone, Salvator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benigne ac gratioſe, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

5 Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor: & non eſt qui adjuvet, non eſt qui liberet, & ſalvum faciat, niſi tu Domine Deus Salvator meus, cui committo me & omnia mea, ut me cuſtodias, & perducas in vitam æternam.

Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti.

Preſta Domine Deus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ devotionis affectus.

CAP. V. *De dignitate Sacramenti & ſtatu Sacerdotali.*

VOX DILECTI.

1 SI haberes Angelicam puritatem, & Sancti Joannis Baptiſtæ ſanctitatem: non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo conſecret & tractet Chriſti Sacramentum, & ſumat in cibum panem Angelorum.

Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum.

Soli namque Sacerdotes ritè in Eccleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & Corpus Chriſti conſecrandi.

Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, utens verbo Dei, per juſſionem & inſtitutionem Dei: Deus autem ibi principalis eſt auctor, & inviſibilis operator, cui ſubeſt omne quod voluerit, & paret omne quod juſſerit.

2 Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentiſſimo Sacramen-

mento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili.

Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus eſt accedendum.

Attende tibi, & vide cujus miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc, ut fideliter & devote, in ſuo tempore, Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas.

Non alleviaſti onus tuum, ſed arctiori jam alligatus es vinculo diſciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem ſanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

Ejus converſatio non cum popularibus & communibus hominum viis, ſed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3 Sacerdos ſacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit, ut Deum pro ſe, & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget.

Habet ante ſe & retro Dominicę crucis ſignum, ad memorandam jugiter Chriſti paſſionem. Ante ſe crucem in caſu-

caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat.

Poſt ſe cruce ſignatus eſt, ut adverſa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

Ante ſe crucem gerit, ut propria peccata lugeat: poſt ſe, ut aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat:

Nec ab oratione & oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat; Angelos lætificat; Eccleſiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præſtat; & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAP. VI. *Interrogatio ad exercitio ante Communionem.*

VOX DISCIPULI.

1 CUM tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penſo, valdè contremiſco, & in meipſo confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio: &

& ſi indigne me ingeſſero, offenſam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſſitatibus?

2 Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, ſacræ Communioni congruum.

Utile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & divinum ſacrificium.

CAP. VII. *De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.*

VOX DILECTI.

1 SUper omnia, cum ſumma humilitate cordis & ſupplicii reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum & ſumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conſcientiam tuam: & pro poſſe tuo, vera contritione & humili confeſſione, eam munda

&

& clarifica : ita ut nil grave habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat.

Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas & gemas.

Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſſionum tuarum miſerias.

2 Ingemiſce & dole, quòd adhuc ita carnalis ſis & mundanus : tam immortificatus à paſſionibus : tam plenus concupiſcentiarum motibus:

Tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus : tam ſæpè multis vanis phantaſiis implicatus :

Tam multum inclinatus ad exteriora: tam negligens ad interiora :

Tam levis ad riſum & diſſolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem :

Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda : tam ſegnis ad rigorem & fervorem :

Tam curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda: tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda :

Tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum : tam tenax ad retinendum : Tam

Tam inconſideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo:

Tam incompoſitus in moribus, tam importunus in actibus:

Tam effuſus ſuper cibum: tam ſurdus ad Dei verbum:

Tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem:

Tam vigilans ad fabulas: tam ſomnolentus ad viglias ſacras:

Tam feſtinus ad finem: tam vagus ad attendendum:

Tam negligens in horis perſolvendis: tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando:

Tam citò diſtractus: tam rarò plenè tibi collectus:

Tam ſubitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius diſplicentiam:

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum.

Tam lætus ad proſpera: tam debilis in adverſis:

Tam ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens:

3 His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmatis confeſſis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi.

Dein-

Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum; corpus tuum ſcilicet & animam mihi fideliter committendo:

Quatenus & ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4 Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio major pro peccatis diluendis, quàm ſeipſum purè & integrè, cum oblatione Corporis Chriſti, in Miſſa & in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in ſe eſt, & verè pœnituerit: quotieſcumque pro venia & gratia ad me acceſſerit, *vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur & vivat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor ampliùs*, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAP.

CAP. VIII. *De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.*

VOX DILECTI.

1 SIcut ego meipſum, expanſis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſiret:

Ita debes & tu temetipſum mihi voluntarie in oblationem puram & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quanto intimius vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare?

Quidquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

2 Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi,& da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce,

Ecce, ego me totum obtuli patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinum in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres.

Si autem in te ipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inrer nos unio.

Igitur omnia opera tua, præcedere debet ſpontanea tuiipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam.

Ideo enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt.

Eſt firma ſententia mea: *Niſi quis renuntiaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus*. Tu ergo, ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAP.

CAP. IX. *Quòd nos & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.*

VOX DISCIPULI.

1 DOmine, omnia tua ſunt, quæ in cœlo ſunt, & quæ in terra.

Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuo permanere.

Domine, in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ.

Suſcipe me, cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corpori; quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inviſibiliter aſſiſtentium offero: ut ſit pro me & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2 Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, à die quo primum peccare potui uſque ad horam hanc, ſuper placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas univerſas maculas peccatorum meorum; & conſcien-

ſcientiam meam ab omni delicto emundes: & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi; omnia mihi plene indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3 Quid poſſum agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi aſto coram te Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maximè diſplicent, nolo ea unquam amplius perpetrare; ſed pro eis doleo, & dolebo quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere.

Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum: ſalva animam meam, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti.

Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis.

Age mecum ſecundum bonitatem tuam, non ſecundum meam malitiam & iniquitatem.

4 Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valdè pauca & imperfecta; ut tu ea emendes & ſanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec

non

non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem, perducas.

5 Offero quoque tibi omnia pia deſideria devotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum; & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefacerunt.

Et qui orationes & Miſſas pro ſe ſuiſque omnibus dici à me deſideraverunt & petierunt: ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſeculo defuncti ſint:

Ut omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis, advenire ſentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſolvant.

6 Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt:

Pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones.

Au-

Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miſerere, miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAP. X. *Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.*

VOX DILECTI.

1 FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus à paſſionibus tuis & vitiis curari valeas; & contra univerſas tentationes & fallacias diaboli fortior vigilantiorque effici merearis.

Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & devotos, quantum prævalet retrahere & impedire.

2 Cum enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores Satanæ immiſſiones patiuntur.

Ipſe nequam ſpiritus (ut in Job ſcribitur) venit inter filios Dei, ut ſolita illos nequitia ſua perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi fortè aut omnino Communionem relinquant, aut cum tepore accedant.

Sed non eſt quidquam curandum de verſutiis & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus & horridis; ſed cuncta phantaſmata in caput ejus ſunt retorquenda.

Contemnendus eſt miſer & deridendus; nec propter inſultus ejus & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3 Sæpè etiam impedit nimia ſollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda.

Age ſecundum conſilium ſapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis deſtruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, ſacram ne dimit-

tas

tas Communionem : ſed vade citi confiteri , & omnes offenſiones aliis l benter indulge.

Si vero tu aliquem offendiſti, veniar humiliter precare , & Deus libenter ir dulgebit tibi.

4 Quid prodeſt diu tardare confeſ ſionem,aut ſacram differre Communic nem ?

Expurga te cum primis , exſpue ve lociter venenum, feſtina accipere reme dium, & ſenties melius, quam ſi diu di ſtuleris.

Si hodie propter iſtud dimittis , cra forſitan aliud majus eveniet : & ſic di poſſes à Communione impediri , & ma gis ineptus fieri.

Quanto citius vales , à præſenti gra vitate & inertia te excutias : quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatio ne tranſire , & ob quotidiana obſtacula ſe à divinis ſequeſtrare.

Imo plurimum nocet , diu Communionem protelare ; nam & gravem torporem conſuevit inducere.

Proh dolor ! quidam tepidi & diſſoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem ſacram idcirco diſferri cupiunt , ne ad majorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5 Heu, quam modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui ſacram Communionem tam faciliter poſtponunt!

Quam felix ille & Deo acceptus habetur, qui ſic vivit, & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, ut etiam omni die communicare paratus, & bene affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet.

Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſa, laudandus eſt de reverentia.

Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt; & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6 Cum vero legitime præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti.

Poteſt enim quilibet devotus, omni die & omni hora, ad ſpiritualem Chriſti Communionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere:

Et tamen certis diebus & ſtatuto tempore Corpus ſui Redemptoris, cum affectuoſa reverentia Sacramentaliter de-

debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quam ſuam conſolationem quærere.

Nam toties myſtice communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium paſſionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7 Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpius imparatus erit.

Beatus, qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat aut communicat.

Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus, ſed ſerva bonum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed communem ſervare viam ſecundùm majorum inſtitutionem: & potiùs aliorum ſervire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

CAP. XI. *Quòd Corpus Chriſti & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria.*

VOX DISCIPULI.

1 O Dulciſſime Domine Jeſu, quanta eſt dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo: ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu unicus dilectus ejus, ſuper omnia deſideria cordis ejus deſiderabilis.

Et mihi quidem dulce foret, in præſentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare.

Sed ubi eſt hæc devotio? ubi lacrymarum ſanctarum copioſa effuſio?

Certè in conſpectu tuo & ſanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere?

Habeo enim te in Sacramento verè præſentem, quamvis aliena ſpecie occultatum.

2 Nam in propria & divina claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſ-

ſent ; ſed neque totus mundus in fulgore gloriæ majeſtatis tuæ ſubſiſteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis.

Habeo vere & adoro, quem Angeli adorant in cœlo, ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie & ſine velamine.

Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cum autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum ; quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine Sacramentali :

Gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes ; & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei caro factum, ſicut fuit ab initio & manet in æternum.

3 Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium : quia quamdiu Dominum meum aperte in ſua gloria non video, pro nihilo duco

omne quod in mundo conſpicio & audio.

Teſtis es tu mihi Deus, quod nulla res me poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari!

Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate.

Ideo oportet ut me ponam ad magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam.

Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ exſpectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperaverunt, ego ſpero: quò illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum.

Habebo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo; atque ſuper hæc omnia, ſanctiſſimum Corpus tuum pro ſingulari remedio & refugio.

4 Duo namque mihi neceſſaria permaxime ſentio in hac vita, ſine quibus mihi

mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine.

Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum.

Sine his duobus bene vivere non poſſem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; & Sacramentum tuum, panis vitæ.

Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ.

Una menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, Corpus Chriſti pretioſum:

Altera eſt divinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter uſque ad interiora velaminis, ubi ſunt Sancta ſanctorum perducens.

Gratias tibi Domine Jeſu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſervos tuos Prophetas & Apoſtolos, alioſque Doctores, miniſtraſti.

5 Gratias tibi Creator ac Re-

demptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum Corpus & Sanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles convivio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes deliciæ Paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuavitate feliciori.

6 O quam magnum & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum majeſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & cæteris miniſtrare!

O quam mundæ debent eſſe manus illæ, quam purum os, quam ſanctum corpus, quam immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis.

Ex ore Sacerdotis nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpè Chriſti accipit Sacramentum.

7 Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare.

Sa-

Sacerdotibus ſpecialiter in lege dicitur: *Sancti eſtote; quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8 Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, digne ac devote tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen dignè flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventius de cætero deſervire.

Cap. XII. *Quòd magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.*

VOX DILECTI.

1 EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti

lecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi: ego juſſi fieri, ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3 Cùm gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum.

Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio.

Tu venis ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4 Oportet autem, ut non ſolum te præpares ad devotionem ante Communionem, ſed ut etiam te ſollicite conſerves in ea poſt Sacramenti perceptio-

ceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quam devota præparatio prius. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterum eſt præparatio ad majorem gratiam conſequendam.

Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia.

Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo: ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt.

Ego ſum cui te totum dare debes, ita ut jam ultra non in te, ſed in me, abſque omni ſollicitudine, vivas.

CAP. XIII. *Quod toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet.*

VOX DISCIPULI.

1 QUis mihi det, Domine, ut inveniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea: & jam me nemo deſpiciat, nec ulla crea-

creatura me moveat vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari.

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœleſtia & æterna ſapere diſcam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus?

Tu in me, & ego in te; & ſic nos pariter in unum manere concede:

2 Vere tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ.

Vere tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miſeria.

Vere tu es Deus abſconditus; & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus.

O quam ſuavis eſt Domine ſpiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares: pane ſuaviſſimo, de

cœlo

cœlo deſcendente, illos reficere digna-ris.

Vere non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis, quibus ob quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3 Quæ eſt enim alia gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana?

Aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus ut paſcat eam carne ſua glorioſa?

O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia?

Non eſt aliud quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine ma-

nere

nere mecum, ego volo libenter eſſe tecum.

Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAP. XIV. *De quorundam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.*

VOX DISCIPULI.

1 O *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te!* Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc ſæpius in me ipſo confundor & erubeſco: quod ad altare tuum, & ſacræ Communionis menſam, tam tepidè & frigidè accedo:

Quod ita aridus, & ſine affectione cordis maneo: quod non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus ſicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio Communionis, & ſenſibili cor-

cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere:

Sed ore cordis & coporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni jucunditate & ſpirituali aviditate accepiſſent.

2 O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ!

Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Jeſu ambulante cum eis.

Longe eſt à me ſæpe talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Eſto mihi propitius Jeſu bone, dulcis & benigne; & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in ſacra Communione ſentire, ut fides mea magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfectè accenſa, & cœleſte manna experta, numquam deficiat.

3 Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies bene-

nepla-

neplaciti tui venerit, me clementiſſime viſitare.

Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

CAP. XV. *Quòd gratia devotionis humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.*

VOX DILECTI.

1 OPortet te devotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter & fiducialiter exſpectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudiosè cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipue te debes, cum parum aut nihil devotius interius ſentis: ſed non nimium dejici, nec inordinate contriſtari.

Dat

Dat ſæpe Deus in uno brevi momento; quod longo negavit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2 Si ſemper cito gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile.

Propterea in bona ſpe, & humili patientia, exſpectanda eſt devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occulte tollitur.

Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit & abſcondit; ſi tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoveris, & perfecte viceris, erit quod petiſti.

3 Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integre te in ipſo poſueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita bene ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit,

ſe-

ſeque ab omni inordinato amore, ſeu diſplicentia cujuslibet rei creatæ, evacuaverit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit.

Et quanto perfectius infimis quis renuntiat, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur, tanto gratia celerius venit, copioſius intrat, & altius liberum cor elevat.

4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur: & dilatabitur cor ejus in ipſo, quia manus Domini cum eo, & ipſe ſe poſuit totaliter in manu ejus uſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem & conſolationem, ſed ſuper omnem devotionem, & conſolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAP. XVI. *Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.*

VOX DISCIPULI.

1 O Dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc devote deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſſitatem quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo; quàm ſæpe ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevamine te deprecor.

Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfecte conſolari, & adjuvare.

Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2 Ecce, ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans.

Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris

ris tui, illumina cœcitatem meam claritate præſentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam; omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari ſuper terram.

Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3 Utinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum a te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum ſanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cum tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAP. XVII. *De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.*

VOX DISCIPULI.

1 CUM ſumma devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maxime in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reverentia, quam aliquis Sanctorum umquam habuit, & ſentire potuit.

2 Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem.

Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum

cum ſumma veneratione & intimo favore, præbeo & offero.

Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſſime immolare.

Domine Deus meus, Creator meus, & Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, ſpe, & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit ſanctiſſima mater tua, glorioſa Virgo Maria, quando Angelo evangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter ac devote reſpondit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.*

3. Et ſicut beatus præcurſor tuus, excellentiſſimus Sanctorum Joannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodum cernens inter homines Jeſum ambulantem, valde ſe humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi*: ſic & ego, magnis & ſacris deſideriis

opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare.

Unde & omnium devotorum cordium jubilationes: ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cœlicas viſiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cœlo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus digne lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4 Accipe vota mea Domine Deus meus, & deſideria infinitæ laudationis, ac immenſæ benedictionis; quæ tibi, ſecundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere deſiderio, per ſingulos dies & momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœleſtes ſpiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5 Laudent te univerſi populi, tribus, & linguæ; & ſanctum ac mellifluum nomen tuum, cum ſumma jubilatione, & ardenti devotione magnificent.

Et

Et quicumque reverenter ac devot altiſſimum Sacramentum tuum cele brant, & plena fide recipiunt, gratian & miſericordiam apud te invenire me reantur, & pro me peccatore ſupplici ter exorent.

Cumque optata devotione, a fruibili unione, potiti fuerint, & be ne conſolati, ac mirifice refecti, de ſacra menſa cœleſti abſceſſerint; mei pauperis recordari dignentur.

CAP. XVIII. *Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.*

VOX DILECTI.

1 CAvendum eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatione hujus profundiſſimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi.

* *Qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur à gloria.* Plus valet Deus operari, quam homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia, & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper do-

 ceri,

ceri, & per ſanas Patrum ſente
ſtudens ambulare.

2 Beata ſimplicitas: quæ diffi
quæſtionum relinquit vias, &
ac firma pergit ſemita mandat
Dei.

Multi devotionem perdiderunt,
altiora ſcrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, & ſincera
non altitudo intellectus, neque pr
ditas myſteriorum Dei.

Si non intelligis, nec capis, qu
fra te ſunt; quomodo comprehen
quæ ſupra te ſunt?

Subdere Deo, & humilia ſe
tuum fidei, & dabitur tibi ſcient
men, prout tibi fuerit utile ac ne
rium.

3 Quidam graviter tentatur
de & Sacramento: ſed non eſ
ipſis imputandum, ſed potius i
co.

Noli curare, noli diſputare cu
gitationibus tuis, nec ad immi
diabolo dubitationes reſponde
crede verbis Dei, crede Sanctis ej
Prophetis, & fugiet à te nequa
micus.

Sæpe multum prodeſt, quod
ſuſtinet Dei ſervus.

N

Nam infideles & peccatores non tentat, quos ſecurè jam poſſidet; fideles autem devotos variis modis tentat & vexat.

4 Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſupplici reverentia ad Sacramentum accede.

Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecure committe.

Non fallit te Deus; fallitur, qui ſibi ipſi nimium credit.

Graditur Deus cum ſimplicibus; revelat ſe humilibus; dat intellectum parvulis; aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis.

Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; fides autem vera, falli non poteſt.

5 Omnis ratio, & naturalis inveſtigatio, fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere.

Nam fides & amor ibi maxime præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur.

Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna & inſcrutabilia in cœlo & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus.

Si talia eſſent opera Dei, ut fa-
le ab humana ratione caperentur,
on eſſent mirabilia nec ineffabilia
icenda.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

F I N I S.

INDEX

INDEX
CAPITUM
IV. LIBRORUM
De Imitatione Chriſti.
LIBER PRIMUS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I. *De Imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.* pag. 1

II. *De humili ſentire ſuiipſius.* 3

III. *De doctrina veritatis.* 5

IV. *De providentia in agendis.* 9

V. *De lectione ſanctarum Scripturarum.* 10

VI. *De inordinatis affectionibus.* 11

VII. *De vana ſpe, & elatione* *ſu-*

	fugienda.	12
VIII.	*De cavenda nimia familiaritate.*	14
IX.	*De obedientia, & ſubjectione.*	15
X.	*De cavenda ſuperfluitate verborum.*	16
XI.	*De pace acquirenda, & zelo proficiendi.*	17
XII.	*De utilitate adverſitatis.*	20
XIII.	*De tentationibus reprimendis.*	21
XIV.	*De temerario judicio vitando.*	25
XV.	*De operibus ex charitate factis.*	26
XVI.	*De ſufferentia defectuum aliorum.*	28
XVII.	*De monaſtica vita.*	30
XVIII.	*De exemplis ſanctorum Patrum.*	31
XIX.	*De exercitiis boni Religioſi.*	34
XX.	*De amore ſolitudinis & ſilentii.*	38
XXI.	*De compunctione cordis.*	42
XXII.	*De conſideratione humanæ miſeriæ.*	45

XXIII. De

XXIII. *De meditatione mortis.* 49
XXIV. *De judicio & pœnis peccatorum.* 54
XXV. *De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.* 58

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad internam trahentes.

CAPUT I. *De interna converſatione.* 6
II. *De humili ſubmiſſione.* 7
III. *De bono pacifico homine.* 7
IV. *De pura mente, & ſimplici intentione.* 7
V. *De propria conſideratione* 7
VI. *De lætitia bonæ conſcientiæ.*
VII. *De amore* JESU *ſuper omnia.* 7
VIII. *De familiari amicitia* JESU 8
IX. *De carentia omnis ſolatii* 8
X. *De gratitudine pro gratia Dei.* 8

XI. *De paucitate amatorum crucis* Jesu. 91

XII. *De regia via ſanctæ Crucis.* 94

LIBER TERTIUS.

De interna conſolatione.

PARS PRIMA.

CAPUT I. *De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.* 104

I. *Rogat ut Deum intus ſibi loquentem audiat.* 105

II. *Quòd verba Dei cum humilitate ſunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.* 107

V. *Quòd in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt.* 111

. *De mirabili effectu divini amoris.* 113

I. *De probatione veri amatoris.* 117

II. *De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.* 120

VIII. De

VIII. *De vili æſtimatione ſuiipſius, in oculis Dei.* 124
IX. *Quòd omnia ad Deum ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.* 126
X. *Quòd, ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.* 127
XI. *Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.* 130
XII. *De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.* 132
XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum* JESU *Chriſti.* 135
XIV. *De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.* 137
XV. *Qualiter ſtandum ſit, & dicendum in omni re deſiderabili.* 139
XVI. *Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.* 141
XVII. *Quòd omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.* 143
XVIII. *Quòd temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ.* 145

XIX. *De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.* 147

XX. *De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.* 149

XXI. *Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.* 152

XXII. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.* 156

XXIII. *De quatuor magnam importantibus pacem.* 159

XXIV. *De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.* 162

XXV. *In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.* 163

XXVI. *De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio.* 165

XXVII. *Quòd privatus amor à ſummo bono maximè retardat.* 167

XXVIII. *Contra linguas obtrectatorum.* 170

XXIX. *Qualiter, inſtante tribulatio-*

tione, Deus invocandus eſt & benedicendus. 171
XXX. *De divino petendo auxilio & confidentia recuperandæ gratiæ.* 17
XXXI. *De neglectu omnis creaturæ, ut creator poſſit inveniri.* 17
XXXII. *De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.* 17
XXXIII. *De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.* 18
XXXIV. *Quòd amanti ſapit, Deus ſuper omnia, & omnibus.* 18
XXXV. *Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita* 18
XXXVI. *Contra vana hominum judicia.* 18
XXXVII. *De pura, & integra reſignatione ſui ad obtinendam cordis libertatem.* 18
XXXVIII. *De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.* 191
XXXIX. *Quòd homo non ſit importunus in negotiis.* 192

XL. Quòd

XL. *Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.* 139

XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.* 196

XLII. *Quòd pax non eſt ponenda in hominibus.* 197

XLIII. *Contra vanam & ſæcularem ſcientiam.* 199

XLIV. *De non attrahendo ſibi res exteriores.* 201

XLV. *Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.* 202

XLVI. *De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.* 205

LIBER TERTIUS.

PARS SECUNDA.

CAP. XLVII. *Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.* 209

XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.* 211

XLIX. *De deſiderio æternæ vitæ: & quan-*

quanta ſint certantibus bona promiſſa. 215

L. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.* 220

LI. *Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, cum deficitur à ſummis.* 225

LII. *Quòd homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus.* 226

LIII. *Quòd gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.* 228

LIV. *De diverſis motibus naturæ & gratiæ.* 231

LV. *De corruptione naturæ & efficacia gratiæ divinæ.* 236

LVI. *Quòd nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.* 240

LVII. *Quòd homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.* 241

LVIII. *De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei, non ſcrutandis.* 24

LIX. *Quòd omnis ſpes & fiducia*

cia in ſolo Deo eſt figenda. 251

LIBER QUARTUS.

De Sacramento Altaris.

CAPUT I. *Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.* 256

I. *Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.* 263

II. *Quòd utile ſit ſæpe communicare.* 267

V. *Quòd multa bona præſtantur devote communicantibus.* 270

. *De dignitate Sacramenti & ſtatu Sacerdotali.* 275

I. *Interrogatio de exercitio ante Communionem.* 277

II. *De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.* 278

III. *De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatio-*

tione. 28:

IX. *Quòd nos & omnia noſtr. Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.* 28.

X. *Quòd ſacra Communio, à facili non eſt relinquenda.* 28.

XI. *Quòd Corpus Chriſti & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria.* 29

XII. *Quòd magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.* 29.

XIII. *Quid toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet.* 30

XIV. *De quorundam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.* 30:

XV. *Quòd gratia devotionis humilitate & ſuiipſius abnegatione acquiritur.* 30:

XVI. *Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.* 308

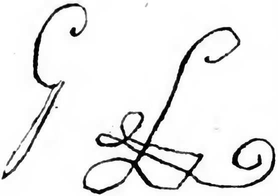
XVII. *De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi*

di Chriſtum. 310

XVIII. *Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.* 313

LAUS DEO.

ROMÆ, MDCXCVI.
Ex Typographia Antonii de Rubeis
prope S.Sylveſtrum de Capite
in via Vitis.
SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

GL

CL